

KOLUMNA
**DR. JANKO KOS
PO BAVARSKO**

POGOVOR
**JOŽEF HORVAT
KOT DA SO SE PRODALI**

DEMOKRACIJA

POD LUPO ORGANOV PREGONA

Pivovarna Laško naj bi imela vse pripravljeno za prevzem družbe, izvedla pa naj bi ga prek povezanih družb. S tem želi svoje monopole še okrepiti. Bo država to preprečila?

UPODOBITVE
LJUBLJANSKIH
ŠKOFOV

ISSN 1408-0494
9 771408 049069

INTERVJU

Jože Tanko

Tajkuni obvladujejo večino tiskanih medijev

TRIBUNA

Dr. Bojan Žalec
Kdo zagovarja
krščansko etiko?

NAGRADNA IGRA

Z Demokracijo do novega telefona

Tednik Demokracija svojim novim naročnikom¹ vsak mesec podarja 5 aparatov GSM Samsung SGH-M300.

Vsi dosedANJI naročniki² tednika Demokracija pa sodelujete v žrebanju za 4 dodatne aparate GSM. Nagradna igra traja do 31. decembra 2007.

Rezultati žrebanj bodo objavljeni na spletni strani www.demokracija.si (na spletni strani so objavljena tudi pravila nagradne igre).

1. Priložena naročilnica z datumom po 1. 9. 2006.
2. Naročniki do 1. 9. 2006.

Samsung SGH-M300:

- teža: 63 g
- velikost: 80x40x16,7 mm
- čas pripravljenosti: do 230 ur
- čas pogovora: do 250 minut
- barvni grafični zaslon (65.536 barv)
- GPRS
- vgrajen digitalni fotoaparati
- prostoročno telefoniranje preko vgrajenega zvočnika
- MMS
- zvočna beležka (diktafon)
- vgrajen radio

Slika je simbolična.

tednik
DEMOKRACIJA

Naročam tednik Demokracija

število izvodov: _____

Naročnino želim plačevati:

- mesečno* 4 x letno (9 % popusta) 2 x letno (10 % popusta) 1 x letno (20 % popusta)

* Če želite uveljaviti 8 % mesečnega popusta pri naročnini, vas prosimo, da označite status, ki ga imate:

- upokojenec invalid brezposeln študent ali dijak

Ime in priimek (ime podjetja): _____

Datum rojstva (samo fizične osebe): _____

Ulica: _____

Kraj, poštna št.: _____

Kontaktna oseba (samo pravne osebe): _____

Datum naročila: _____

Podpis in žig naročnika (samo pravne osebe): _____

Davčni zavezanec: NE DA

ID za DDV _____

Izpolnjeno naročilnico pošljite na naslov:

**Demokracija, p.p. 4315,
1000 Ljubljana**

ali na faks 01 230 06 61.

Podpisani/a se zavežujem, da bom naročnik/ca in redni plačnik/ca vsaj eno leto od datuma naročila.

Cena posameznega izvoda tednika Demokracija znaša 2,50 € (599,10 SIT). Obvestilo potrošnikom: Cene so preračunane po tečaju zamene: 1 EUR = 239,640 SIT. Nova obzorja d. o. o., Komenskega 11, Ljubljana

Ustavljanje tajkunov

Metod Berlec

Premier Janez Janša je po izglasovani zaupnici v državnem zboru napovedal boj »proti tajkunsko-političnim povezavam, ki s kriminalnimi dejanji še naprej razpredajo lovke po vsem nacionalnem tkivu in brezsravno bogatijo«. Prejšnjo sredo se je to odrazilo v sklepih vlade. Vlada je namreč sprejela predlog novele zakona o prevzemih, ki v postopku dajanja prevzemne ponudbe prepoveduje zastavo vrednostnih papirjev ciljne družbe za pridobitev bančnega porošstva. S tem želi preprečiti prevzeme, ki vodijo v izčrpavanje družb in zmanjšujejo njihovo konkurenčnost. Z enakim ciljem je vlada dopolnila tudi zakon o bančništvu, po katerem za zavarovanje posojila ne bo več mogoče uporabljati delnic ciljne družbe. V zadnji fazi privatizacije se je namreč kljub določilom zdaj veljavnega zakona o prevzemnih in zakona o gospodarskih družbah v veliko primerih zgodilo, da je prevzemnik za najetje posojil zastavil delnice družbe, ki jo je kupoval. Novela zakona predvideva, da agencija za trg vrednostnih papirjev izda dovoljenje za prevzemno ponudbo, če ji prevzemnik dokaže, da plačilo vrednostnih papirjev, na katere se nanaša ponudba, ni zavarovano z zastavitvijo teh vrednostnih papirjev. Hkrati z zakonom o prevzemih se dopolnjuje tudi zakon o bančništvu, katerega cilj je zdaj veljavne določbe zakona dopolniti na način, da bo za posojilojemalce v določenih primerih oteženo pridobivanje posojil pri slovenskih bankah. V praksi to pomeni, da banke zastave delnic ciljne družbe ne bodo mogle upoštevati kot ustreznega zavarovanja posojila in bodo morale zaradi tega zagotoviti še druga zavarovanja, na primer zasebno premoženje posojilojemalca. S tem naj bi bil varnejši princip poslovanja bank, onemogočilo pa bi se tudi izčrpavanje družb.

Oba zakonska predloga, ki ju je vlada poslala v državni zbor po skrajšanem postopku, naj bi zagotavljala večjo stabilnost finančnega sistema. Na dolgi rok pa naj bi se zagotovilo, da se s takšnimi posojili ne bi zmanjševala konkurenčnost gospodarskih družb in da bi se prihodnji dobički usmerili v razvoj, ne pa

v poplačilo posojil. Vlada pa pripravlja tudi novelo zakona o gospodarskih družbah, ki naj bi dodatno pripomogla k preglednejši privatizaciji družb.

Prejšnji teden je javnost s še enim pismom presenetil predsednik uprave Pivovarne Laško Boško Šrot. Potem ko je v prvem pismu napadel premierja Janeza Janšo, se je v drugem distanciral od predsednika SD Boruta Pahorja. »Ob vseh napadih na SD, njene člane, najboljša slovenska podjetja in ne nazadnje medije me tvoja zmernost preseneča. Od vodje opozicijske stranke, ki ima apetite po vodenju države, takšne pasivnosti nisem pričakoval,« je Šrot zapisal v pismu. Razočaran naj bi bil tudi nad zlorabo svojega zasebnega pogovora s Pahorjem, o katerem smo pisali na tem mestu v prejšnji številki in naj bi ga bil slednji izkoristil za svojo promocijo v medijih. Šrot je v pismu napovedal tudi izstop iz SD. Pahor se je na Šrotove obtožbe odzval defenzivno in zatrdil, da bo nadaljeval s svojo zmerno politiko. Predsednik vlade Janez Janša je v pogovoru za Večer to komentiral z besedami, da v spor med Boškom Šrotom in Borutom Pahorjem ne verjame. »Gre za igro, s katero želijo SD razbremeniti tajkunstva in neposrednih oziroma vidnih političnih povezav s kapitalom, ki obvladuje slovenski medijski prostor. Laž, ki so jo zapisali v svojo oceno stanja, češ da vlada kapitalsko obvladuje medije, se je po zadnji seji DZ vrnila kot bumerang. Sedaj skušajo popraviti vtis.« Nedvomno smo priče merjenju moči med politiko in kapitalom, predvsem vlado in nekaterimi tajkuni, med katerimi v zadnjem času izstopa Boško Šrot, ki želi s pomočjo svojega kapitalsko-medijskega omrežja še okrepiti svoje monopole v slovenski družbi. Ker vlada njegovim načrtom nasprotuje, premier Janša pa sporoča, da bodo »razgradili te monopole ne glede na odpore«, se čedalje manj razsočno zaganja vanjo, tudi prek medijev, katerih lastnik je. Mediji, ki mu niso poslušni, kot je recimo uredništvo revije Mag, pa poskuša s svoji »politkomisarji« prisiliti, da bi pisali po njegovem diktatu. Svoboda medijev je tako spet na preizkušnji. **D**

Priče smo merjenju moči med vlado in nekaterimi tajkuni, med katerimi v zadnjem času izstopa Boško Šrot, ki želi s pomočjo svojega kapitalsko-medijskega omrežja še okrepiti svoje monopole v slovenski družbi.

UVODNE STRANI

- 9 Konec izčrpanja
10 **Pogledi:** Dvoličnost
11 **Kolumna:** Po bavarsko

POLITIKA

- 12 Med konstruktivnostjo in ofenzivnostjo
15 Afera Sova – Rop se bliža koncu
16 Pogovor z Jožefom Horvatom
20 Kdo zagovarja krščansko etiko?

SLOVENIJA

- 22 Hobotnica Pivovarne Laško
26 Iskrenje v Kliničnem centru
28 Celjski stanovanjski sklad
30 Hrvaške kaplje čez rob
32 Za večjo pozornost Porabju

TUJINA

- 34 Putinova lutkovna predstava
36 **Globus:** Potomci Sibircev
37 **Tuji tisk:** Ne sodobni glasbi

INTERVJU

- 38 Jože Tanko

DOMOZNANSTVO

- 42 Knjiga o ljubljanskih škofih
46 **Osebnosti:** Osvoboditelj Maribora
50 **Naši kraji:** Žužemberk
54 Gregor Čušin v Ljudomrzniku

OGLEDALO

- 56 **Film:** V dolini smrti
58 **Avtomobilizem:** Mazda CX-7 revolution
60 **Znanost:** Namiznik ali prenosnik?
62 **Šport:** Vrag vzel šalo
64 **Črna kronika:** Gora ni nora ...
66 **Rumeno:** Samska lepota
68 **TV Kuloar:** Ali me imaš rad?
74 Odlikovani slovenski misijonar

DEMOKRACIJA, p.p. 4315,

Komenskega 11, 1000 Ljubljana, SI

Tel.: 01/ 2300 660 (uredništvo), urednik@demokracija.si;

01/ 230 06 66 (tajništvo), tajnistvo@demokracija.si

Faks: 01/ 230 06 61

Glavni in odgovorni urednik: Metod Berlec**Tehnični urednik:** Bojan Jovan**Novinarji:** Peter Avsenik, Gašper Blažič, Lucija Horvat,

Petra Janša, Barbara Prevorčič, Vida Kocjan,

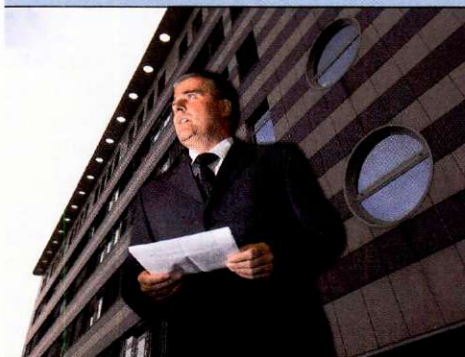
Monika Maljevič, Ana Müllner, Bogdan Sajovic, Denis Vengust

Kolumnisti: Esad Babačić, dr. Metod Benedik, dr. Andrej Capuder, mag. Klemen Jaklič, dr. Janez Jerovšek, dr. Janko Kos, dr. Matej Makarovič, dr. Hubert Požarnik, dr. Andrej Rahten, dr. Ljubo Sirc, dr. Peter Starič**Stalni zunanji sodelavci:** Vera Ban, Peter Colnar, Pavel Ferluga, Igor Gošte, Miran Mihelič, Marija Vodišek38 **Intervju: Jože Tanko**

Če nekdo meni, da sedanja vlada ne dela dobro in da zna to sam opraviti bolje, potem ima dolžnost, da sestavi novo koalicijo in dokaže, da zna vladati bolje. Te korajže predsednik SD Borut Pahor ni imel.

12 **Med konstruktivnostjo in ofenzivnostjo**

Tretjega decembra je minilo tri leta, odkar je bila izvoljena sedanja vlada. S svojo tretjo obletnico je vlada vstopila v odločilno četrto četrtino svojega mandata, saj so v tem času zaradi bližine volitev razmere še posebej zaostrene.

15 **Afera Rop se bliža koncu**

Po zatišju afera Rop končno začanja dobivati jasnejšo podobo. K temu so pripomogle predvsem pričanja pred parlamentarno komisijo, neobstoje dokazov za Ropove navedbe in tudi same izjave nekdanjega premierja Antona Ropa.

22 **Hobotnica Pivovarne Laško**

Pivovarna Laško naj bi imela vse pripravljeno za prevzem družbe. Izvedla naj bi ga prek povezanih družb. Po informacijah iz istih virov naj bi imelo posloводство pri eni od nemških bank urejene posojilne linije za prevzem.

Lektoriranje: Joža Gruden**Prelom:** Tone Tehovnik**Realizacija:** Nova orbita d.o.o.**Fotografija:** Gregor Pohleven (urednik), agencije, arhiv Demokracije**Tisk:** Ma-tisk d.o.o., Maribor**Datum natisa:** dan pred izidom**Izhaja:** vsak četrtek;**Cena:** 2,50 EUR**Izdaja:** Nova obzorja d.o.o.**Direktor:** Metod Berlec**Naklada:** 11.000 izvodov**TRR:** 24200-9004125033, Raiffeisen Krekova banka d. d., Maribor

Poština plačana pri pošti 1102 Nenarocenih člankov in fotografij ne plačujemo in ne vračamo.

»Demokracija« je zaščiten blagovna znamka, last podjetja Nova obzorja založništvo d.o.o. Vse pravice so pridržane. Ponatis celote ali posameznih delov je dovoljen le s pisno privolitvijo založnika Demokracije. Imetniki materialnih avtorskih pravic na avtorskih delih, objavljenih v Demokraciji, so podjetje Nova obzorja založništvo d.o.o. ali avtorji, ki imajo s podjetjem Nova obzorja založništvo d.o.o. sklenjene ustrezne avtorske pogodbe. Prepovedani so vsakršna reprodukcija, distribucija, predelava in dajanje avtorskih del ali njihovih delov na voljo javnosti v tržne namene brez sklenitve ustrezne pogodbe s podjetjem Nova obzorja založništvo d.o.o.

Na podlagi zakona o davku na dodano vrednost (Ur. l. RS, št. 89/98) sodi tednik Demokracija med proizvode, za katere se obračunava davek na dodano vrednost po stopnji 8,5 %.

Naročniški oddelek: narocnine@demokracija.si; Naročniki prejmejo položnico s prvo revijo v mesecu. Odjave sprejemamo pisno do 15. v mesecu z veljavnostjo prvega v naslednjem mesecu. Letna naročnina za države članice Evropske zveze znaša 225,31 evrov, za druge pa 257,57 USD.

Izid nekaterih rubrik je podprlo Ministrstvo Republike Slovenije za kulturo.

Fotografija na naslovcu: FOTO SPRING, fotomontaža

ZMEŠAJ GA

kadarkoli ti zadiši ...

korak 1

Poišči primerno skodelico, lonček ali kozarec in ga napolni z vročo vodo. Izberi enega od štirih okusov Barcaffè Cappuccina in vsebino vrečkice stresi v vodo.

korak 2

Postavi na gramofon in poskrečaj ali pa preprosto zmešaj z žličko. Uživaj v čarobni aromi in kremastem okusu.

korak 3

Uživaj v čarobni aromi in kremastem okusu. Ponovi večkrat na dan!

Za lepši dan

Doktor Li

Aleksander Škorc

Prikorakal je brat in zamenjal brata. Na žalost zamenjanega ga ni zamenjal pravi brat. Vsega pa je kriv brat, tisti, ki je dal nazaj kure, s čimer je kapitalsko oslabil brata. Pojavil se je drugi brat, ki ima s pivom obloženega brata, in zgodilo se je. Kurjih obar naveličani ljudje so se odločili za pivo, in to zato, ker je brat (brez kur) razvnel strasti z vojno napovedjo sosedom. Razvneti ljudje pa si od nekdaj radi privoščijo kaj "konkretnega". Bratove nesreče je torej kriv brat (brez kur). Uh! Jajca.

Rdeči dr. Li (ni Kitajec) je ugotovil, da je povečana rodnost del desne zarote in da se desničarji namerno pospešeno množijo, da bi rešili vlado. Da bi dokazal tezo, je poslal študente v porodnišnice, kjer sprašujejo matere o politični pripadnosti novorojenčkov. Navodila so jasna. Za desne se obkroži "desna", če katera noče odgovarjati, se prav tako obkroži "desna", ker odgovarjati noče zaradi sramu ob neuspešnosti njene (desne) vlade. Če pa katera trdi, da je leva, se spet obkroži "desna", ker gre za očiten poskus zavajanja. Celoten vrh SD nestrpno čaka izide, po katerih bodo dopolnili oceno stanja v državi.

Naši šolarji so baje izumili novo zabavo, rezanje samih sebe. Zadeva se na silo nekam tlači, a se bo o tem nekoč gotovo še veliko razpravljalo. A bistva, kot vedno, ne bo nihče jasno povedal. Tega namreč, da otroci uničujejo sami sebe iz enega samega razloga. Čutijo, vedo in popolnoma jasno jim je, da jih nihče ne mara. Vse drugo je nakladanje v slogu dr. Lija.

Sicer pa se zdi, kot da se končujejo 20. in začinjajo 30. leta prejšnjega stoletja. Neverjetne laži, zavajanja in podpihovanja begajo ljudi, ki bodo, ne da bi sploh vedeli, nazadnje pristali v rokah skrajnežev vseh barv. Potem bodo korakali. Frčalo bo kamenje in sledilo bo še eno obsežno, čudovito klanje. Vem, da se vam ne zdi tako, meni se pa le zdi, da iz daljave že prodirajo strašljivi zvoki koračnic in bojni prapori vseh barv (pri nas rdeči) že vihrajo nad obzorjem.

Zna torej biti hudo, razen če Bog ne bo uslišal redkih molitev in preprečil morije. A povem vam, da Boga toliko poznam, da vem, kako bo, če bo to storil. Silne katastrofe vseh vrst bodo treskale po ubogih ljudeh, prav po vseh, rdečih, črnih, bogatih, revnih ... in to tako intenzivno, da za klanje preprosto ne bo časa. Recimo, da klanja ne bo, bo pa mrtvih zato nekoliko več. In tolažba? No, med prvimi bo "škripnil" dr. Li. Tudi to je nekaj.

H-umor

»In če danes pada zaupanje v policijo, če je to medsebojno zaupanje omajano, potem se najprej tisti, ki jim je zaupano vodenje tega občutljivega varnostnega podsistema, morajo vprašati po razlogih.«

(Nekdanji predsednik države Milan Kučan je pozabil, da je bila policija leta 1994 zlorabljena v politične namene. Ve se čigave.)

»Policistom, ki so z menoj opravili pogovor, je bilo očitno nerodno in neprijetno, a so po navodilu nadrejenih to pač morali narediti.«

(Poslanec SD Anton Rop je moral nekaj ur zreti v naveličane in utrujene obraze mož postave.)

»Sam sem eno leto predvsem buljil v ekran, brat je hudo zbolel, vse je šlo navzdol ... No, naslednje leto sem se nekako izvlekel iz močvirja.«

(Glasbenik Robert Pešut alias Roberto Magnifico pojasnjuje, zakaj se je na glasbeno sceno vrnil šele po treh letih.)

»Demokracija je v začetku leta celo opremila naslovnico z ilustracijo predsednika uprave Dnevnika Branka Pavlina in mene v zaporniških oblekah in z vklenjenimi rokami ter se spraševala, ali naju čaka takšna prihodnost.«

(Predsednik uprave DZS Bojan Petan je ob pogledu na eno od naslovnice Demokracije za hip pomislil, da je pisarno zamenjal za zaporniško celico.)

»Ima ta vlada sploh še pilota oziroma je pilot čisto zdrav? Res me je zaskrbelo.«

(Ekonomist Jože P. Damijan se zaradi ekonomske politike vlade počuti, da bo vsak hip strmoglavil z letalom.)

»Recimo, da je to dobra smer v podporo demokraciji, upati je, da ne tisti, ki ima uredništvo na sedežu stranke.«

(Urednik Dela Janez Markeš je z naklonjenostjo sprejel Janševe izjave po njegovem srečanju z novim predsednikom države, pri tem pa se mu je v grlu zataknila demokracija z veliko začetnico.)

»Smo pa imeli občutek, da smo tečne ose. Malo smo pa le hoteli pikati.«

(Pero Lovšin se nostalgичno spominja časov, ko je s Pankrti nastavljal želo.)

»Na kongresu je bilo 212 delegatov. Ali menite, da je sedaj pivovarna prepričevala koga od njih, naj voli zame?«

(Predsednik SLS Bojan Šrot se ne strinja s tezo, da ga je ustoličil kapital.)

»Ne potrebujem niti članske izkaznice SD.«

(Direktor Pivovarne Laško Boško Šrot je prepričan, da je vpliven tudi brez »partije«.)

»Tuji državniki, ki jih sprejemamo z vojaškimi častmi, najprej zagledajo zanemarjene in razpadajoče fasade glavnega mesta. Mogoče kdo celo pomisli, da prihaja v Bačko Palanko.«

(Predsednika vlade Janeza Janšo moti podoba Ljubljane, zato ni navdušen, da bodo tujci v času predsedovanja Slovenije EU gledali zanemarjene ljubljanske zidove.)

Pritiski se nadaljujejo

Gašper Blažič, foto: arhiv Demokracije

Razmere v slovenskih medijih se po razkritju, da ima v resnici večinski vpliv v medijih opozicija, zapletajo. Na udaru je predvsem tednik Mag, kjer poskuša nadzorni svet Dela disciplinirati v. d. urednika Silvestra Šurlo.

Vse kaže, da prihaja v javnost resnica o pritiskih na novinarje in o tistih, ki pritiskne izvajajo. Novinarji Maga so namreč javno razkrili posege nadzornega sveta Dela (zlasti njegove predsednice Andrijane Starina Kosem in člana Stojana Zdolška) v njihovo delo, kar je sprožilo precej odzivov. Do razkritja pritiskov je prišlo v sredo, 28. novembra, ko je bil v Magu objavljen intervju s predsednikom vlade Janezom Janšo. Slednji je v njem priznal, da je bila prodaja Mercatorja napaka, pri tem pa je kot eno najodgovornejših za to izpostavil nekdanjo predsednico nadzornega sveta KAD, ki je zdaj predsednica nadzornega sveta Dela.

Kdo bo urednik? O pritiskih na Mag je javno govoril tudi vršilec dolžnosti urednika Silvester Šurlo in vmešavanje v uredniško politiko tednika označil za »grob pritisk na avtonomnost in neodvisnost uredništva«. Nadzorni svet Dela je namreč v sredo (na dan izida intervjuja z Janšo) na seji, na kateri je bil navzoč tudi Šurlo, sprejel sklep o objavi razpisa za novega urednika Maga. Nanj se bo prijavil tudi Šurlo, ki meni, da ima velike možnosti, da bo izbran, čeprav je mogoče v ozadju slišati, da bi za urednika Maga lahko imenovali Janija Severja, nekdanjega urednika Mladine. Njegovo morebitno imenovanje bi bil velik paradoks, podoben tistemu, ko je bil za zadnjega urednika časnika Slovenec leta 1996 imenovan Miha Štamcar. Zato se tudi čedalje bolj pojavljajo govorice, da je namen prihodnjih kadrovskih potez morda celo uničenje tednika Mag. Temu najbolj nasprotuje njegov nekdanji urednik Danilo Slivnik, ki je po razrešitvi z mesta predsednika uprave Dela ostal kolumnist Maga in Dela. Po navedbah novinarjev Maga naj bi bil nadzorni svet Dela že pred

poldrugim mesecem Silvestru Šurlo ponujal imenovanje za urednika Maga, vendar pod nesprejemljivimi pogoji, saj tako Starina Kosem kot Zdolšek nista hotela zagotoviti avtonomije uredništva. Slivnik je prepričan, da bi bila nasilna sprememba uredniške politike Maga »poslovni samomor edicije«, zato upa, da se bodo strasti umirile in bodo tudi nadzorniki Dela spoznali, da je pluralnost mnenj nekaj pozitivnega. Po njegovih besedah je Mag v zadnjem času pridobil več kot 4.000 kupcev, kar pripomore k poslovni uspešnosti časopisne hiše Delo. O podlih in primitivnih pritiskih na Mag je Šurlo govoril tudi v ponedeljkovem Vročem stolu na nacionalni televiziji, kjer je pozval lastnike, naj Andrijano Starino Kosem in Stojana Zdolška zaradi njunega nedopustnega poseganja v posamezne časopisne edicije te medijske hiše razrešijo z mesta nadzornikov časopisne hiše Delo.

Reagirali tudi Repovž Na dogajanje v Magu se je odzval novinar in nekdanji urednik Dela Peter Jančič, predsednik Združenja novinarjev in publicistov. Po njegovih besedah so spremembe statuta časopisne hiše Delo in neimenovanje odgovornega urednika

V »Črni vdovi« spet vre; vanjo se vrača delovanje po zgledu politkomisarjev.

tednika Mag omogočili pritiske na Silvestra Šurlo kot vršilca dolžnosti odgovornega urednika. S spremembami statuta so nadzorniki dobili precej večji vpliv nad uredniki posameznih Delovih edicij. Združenje novinarjev in publicistov se je na dogajanje v zvezi z Magom odzvalo z uradno izjavo, v kateri je podprlo Silvestra Šurlo, »ki se ni uklonil pritiskom

predstavnikov lastnikov, da bi kot urednik in novinar ravnal neprofesionalno«. V izjavi je opozorilo na nenavadno ravnanje uprave in nadzornega sveta, saj od avgusta do konca novembra nista imenovala odgovornega urednika in tako poskušala negotovost, ki sta jo povzročila sama, izkoristiti za vpliv na uredniško politiko. Na dogajanje se je odzvalo tudi Društvo novinarjev Slovenije (DNS). V njegovem imenu je predsednik Grega Repovž zapisal, da DNS zavrača vsakršne politično ali kapitalsko motivirane posege v delo novinarjev in njihovo avtonomijo, teh posegov pa je po Repovževih besedah čedalje več. Avtonomija novinarjev izhaja iz zakona o medijih, kolektivne pogodbe za poklicne novinarje, Kodeksa novinarjev Slovenije in Münchenske deklaracije. Novinarje Maga je podprl aktiv novinarjev Dela, ki pričakuje, da bo za odgovornega urednika Maga imenovana oseba, ki bo uživala večinsko podporo uredništva. **D**

Delo je že na »liniji«. Bo kmalu tudi Mag?

Premier povabil papeža na obisk

Slovenski premier Janez Janša je papežu Benediktu XVI. na četrtekovem obisku v Vatikanu predstavil prednostne naloge slovenskega predsedovanja EU, z italijanskem kolegom Romanom Prodiem pa sta govorila o aktualnih temah.

V Rimu sta slovenski in italijanski premier govorila o reševanju vprašanja hrvaške zaščitne ekološko-ribolovne cone (ERC) na Jadranu, ki jo namerava Hrvaška uvesti čez slab mesec. Po pogovorih je Janša poudaril, da od Hrvaške pričakuje izpolnjevanje zaveze iz leta 2004 in da se bo glede tega vprašanja usklajevala z EU, s Slovenijo in z Italijo. Tako Prodi kot Janša upata, da bo po skorajšnjem oblikovanju hrvaške vlade mogoče čim prej nadaljevati že prej načrtovane pogovore. Glede te teme sta se strinjala tudi slovenski in italijanski zunanji minister Dimitrij Rupel in Massimo D'Alema. Državi menita, da bo Hrvaška pri približevanju Evropski uniji le težko napredovala, če svoje odločitve ne prekliče.

Janša in Prodi sta glede dvostranskih vprašanj izpostavila po-

Papež Benedikt XVI. in Janša se strinjata, da so odnosi dobri.

trebo po okrepitvi sodelovanja med državama, predvsem na področju energetike, omenila širitev schengenskega območja in se dotaknila tudi manjšin. Po Janševih besedah je Slovenija še posebej vesela pozitivnih premikov glede varstva slovenske manjšine v Furlaniji-Juljski krajini. Dotaknila sta se tudi statusa Kosova, pri čemer je premier Janša dejal, da se bo Slovenija trudila, da EU glede tega vprašanja za-

vzame skupno stališče. Papež Benedikt XVI. je slovenskega premiera sprejel kot prihodnjega predsedujočega Evropski uniji. Papež in Janez Janša sta se strinjala, da so odnosi med državama prijateljski in da obe strani v zadnjem času še poglobljata medsebojno sodelovanje. Med prednostnimi nalogami slovenskega predsedovanja je premier izpostavil širitveno politiko unije, zlasti na Zahodni Balkan, in medkulturni dialog. Janša je papeža povabil tudi na obisk v Slovenijo, pri čemer je dejal, da bi bila primerna priložnost za to morebiti 10. obletnica razglasitve škofa Antona Martina Slomška za blaženega – v letu 2009 torej.

Slovenski premier se je pogovarjal tudi s tajnikom Svetega sedeža, kardinalom Tarcisio Bertonejem. Janša je kardinala seznanil s postopki vračanja podržavljenega premoženja Cerkvi, izpostavil pa je tudi vprašanja, povezana z vatikanskim sporazumom, tudi duhovno oskrbo. Kot je pojasnil, je pobuda o sporazumu s Svetim sedežem o duhovni oskrbi v policiji, vojski in v zaporih v Sloveniji še na začetku. P. A.

Srečanje predsednikov

Predsednik vlade Janez Janša je v vladnih prostorih na Gregorčičevi v Ljubljani sprejel novoizvoljenega predsednika države Danila Türka. Sprejem je bil prvo uradno srečanje Janše in Türka po njegovi zmagi v drugem krogu predsedniških volitev 11. novembra.

Janša je med prvimi državnimi predstavniki čestital Türku za zmago na volitvah. V čestitki

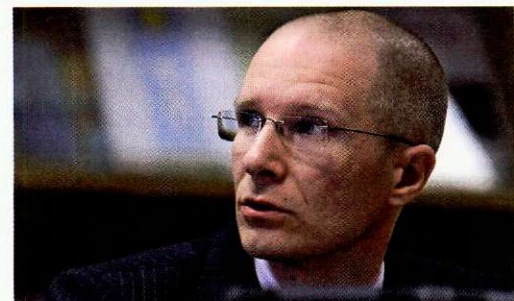
dan po drugem krogu volitev je premier zapisal, da so volitve »čas, ko ljudje povedo, kaj si želijo, in suvereno izrazijo svojo voljo«. Pri tem je izrazil tudi željo po sodelovanju z novim predsednikom »pri delu za blaginjo Slovenije«. Po srečanju je premier dejal, da sta se s Türkom dogovorila za tesno sodelovanje zlasti v času, ko bo Slovenija predsedovala Evropski uniji. Po Janševih besedah je na pogovoru dobil vtis, da bo sodelovanje korektno in da imata oba pred očmi isti cilj, »to je delo v dobro državljanov in državljanek Slovenije«. Po Türkovih besedah sta se s premierjem pogovarjala predvsem o konkretnih zadevah glede predsedovanja EU. Poudaril je še, da je s pogovorom zelo zadovoljen. V. K.

Janez Janša je sprejel Danila Türka.

Cene se umirjajo

Na Uradu RS za makroekonomske analize in razvoj (Umar) so predstavili najnovejše makroekonomske kazalnike in dejali, da nekateri podatki že kažejo na pričakovano postopno umirjanje gospodarske rasti, čeprav se izvoz še naprej krepi. Slednji je bil v tretjem četrtletju višji kar za 17 odstotkov. Nadaljujejo se tudi ugodna gibanja na področju zaposlenosti, podatki o brezposelnosti pa so znova dosegli najnižjo vrednost (4,5 odstotka). Inflacija je bila v novembru 0,9-odstotna, kar je povišalo medletno rast cen, in sicer na 5,7 odstotka. K temu so največ prispevale višje cene tekočih goriv kot posledica dviga cen nafte na svetovnih trgih na raven prek 95 dolarjev za sodček. Pri tem v Umarju, ki ga vodi Boštjan Vasle, pričakujejo, da se bo stopnja inflacije v prvem četrtletju 2008 postopoma umirila. V. K.

Boštjan Vasle, v. d. direktorja Umarja

Konec izčrpavanja

Vida Kocjan, foto: arhiv Demokracije

Cilji Vlada je sprejela predlog novele zakona o prevzemih, ki v postopku dajanja prevzemne ponudbe prepoveduje zastavo vrednostnih papirjev ciljne družbe za pridobitev bančnega poroštva. S tem želi preprečiti prevzeme, ki vodijo v izčrpavanje ciljnih družb in slabšajo njihovo konkurenčnost. Z enakim ciljem je vlada dopolnila tudi zakon o bančništvu, po katerem za zavarovanje posojila ne bo več mogoče uporabljati delnic ciljne družbe. Na oba zakonska predloga ima večji del politične opozicije pripombe, kar posredno potrjuje, da je vlada na dobri poti, argumentom Mateja Lahovnika ali Milana Martina Cvikla pa ne gre verjeti. Dejstvo je namreč, da želi vlada tudi pravno doreči in urediti vse prevzeme podjetij, ne le menedžerskih.

Končane zgodbe Na konferenci za novinarje po seji vlade je državni sekretar na ministrstvu za gospodarstvo Tomaž Jeršič dejal, da se je v zadnji fazi privatizacije kljub določilom veljavnega zakona o prevzemih in zakona o gospodarskih družbah v veliko primerih zgodilo, da je prevzemnik za najetje posojil zastavil delnice ciljne družbe. To poznamo iz zadnjega primera Merkurja, takšnih prevzemov pa je bilo v Sloveniji v zadnjih letih že precej. Korenine tovrstnih prevzemov segajo najmanj v leto 2001. Če smo se včasih zgražali nad tem, da je na primer Nada Klemenčič delež Zavarovalnice Triglav kupila s posojilom pri Abanki, odplačilo le-tega pa je zavarovala s še ne kupljenimi delnicami, so novodobni tajkuni izumili nov sistem prevzemanja. Klemenčičeva bi v primeru neplačevanja posojila le-tega odplačevala kot fizična oseba. Za slednje so nekateri ugotovili, da to ni najboljša različica, zato so zdaj izumili nov sistem, ki ga sprotno nadgrajujejo (primer Pivovarna Laško). Vlada je s spremembami določila, da lahko agencija za trg vrednostnih papirjev izda dovoljenje za prevzemno ponudbo šele takrat, ko ji prevzemnik dokaže, da plačilo vrednostnih papirjev, na katere se nanaša ponudba, ni zavarovano z zastavo teh vrednostnih papirjev (delnic).

Banke Hkrati z zakonom o prevzemih se dopolnjuje tudi zakon o bančništvu, katerega cilj je veljavne določbe zakona dopolniti tako, da bo za posojilojemalce v določenih primerih oteženo pridobivanje posojil pri slovenskih bankah. »To pomeni, da banke zastavo delnic ciljne družbe ne bodo mogle upoštevati kot ustrezno zavarovanje posojila in bodo morale zaradi tega zagotoviti še druga zavarovanja,« je dejal državni sekretar na finančnem ministrstvu Andrej Šircelj. Pri tem je zatrdil, da na podoben način ravna veliko držav, nimajo pa vse enakih omejitev. »Nekatere države, kot je denimo Španija, to omejujejo, druge ne, omejitve so različne. Gre pa za to, da je princip poslovanja bank čim varnejši in da se ne izčrpavajo ciljne družbe,« je dejal Šircelj. Omejitve zastave delnic ciljne družbe za pridobitev posojila po sprejetih predlogih sprememb zakona velja le za slovenske banke. »Banke dajejo posojila na podlagi točno določenih zavarovanj. Točno je določeno,

Vlada želi preprečiti sporno lastninjenje podjetij.

Namen vlade ni preprečevati prevzeme in onemogočati menedžerske prevzeme. Gre le za zahtevo za vzpostavitev takšne finančne strukture prevzemne družbe, ki za prevzem omogoča kreditiranje brez izpostavljanja premoženja in delnic ciljne družbe.

no, katera zavarovanja so bolj in katera manj primerna. Z zakonom povemo, da so delnice ciljne družbe neprimerne za zavarovanje posojila,« je pojasnil državni sekretar in dodal, da se je vlada pri pripravi zakona glede omejitev posvetovala z nadzornimi sveti bank.

Stabilnost Oba zakonska predloga, ki ju je vlada v državni zbor poslala v obravnavo po skrajšanem postopku, nedvomno zagotavljata večjo stabilnost finančnega sistema. Ali kot je dejal Šircelj: »Na dolgi rok se zagotavlja, da se s takšnimi posojili ne zmanjšuje konkurenčnost gospodarskih družb in da se prihodnji dobički usmerjajo v razvoj, ne pa v poplačilo posojil.« To pomeni, da bo onemogočeno, da bi gospodarske družbe (oziroma zaposleni v njih) sami odplačali svoj prevzem. V nekem slovenskem podjetju na primer zaposleni zdaj že tretjič »odplačujejo svojo firmo». ■

Dvoličnost

Igor Gošte

Ko danes slišim, da je bilo v času medvojne in povojne morije pobitih premalo ljudi, me močno zaskrbi.

Poskušam razumeti, pa mi niti to ne uspeva več ... Kaj se dogaja, kako je to mogoče, zakaj in podobna vprašanja mi neprestano rojijo po glavi. Dvoličnost je vse naokrog, izvažali bi jo lahko. V barjih, od koder je pred meseci izginil cigaretne dim, zdaj za vrnitev navijajo celo tisti lastniki lokalov, ki so bili do nedavnega nasprotniki kajenja. Zdaj pa, češ, pomagati je treba ubogim nataricam, ker morajo v teh hladnih jesenskih dneh streči na zunanjih terasah, kjer, pokriti z odejami, sedijo gostje, kadijo in čakajo na deci belega, flaško piva ali kavo, in dim znova spustiti v lokale. Tudi meni se smilijo. Vendar ... Nataricam ne bi bilo treba v teh hladnih dneh streči zunaj. A kaj ko so se tako odločili lastniki lokalov, ki jim je sicer navidez veliko do zdravja zaposlenih, v resnici pa le dotlej, dokler to ni preračunano v evre. In evri so tisti, ne čakajoči gostje po terasah, ki nataricam in tudi natarjem, da ne bo nesporazuma, povzročajo prehlade in podobne nevšečnosti. Ko smo že pri cigaretne dimu, ne morem mimo poslanca Bogdana Baroviča. Poslanca!!! Ki bi moral (!!!) spoštovati zakon, sprejet v hramu demokracije, kar naj bi bil parlament. Biti bi moral zgled, četudi se s sprejetim zakonom ne strinja in zanj ni dal svojega glasu. A zakon kljub temu velja. Zanj in za druge državljane. On pa si dovoli (v znak protesta?) iz prostorov parlamenta priti s prižgano cigareto pred kamere.

Gremo naprej. Bili so dnevnik, bile so revije, bili so tako imenovani desni in tako imenovani levi novinarji in kolumnisti. Janez Markeš, ki ga navajam kot najbolj znano novinarsko ime, ki se ga lahko domisljam ta hip, je veljal za desnega novinarja, prav tako tednik Mag in dnevnik Slovenec, kjer je bil Markeš novinar in urednik. V zadnjem času se mi zdi, da je na ogled postavil še drugo plat lica. Doslej neznano tistim, ki že leta prebiramo njegove članke, komentarje. Ne vem sicer, zakaj je prišlo do njegovega miselnega obrata, dopuščam tudi, da se novinar z leti spreminja, ko pa se dobesedno postavi na glavo, tega ne razumem.

Za konec. Bili so medvojni in povojni zunajsodni poboji, morije. Umrlji so premnogi. Premalo so jih pospravili, še danes rečejo nekateri. Pa ne ljudje kar tako, ne le preprosti, neizobraženi ljudje. Tudi nekateri predstavniki ljudstva. V isti sapi pa so polni zgražanja zaradi pobojev v Srebrenici in v Vukovarju. Prav. A kje je njihovo srce, ko gre za ljudi (ne kosti) v naših slovenskih jarkih in breznihi?

Prelomnica

Vida Kocjan

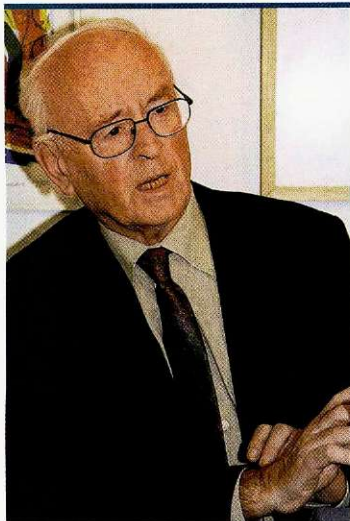
Stanje v državi je na prelomni točki, ki je za blaginjo državljanov lahko usodna. Kako naprej?

V začetku tega tedna je minilo tri leta od imenovanja vlade. V tem obdobju je vlada, ki jo vodi Janez Janša, naredila ogromno. Pregled opravljenega dela pokaže, da je uresničila večino stvari iz koalicijske pogodbe, ki se je navezovala na predvolilni program. Kaj vse so spremenili in kaj dosegli, je napisano v gradivu, ki je nastalo v času parlamentarne razprave o zaupnici.

O uspehih te vlade v časnikih ne piše veliko, razlog za to pa je preprosto: slovenski mediji so v službi opozicije in lastnikov, ki spodkopavajo zdajšnjo vlado. Čeprav je seznam vsega postorjenega izredno dolg, pa se vlada na drugi strani sooča z večjim nezaupanjem državljanov, kot bi glede na uspehe pričakovali.

Zakaj je tako? Vlada vzpostavlja red in disciplino na vseh področjih, predvsem pa na finančnem. Če se sliši še tako obrabljeno, tega v prejšnjih Drnovškovih, predvsem pa v Ropovi vladi ni bilo. Tako na primer v času tik pred volitvami javni zavod RTV Slovenija ni prisilno izterjeval prispevka, kakor se je to zgodilo letos pred predsedniškimi volitvami. Tudi elektropodjetja vsa leta prej niso bila tako dosledna pri izterjavi dolgov (izklapljanje števecov) za energijo, kakor so v zadnjem času. Seveda je prav, da se vzpostavi red in disciplina, ki ju v času prejšnjih vlad ni bilo, a to je tisto, kar so si državljani zapomnili. Tudi širokopasovno omrežje si želijo vsi. Poleg tega direkcija za ceste na podeželju v zadnjih mesecih vztrajno izvaja zakon, ki je bil sprejet leta 1997, ker naj bi bile menda regionalne ceste po njihovo "precej nasmetene", kar pomeni, da so ob cestah oznake za turistične kmetije, druge dejavnosti in podobno. Vsak, ki se vozi po slovenskih cestah, ve, da to ni res.

Našteli smo le nekatere stvari, ki državljanom predvsem v mestih grenijo življenje. In ko se ljudje soočajo s tovrstnimi težavami, nato pa odprejo še kakšen časnik, v katerem večinoma kritizirajo vlado, vzamejo to za svoje in ne razmišljajo dalje. "Vlada je slaba," sporočajo časniki. Pa to sploh ni res. Vlada je odlična in dobro bi bilo, da bi jo isti premier vodil vsaj še dva mandata. Šele v tem času bi lahko vzpostavil blaginjo. Vprašanje pa je, kako se bo stanje, ki je v državi na prelomni točki, obrnilo.

Slovenija po bavarsko

Dr. Janko Kos

Predsedovanje Evropski zvezi je za Slovenijo lepa priložnost, da se predstavi Evropi ne samo kot mlada država, ampak kot zrela nacionalna skupnost s svojo kulturo in z zgodovino, z načrti za prihodnost. Kolikor priložnosti – toliko možnosti, da to stori premišljeno in sebi v čast ali pa nerodno in kar škandalozno. Da je kaj takega mogoče, je pokazala pred kratkim izdana publikacija, kjer se Slovenija obnaša kot politično nezanesljiva, s preteklimi zmotami obremenjena dežela. So pa še drugačni primeri – boljši ali pa vsaj srednje dobri.

Bavarski glavni državni arhiv v Münchnu je letos oktobra pripravil v svojih prostorih razstavo »Pogledi čez Alpe« s podnaslovom »Sprehod skozi bavarsko-slovenske odnose«. Temu delu razstave je dodan še poseben del, ki ga je pod naslovom »Slovenska mesta skozi čas« pripravil slovenski državni arhiv. Žal je slovenski delež skromnejši in glede na temo kar preveč nezahteven. Na panojih so s slikami in z besedili predstavljena slovenska mesta v slogu enciklopedično turističnih priročnikov, s pomočjo podatkov, ki jih je najti v Enciklopediji Slovenije. O kakšni pozornosti za bavarsko-slovenske odnose ni sledu, čeprav bi jo pričakovali – o sosedstvu Karantancev in srednjeveških Bavarcev, o nemških priseljencih, o bavarsko-nemškem plemstvu in meščanstvu v slovenskih deželah, o zvezah celjskih grofov z bavarsko vojvodsko hišo, o reformaciji in protireformaciji, o turških vpadih, celo o kulturnih zvezah od Krištofa Schmidta, ki je bil prva spodbuda slovenski pripovedni prozi, do Antona Ažbeta in drugih slovenskih umetnikov v času münchenskega »fin de siècle«. Skratka, slovenski strani na tej predstavitvi Slovenije manjka nacionalni, kulturni ali vsaj politični naboj, ob katerem bi lahko dejali: To je Slovenija, to so Slovenci! Nadomeščajo ga podatki o tem, kako se je industrijsko razvilo kako slovensko mesto v svoji socialistični »eri«.

Bavarski delež je zanimivejši, primeren namenu razstave in strokovno zahtevnejši. Razstavljeni so dokumenti o freisinsških posestvih na Slovenskem, o bavarski podpori boju zoper Turke, o poskusu celjskih grofov, da bi z dinastično poroko prek Bavarske omejili moč Habsburžanov – po nesrečnem naključju neuspešno; o Trubarjevi prisegi, da bo v Kemptenu učil po čistem luteranskem nauku; o navodilih, kako naj se v Škofji Loki uvaja protireformacija; vse do presenetljivega dokumenta o münchenskem profesorju Huberju.

Ob takšni dokumentaciji je bavarska stran prispevala v razstveni katalog obširen, prijazen, korekten pregled slovenske zgodovine, s podatki o državni osamosvojitvi in z napovedjo predsedovanja Evropski zvezi. V besedilu je bilo mogoče opaziti troje dogodkov, pomembnih tako za Bavarce kot tudi za Slovence. Prvi je bila bavarska pomoč Karantancem v boju zoper Avare, sledila ji je podreditev Karantanije bavarskemu vojvodstvu in čez nekaj let vključitev obeh v karolinško cesarstvo. Ta pomoč ni bila ravno nesebična, vendar v takratnem razmerju političnih in vojaških sil neogibna. Drugi dogodek je bila bavarska denarna pomoč vojski, ki je branila ozemlja vzhodnih Alp in tudi slovenske dežele pred tistim, čemur je Prešeren rekel »ropanje Turčije«

–, pomoč, ki je bila za Slovence v 16. in 17. stoletju življenjskega pomena. Tretji dogodek je bila udeležba bavarskih čet leta 1917 na soški fronti, ko je šlo ne samo za obrambo avstro-ogrske zahodne meje, ampak hote ali nehoti tudi za obrambo slovenskih ozemelj. Pomoč je bila vojaško učinkovita, toda v igri velikih sil brez pomena. Sledilo je skoraj četrt stoletja sramotnega nasilja nad primorskimi Slovenci.

Najzanimivejša teh zgodb je zgodba o bavarskem filozofu in muzikologu Kurtu Huberju. Razstavljeni dokument pripoveduje, kako je raziskoval ljudsko glasbo in pesmi nemških Kočevarjev, kako je bil leta 1935 na Kočevskem, kako je dve leti za tem populariziral kočevsko kulturo na Bavarskem. Leta 1943 je bil usmrčen, spoznan za duhovnega vodjo odporiške skupine

»Bela vrtnica«, ki sta ji bila zavezana Sophie Scholl in brat, prav tako usmrčena. To zgodbo je v zadnjih letih ovekovečil večkrat nagrajeni film. Nemški Kočevarji so bili preseljeni že leta 1941, leta 1945 so bili izgnani ali pobiti, njihova kultura pa izničena. Tako se je v tej zgodbi iz zgodovine bavarsko-slovenskih odnosov prepletlo dvoje usod, enako tragičnih in enako pomenljivih. ▣

Nemški Kočevarji so bili preseljeni že leta 1941, leta 1945 so bili izgnani ali pobiti, njihova kultura pa izničena. Tako se je v tej zgodbi iz zgodovine bavarsko-slovenskih odnosov prepletlo dvoje usod, enako tragičnih in enako pomenljivih.

Politika dveh obrazov

Gašper Blažič, foto: Gregor Pohleven, arhiv Demokracije

Tretjega decembra je minilo tri leta, odkar je bila izvoljena sedanja vlada. S tretjo obletnico je vlada vstopila v odločilno zadnjo četrtno svojega mandata, saj so v tem času zaradi bližine volitev razmere še posebej zaostrene.

Vlada je v primerjavi z začetkom svojega mandata tretjo obletnico dočakala z nekoliko spremenjeno kadrovsko zasedbo, za seboj pa ima tudi številne notranjepolitične pretrese, ki so ji v treh letih precej znižali javnomnenjsko podporo kljub pristajanju na nekatere compromise z opozicijo in s sindikati. Slednji so lahko z izkupičkom zadnjih treh let zelo zadovoljni, saj je po zamenjavi ministra za delo, družino in socialne zadeve Janeza Drobniča prišlo do bolj uravnotežene socialne politike, ki ji je dodatni ton dala tudi udeležba

ministrice Marjete Cotman na nedavnih demonstracijah proti delodajalcem. Po drugi strani pa je po začetni vnemi za gospodarske reforme prišlo do odhoda nekaterih liberalno usmerjenih ekonomistov iz vladnih vrst, s čimer si je vlada odprla še eno fronto, in sicer zaradi njenega domnevno prevelikega popuščanja sindikatom in upokojevcem.

Na življenje in smrt Čeprav je vlada nedavno pozvala k zavrnitvi novele zakona o organizaciji ter financiranju vzgoje in izobraževanja (ZOFVI) in pripravila

nov predlog, v katerega med drugim ne bo vključeno financiranje programov zasebnih šol, je s sindikalne in z opozicijske strani že prišlo sporočilo, da vlada kljub umiku spornih določb svoje politike še vedno ni pripravljena spremeniti. To pa je seveda le ena od napovedi, da bo opozicija svoj boj na življenje in smrt v navezi z nekaterimi sindikati in civilnodružbenimi organizacijami nadaljevala tudi v času slovenskega predsedovanja Evropski uniji. Pri tem ima najvidnejšo vlogo zlasti SD, ki je z razpadom LDS (nekateri nekdanji poslan-

ci so ustanovili svojo poslansko skupino Zares) in s prestopom štirih nekdanjih poslancev LDS v poslansko skupino SD postala najmočnejša opozicijska stranka. Spomladi letos je na javnomnenjskih lestvicah ujela in celo prehitela največjo vladajočo stranko SDS. Vendar pa naj bi vrednost delnic SD v zadnjem času znova padla zaradi domnevnih tajkunskih navez, med katerimi izstopa Boško Šrot, ki je nedavno v svojem pismu Pahorju pompozno naznanil svoj izstop iz SD. Šrot je v svojem pismu predsedniku SD Borutu Pahorju dal jasno vedeti, da se kot predsednik stranke na poteze nasprotnega političnega pola odziva preveč medlo in neodločno. Videti pa je, da je Šrotovo pismo Pahorju le repri-

Janša je z zaupnico vladi in bojem proti tajkunom spravljal SD v zadrego, saj je ta stranka povezana s kapitalskimi centri moči.

za znotrajstrankarskega »discipliniranja«. Zanimivo je tudi to, da se poskuša nedavno izvoljeni predsednik SLS Bojan Šrot distancirati od svojega brata, morda tudi zaradi povezav, ki presegajo njuno družinsko povezanost.

Pahor izgubil nadzor Pismo Boška Šrota Borutu Pahorju je znova pokazalo, da Pahor izgublja nadzor nad dogajanjem v lastni stranki, potem ko se je že zdelo, da mu je po volitvah leta 2004 uspelo vzpostaviti notranje ravnotežje in takšno podobo SD, ki se ujema z njegovo splošno podobo strpnega in premissljivega politika mlajše generacije. Vmes je Pahor tudi poskušal doseči, da bi mesto predsednika države lahko naskakoval brez slabe vesti glede zvestobe ciljem stranke, to je zmaga na volitvah leta 2008. Vendar pa je vsaj navidezno Pahorjevo obvladovanje stranke trajalo le do trenutka, ko je naznanil, da noče dajati vtisa, da je svojo stranko pred parlamentarnimi volitvami pustil na cedilu. Šele tedaj so »jurišniki« iz SD dobili signal, da bo Pahor ostal predsednik SD vsaj do volitev, s tem pa so dobili tudi večji manevrski prostor za oster protivladni boj. Že pred prisego Janševе vlade, ko se je koalicija šele oblikovala, je skupina poslancev SD zagrozila z izstopom iz stranke, če bi prišlo do koalicije med SDS in SD. Taka koalicijska povezava se je kasneje še večkrat omenjala predvsem zaradi dejstva, da je SD do vladne koalicije bolj konstruktivna kot LDS, ki ni pristopila k Partnerstvu za razvoj, pa tudi zaradi nekdanjega državnega sekretarja v vladni službi za razvoj Andreja Horvata, ki naj bi bil blizu Pahorju. Kakor koli že, razvoj dogodkov je pokazal, da so se »jurišniki« želeli oddolžiti tudi LDS zaradi obtožb, da je bila SD dolgo časa do Janševе vlade preveč prizanesljiva.

Ropov politični zaton Glavna protagonist konfliktnega razmerja med SD ter vlado in SDS pa sta prav prebežnika iz LDS Milan M. Cvikl in Anton Rop. Slednji se je v zadnjem času umaknil v ozadje predvsem zaradi nepremišljenih obtožb, naj bi se

bila slovenski premier Janez Janša in njegov hrvaški kolega Ivo Sanader leta 2004, ko je bil Janša še opozicijski vodja, dogovarjala za namerno izzivanje incidentov v Piranskem zalivu. Rop se je namreč skliceval na prisluhe, ki jih je v tistem času opravila Sova, pri tem pa je svoje obtožbe nepredvidno lansiral prav v času, ko je vlada ugotavljala (ne)zakonitost delovanja Sove v zadnjih letih, saj je Rop z obtožbami posredno priznal, da je bilo delovanje Sove nezakonito, če je do prisluškovanja res prišlo. Poleg tega so kasnejši dogodki, med drugim zaslišanje prič pred parlamentarno komisijo, demantirali omenjene Ropove trditve. Vse to je pripeljalo do tega, da je postala afera Sova opoziciji odveč, zato so jo začeli potiskati v ozadje. Pokazalo se je, da bi opoziciji, še posebej SD, kjer se je precej angažiral poslanec Dušan Kumer, afera prej škodila kot koristila, čeprav je sprva kazalo drugače. Vlado so opozicijski poslanci, še zlasti Dušan Kumer, obtoževali, da poskuša uničiti Sovo. Dejansko pa je Anton Rop kot glavni »jurišnik« danes tako rekoč politično mrtev, saj se je v zadnjem času začel v medijskem smislu pojavljati le še v družbi policije. Vse to kaže, da se bo Ropova politična kariera s parlamentarnimi volitvami prihodnje leto končala.

Plaz ustavljen Postavlja se tudi vprašanje, ali je pri Janševi »raz-

Janševa ocena dela vlade

Na tretjo obletnico izvolitve vlade 3. decembra je njen predsednik Janez Janša v oddaji Odmevi na TV Slovenija ocenil delovanje vlade po treh letih delovanja. Po njegovih besedah je vlada uresničila večino tistega, kar je zapisano v t. i. strategiji razvoja, saj je gospodarska rast visoka, nezaposlenost pa najnižja v zgodovini države, povečuje se tudi število rojstev. Po Janševem prepričanju se je ob nakupu delnic Nove KBM pokazalo, da se je v Sloveniji okreplil srednji sloj, ki ima toliko kapitala, da ga lahko vlaga v vrednostne papirje.

Izpostavil je tudi ureditev, sprejeto na začetku mandata, po kateri se pokojnine usklajujejo z rastjo plač, medtem ko se napovedi o zlomu pokojninske blagajne niso uresničile. Glede javnomnenjskih anket je Janša dejal, da svoje strategije ne bi gradil na anketah, objavljenih v medijih, ki jih obvladujejo »nosilci kapitala, povezani s politiko«.

Po njegovih besedah je iluzorno pričakovati, da bo priljubljenost vlade po treh letih enaka, kot je bila takoj po volitvah. Janša je tudi ocenil, da dandanes 200.000 ljudi živi na robu revščine, vendar »hkrati nihče ne pove, da je to za 15 odstotkov manj kot pred tremi leti. Premier je na koncu komentiral še ocene, da je z bojem proti t. i. tajkunom napovedal vojno gospodarstvu. Omenjene ocene je označil za smešne, saj po njegovih besedah slovensko gospodarstvo predstavlja na stotine dobrih podjetij.

glasitvi izrednih razmer« takoj po volitvah šlo za taktično umiritev »ogrete« SD takoj po spektakularni zmagi Danila Türka na predsedniških volitvah. Janša, ki mu je dva dni po volitvah sicer ušlo, da so izidi predsedniških

volitev »slabi«, je kasneje vendarle zatrdil, da vlada na predsedniških volitvah ni sodelovala in zato tudi ni mogla biti poražena. S tem je delno odgovoril tudi na ocene nekaterih političnih akterjev z leve, da Peterle-

Vlada je bila v državnem zboru portjena 3. decembra 2004. Kljub nekaterim pretresom in zamenjavam deluje dobro.

Med besedami in dejanji: poslanci Socialnih demokratov so v državnem zboru pogosto zelo agresivni.

Boško Šrot navidezno izstopil iz SD.

Prebežnika Anton Rop in Milan M. Cvikel sta SD v veliki meri radikalizirala.

► tov poraz in izid referenduma o Zavarovalnici Triglav pomenita predvsem veliko zausnico vladi oz. koalicijskim strankam, kar naj bi samodejno pripeljalo do sprememb na oblasti prihodnje leto. V resnici pa je šlo za to, da Janša s svojo navidez »kalimerovsko« intervencijo ustavil naval protivladne kampanje, ki je z dvojno zmago levece na Martinovo nedeljo dobila nov zagon in bi lahko pripeljala do tega, da bi se Slovenija v času predsedovanja Evropski uniji ukvarjala predvsem sama s seboj. To je bil cilj vseh tistih, ki se ne morejo sprijazniti s tem, da bo v imenu Slovenije Evropski uniji predsedoval večni nasprotnik Janez Janša. Zato je bila Janševa poteza

v torek, 13. novembra, logična, čeprav tudi tvegana, saj je bilo jasno, da si iz same zaupnice vladi in spopada s podpisniki novinarske peticije vsaj kratkoročno ne more pridobiti veliko javnomnenjskega kapitala. Janša je tudi dregnil v osje gnezdo z napovedjo boja proti tajkunom, kar je po prestani zaupnici vladi postala glavna notranjepolitična tema, potem ko je bilo javno razkrito, da ima večinski vpliv na medije prav opozicija, in sicer preko tajkunov, ki spadajo v njen interesni krog.

Duh iz steklenice Janša je z zapuščeno vladi in bojem proti tajkunom nedvomno spravil SD v veliko zadrego predvsem zaradi dejstva, ker bo moral Pahor dokazovati prav nasprotno, češ da SD ni stranka, ki bi bila povezana z močnimi kapitalskimi centri moči. Zato je vodja poslanske skupine SDS Jože Tanko prepričan, da je bil javno razglašen izstop Boška Šrota samo spuščanje megle, medtem ko naj bi bila SD in Šrot zakulisno še vedno povezana, navidezni Šrotov izstop pa naj bi bil v funkciji zviševanja

Postavlja se vprašanje, ali politiko stranke v resnici vodi Borut Pahor.

javnomenjske podpore SD, ki je še nedavno presejala magično mejo tridesetih odstotkov, potem pa je močno upadla. Oster nastop Boška Šrota, ki zagotovo ni politik, pač pa gospodarstvenik, je bil namreč nenavadno oster, lahko bi ga pripisali kvečjemu kakšnemu glasnemu opozicijskemu poslancu. Zato se zdi teorija, ki jo je nedavno predstavil Tanko, zelo verjetna, čeprav je res tudi to, da Pahorju ne uspeva več obvladovati duha, ki je bil že zdavnaj izpuščen iz steklenice. Tako je na tiskovni konferenci po Janševi napovedi morebitnega odstopa vlade ves čas poudarjal konstruktivnost SD, čeprav so ga kasneje lastni poslanci s svojim ravnanjem znova demantirali. Tudi »Ocena stanja« kot eden izmed programskih dokumentov SD kaže, da v njem s težavo prihaja do uravnoteženja med konstruktivno in ofenzivno držo. Nekaj podobnega velja tudi za odnos SD do Katoliške cerkve, predvsem v času, ko je prišlo do afere Lukšič. Borut Pahor se je namreč tedaj branil, češ da SD ni protiverska stranka, vendar je Slovenska škofovska konferenca sama opozorila na del programskih dokumentov SD, v katerih je Cerkev prikazana tako rekoč kot razredni sovražnik, ki se vmešava v vse pore družbenega življenja.

Ujetnik lobijev Skratka, vse bolj se zdi, da je Pahor tako rekoč le še navidezni predsednik, po drugi strani pa ujetnik lastne stranke, saj se mora tako rekoč vedno znova prilagajati njenim močnim lobijem, pa naj bo to kapitalski, borčevski ali mladolevčarski. Naj ob tem spomnimo, da je Pahor že kmalu po svoji izvolitvi za predsednika (ZL)SD zaradi svojih prizadevanj za spravo skoraj doživel znotrajstrankarski puč. Kasneje ga je ukoril tudi strankarski podmladek Mladi forum zaradi domnevno premajhne skrbi za stranko v času, ko je bil Pahor predsednik državnega zbora. S tem pa se postavlja vprašanje, koliko je Pahor zrel za to, da prihodnje leto v primeru zmage SD prevzame funkcijo predsednika vlade. Zmaga SD pa je za zdaj glede na kulturno-bojniško razpoloženost njenih poslancev zelo vprašljiva. ■

Afera Rop se bliža koncu

Damjan Popič, foto: Bor Slana, Gregor Pohleven

Po zatišju afera Rop končno začenja dobivati jasnejšo podobo. K temu so pripomogli predvsem pričanja pred parlamentarno komisijo, neobstoje dokazov za Ropove navedbe in tudi same izjave nekdanjega premierja Antona Ropa.

Afera, ki je dodobra obremenila slovenski politični prostor in tudi slovensko-hrvaške odnose, je izbruhnila letos junija, ko je nekdanji premier in sedanjí poslanec SD Anton Rop v intervjuju za nacionalno televizijo izjavil, da je Sova pred parlamentarnimi volitvami leta 2004 v okviru mednarodnega spremljanja zvez ujela prisluhe, ki so se nanašali na incidente v Piranskem zalivu, ko je hrvaška policija aretirala dvanajst poslancev SLS. Rop je dejal, naj bi se bila za te inci-

dente pred državnozborskimi volitvami leta 2004 dogovarjala sedanjí predsednik vlade Janez Janša in njegov hrvaški kolega Ivo Sanader.

Zbornik politične neumnosti

Janez Janša je Ropovo obtožbo odločno zanikal, poleti pa je proti Ropu vložil tudi civilno tožbo, v kateri zahteva javni umik izjave in javno opravičilo; Sanader je takrat Ropovo obtožbo uvrstil v »zbornik politične neumnosti«. Rop ne v takratnem obdobju ne kasneje ni predložil nobenega fi-

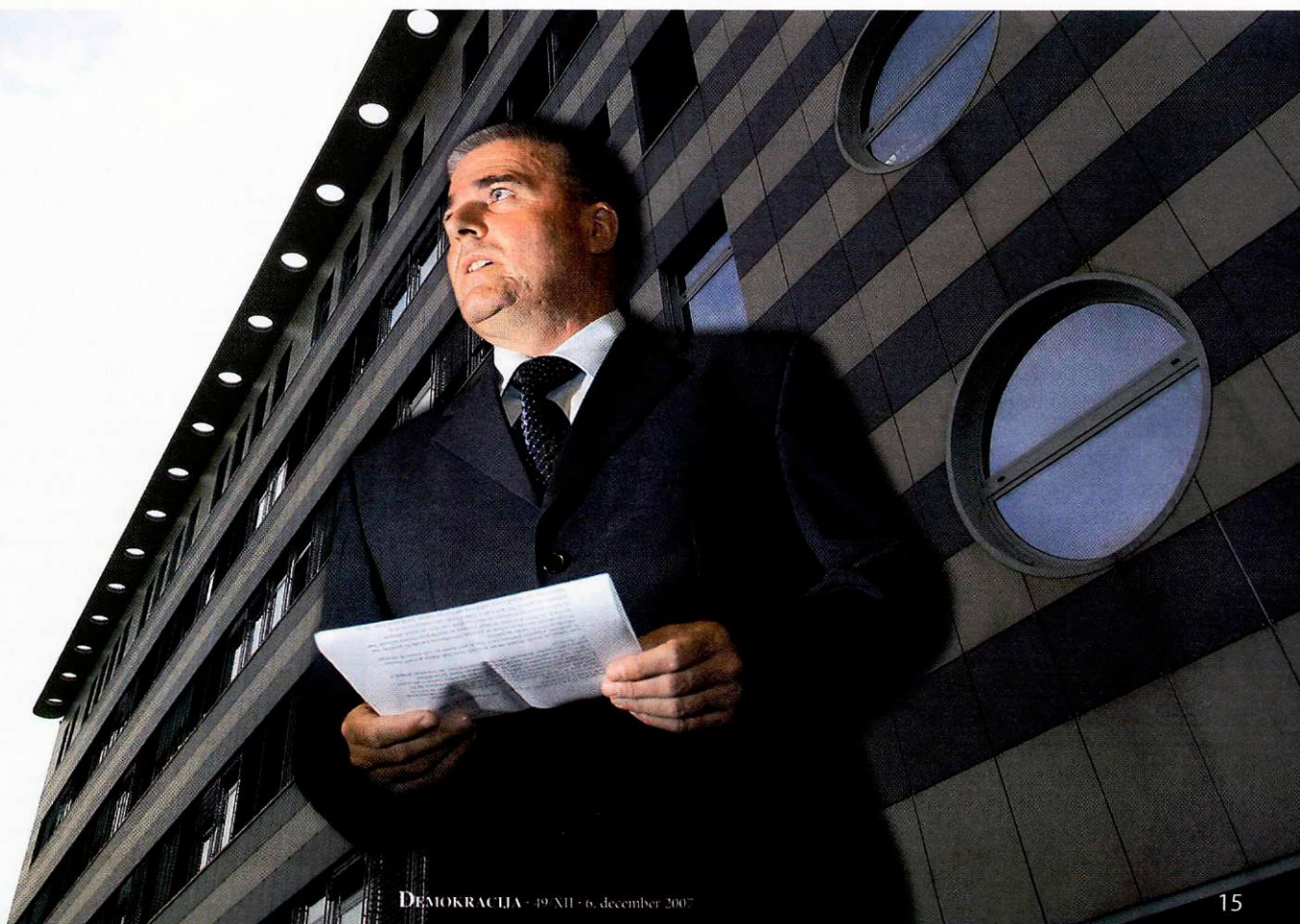
zičnega dokaza, ki bi podkrepil njegove navedbe, v intervjuju za nacionalno televizijo pa se je celo zagovoril, saj je priznal, da gre pri njegovih navedbah za govorice in da dokazov nima.

Komisija za nadzor obveščevalnih in varnostnih služb je v poteku preiskave na sejo povabila tako Ropa kot nekdanjega direktorja Sove Iztoka Podbregarja. Zlasti pričanje slednjega se je izkazalo za zelo pomenljivo, saj Podbregar v svoji izjavi ni niti potrdil niti zavrnil navedbe da je Sova leta 2004 ujela omenjene prisluhe, na vpra-

šanja članov komisije pa sploh ni hotel odgovarjati. S tem ni podal končnega odgovora, čeprav je za prisluhe kot direktor Sove nedvomno moral vedeti.

Komisija je v nadaljnjem poteku preiskave Sovo nenapovedano obiskala, vendar pa je zaradi politične raznobarvnosti komisije kmalu prišlo do razhajanj, saj so se po prvem pregledu arhiva na Sovi pojavile zelo različne interpretacije vidnega. Rudolf Petan iz SDS je tako ocenil, da v arhivih ni niti najmanjšega dokaza, ki bi potrdil Ropove navedbe. Za odgovor je hitro poskrbel Pavel Gantar (Zares), ki se mu je kljub neobstoju kakršnih koli dokazov za Ropove trditve še vedno zdelo prezgodaj sklepati o resničnosti izjav ▶

V prihodnje se bo zadeva odvijala na relaciji Podbregar–Rop, pri čemer se postavlja vprašanje, koga bo levica žrtvovala.

▶ njegovega nekdanjega strankarskega kolega.

Pomenljivo zavlačevanje Zaradi neaktivnosti komisije v času pred jesenjo so se pojavili tudi očitki o namernih političnih poskusih oviranja pri raziskovanju ozadja afere. Tako je vodja poslanske skupine SDS Jože Tanko predsednico komisije za peticije in človekove pravice Majdo Potrata ter predsednika komisije za nadzor obveščevalnih in varnostnih služb Pavla Gantarja obtožil, da poskušata afero Rop potisniti na obrobje in s tem Ropa obvarovati pred odgovornostjo za obtožbe, ki jih je izrekel na račun Janeza Janše. Pri tem se je skliceval na neaktivnost komisije, ki v dveh mesecih ni opravila nobenega zaslišanja, čeprav jih je SDS predlagala kar nekaj. Poleg predloga, da komisija opravi pogovor z obema takratnima predsednikoma državnega zbora, je SDS predlagala pogovor tudi z nekdanjima ministroma Radom Bohincem in Ivom Vajglom.

Kot naslednji priči sta pred komisijo v začetku novembra res stopila Rado Bohinc, nekdanji notranji, in Ivo Vajgl, nekdanji zunanji minister. Po pogovoru je predsednik komisije Gantar dejal, da je bila razjasnjena marsikatera okoliščina, poslancu SDS Miru Petku pa se je zdelo pomembno, da sta oba nekdanja ministra potrdila, da ju je o incidentih v Piranskem zalivu obvestil Rop – seveda ustno.

LDS je nato zahtevala, da pred komisijo stopi tudi z Boštjan Šefic, nekdanji pomočnik direktorja Sove. Po Petkovem mnenju je bil to eden zadnjih poskusov, da bi rešili svojega nekdanjega poslanca Ropa, kar pa mu vseeno ni pomagalo, saj je po Petkovem mnenju Šefic na seji še enkrat potrdil, da Sova podatkov o domnevnih dogovorjenih incidentih nima in tudi nikoli ni imela.

Različne interpretacije Kljub takemu Petkovemu prepričanju pa so nekateri drugi člani komisije trdili drugače. Tako je Dušan Kumer, član SD, po koncu seje dejal, naj bi se bilo iz Šefičevega pričevanja dalo razbrati, da so bili incidenti skrbno načrtovani, a se Petek s tem ni strinjal. Zatrnil je,

Poslanec SD Anton Rop

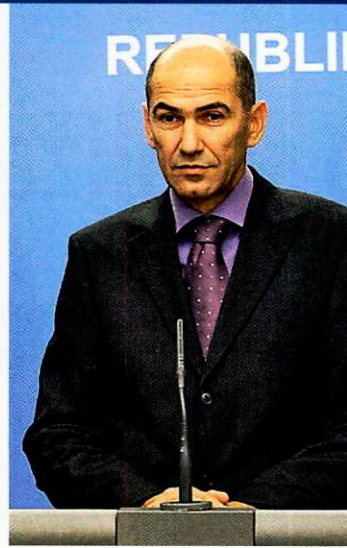
da je Šefic profesionalec, da so se z njim sešli že večkrat in da nikoli ni spreminjal svojih izjav.

Podobno dvojnost kot v komisiji za nadzor obveščevalnih in varnostnih služb smo lahko videli tudi pri komisiji za peticije in človekove pravice. Ta je na podlagi odločitve ustavnega sodišča ugotovila, da je tajno spremljanje mednarodnih zvez, ki se nanaša na konkreten priključek oziroma osebo, mogoče le na podlagi odločbe sodišča, in še to za posamičen primer ob primeri zakonski podlagi. Sejo, na kateri je komisija te ugotovitve podala, je opozicija obstruirala, saj naj bi bili na seji sprejeti nekateri nezakoniti sklepi. Pri spremljanju mednarodnih sistemov zvez je šlo za več kot 3.000 spremljanj, in sicer konkretno določljivih priključkov, kar pa je brez odločbe sodišča nezakonito. Po mnenju Zvonka Črnača iz SDS se je vse to lahko zgodilo le na podlagi

Miro Petek, član komisije

Pavel Gantar, predsednik komisije za nadzor obveščevalnih in varnostnih služb

Predsednik vlade RS Janez Janša

Ivo Sanader, hrvaški premier

zahteve direktorja agencije. Komisija je sprejela tudi sklep, da Ropova izjava in izjava Aleksandra Čeferina, pravnega zastopnika nekdanjega direktorja Sove Iztoka Podbregarja, kažeta na to, da je domnevno prisluškovanje potekalo nezakonito.

Poraja se tudi vprašanje o ustavnosti spornega 21. člena zakona o Sovi, ki ureja tajno delovanje Sove. Člen določa spremljanje mednarodnih sistemov zvez, s katerim Sova prisluškuje osebam oziroma priključkom. Miro Petek je prepričan, da je zakon protustaven, vendar je ustavno sodišče

zahtevano o presoji ustavnosti, ki jo je na ustavno sodišče naslovlilo vrhovno sodišče, zavrnilo.

Zaradi suma izdaje državne skrivnosti so kriminalisti nedavno zaslišali Antona Ropa. Slednji je prepričan, da gre za obtožbe, ki nimajo »popolnoma nobene realne osnove«, prav tako pa trdi, da ni izdal nobene državne skrivnosti. Na novinarsko vprašanje, s čim lahko to potrdi, je odgovoril, da so to potrdile vse priče, ki jih je zaslišala komisija. Odgovor je pomenljiv, saj so mnenja glede dejanskih odgovorov zaslišancev pred komisijo in njihovih interpretacij zelo različna, Rop pa ni predstavil nobenega dokaza o svojih trditvah. Dejal je še, da vsi dokazi še vedno obstajajo, če jih na Sovi še niso uničili, kar pa je v nasprotju z njegovo v intervjuju za RTV Slovenija, da dokazov ni, so le govorice. Prav tako se ta trditev ne sklada z navedbo, da ne pričakuje, da se bodo v potrditev njegovih navedb našli dokazi, kar pomeni, da Rop bodisi ve, da je Sova dokaze uničila, bodisi ve, da tovrstnih dokazov pač ni. V vsakem primeru se je Rop zapletel mrežo, iz katerega se bo težko izvlekel.

Afera se tako počasi bliža svojemu razpletu. To bo poročilo komisije za nadzor obveščevalnih in varnostnih služb, ki naj bi bilo izdelano že letos proti koncu leta. A čeprav člani komisije za nadzor obveščevalnih in varnostnih služb glede sprotne ugotovitve pri preiskavah in zaslišanjih ne podajajo natančnejših podatkov, je mogoče sklepati, kakšno bo poročilo – ne nazadnje tudi zaradi izjav Antona Ropa. Vprašanje pa je, kdo bo za nepravilnosti prevzel odgovornost oziroma kdo bo moral prevzeti odgovornost. Po mnenju Mira Petka se bo v prihodnje zadeva odvijala na relaciji Podbregar–Rop, pri čemer se postavlja vprašanje, koga bo levica žrtvovala. Možnosti sta dve: ali se bo Anton Rop poslej reševal z izgovorom, da ga je Podbregar s prepisi, ki sploh ne bi smeli iz Sove, narobe obveščal in bo odgovornost prenesel na nekdanjega direktorja Sove. Druga možnost po Petkovem mnenju pa je, da si bo Podbregar svojo kariero reševal na hrbtu Toneta Ropa. **D**

Kot da so se nekateri prodali

Damjan Popič, foto: Gregor Pohleven

Jožef Horvat se je rodil 8. julija leta 1955. Po izobrazbi je fizik, delovne izkušnje je 23 let pridobival v murskosoboški Muri, in sicer v službi za informatiko, katere direktor je bil od leta 1991. Je predsednik sveta Nove Slovenije.

Zženo in tremi otroki študenti živi v lastni hiši, ki so jo zgradili v njegovih rojstnih Žižkih v Prekmurju. V državni zbor je bil izvoljen leta 2004. Je vodja poslanske skupine NSi, deluje pa tudi v več parlamentarnih delovnih telesih, med drugim v komisiji za narodni skupnosti in odboru za promet. Je tudi član dveh parlamentarnih preiskovalnih komisij.

V slovenski javnosti še vedno odmeva glasovanje o zaupnici vladi. Slišali smo lahko veliko razlogov, zakaj se je premier Janez Janša odločil za ta korak – od nevzdržnega stanja, ki ga povzroča naveza medijev in opozicije,

pa vse do navedb, da je šlo za discipliniranje opozicije. Kako vi kot član koalicijske stranke opredeljujete predlog o glasovanju o zaupnici vladi?

Resnično smo že v obdobju pred predsedniškimi volitvami lahko videli, kako je kulminirala protivladna histerija. K temu je veliko ali pa celo največ pripomogla prav peticija s podpisanimi 571 novinarji – kasneje smo celo ugotovili, da se je besedilo vmes spreminjalo, kar je tudi vredno pozornosti. Predvsem je slabo za državo, da je bila peticija, ki po mojem osebnem mnenju navaja laži, poslana na 300 evropskih oziroma svetovnih naslovov. Kasneje smo ugotovili, da najbrž

mnogi novinarji niso vedeli, kaj podpisujejo, ker se je besedilo vmes spreminjalo, prav tako pa niso vedeli, da bo peticija romala na toliko naslovov v tujini. Če bi bila torej vsa dejstva okrog peticije na začetku zbiranja podpisov jasno in korektno predstavljena, po moji oceni ne bi bilo toliko podpisnikov. Sploh pa se sprašujem, kaj pod peticijo delajo novinarji Cicibana, upokojeni novinarji, ne znam si razložiti, zakaj med njimi najdemo tudi člane programskega sveta RTV Slovenija. Poslušam predsednika vlade ali pa naše ministre, ki v okviru priprav na predsedovanje EU veliko potujejo po Evropi in poročajo, kakšna vprašanja jim

tam novinarji postavljajo: zakaj v Sloveniji Rome zapiramo v neakšna koncentracijska taborišča, kaj se dogaja s cenzuro medijev. To so seveda obtožbe Slovenije, ki jih morajo premier in ministri v tujini zavračati in predstavljati pravo resnico. Problem pa je, ko se laž prime, jo je težko izbrisati.

V vseh teh okoliščinah je v vladi, ki ima izjemno pomembno vlogo, res nemogoče delati. Vlada je parlamentarnim strankam ponudila kar dva sporazuma – Partnerstvo za razvoj in dogovor o sodelovanju pri pripravah na predsedovanje in med samim predsedovanjem. Če doma, na lastnem terenu dobivaš polena pod noge, potem je res nemogoče hoditi.

► **Je peticija odraz nepripravljenosti nekaterih na sodelovanje pri predsedovanju EU?**

Sam bi želel, da je predsedovanje EU naš skupni projekt. Človek bi pričakoval plebiscitarno enotnost, kot je bila tedaj, ko smo se odločali za svojo državo. Tudi takrat je veliko pomembnih politikov, kulturnikov in znanstvenikov pisalo pisma v svet svojim kolegom in institucijam ter jim poskušalo prikazati, kaj si pravzaprav želi slovenski narod – da po tisoč letih želimo neodvisnost, svojo lastno državo. Pričakoval bi, da tudi danes potujejo po svetu pisma, napisana iz ljubezni do slovenskega naroda in lastne države. Takrat so takšna pisma obrodila sadove in prepričan sem, da brez njih danes ne bi imeli svoje države.

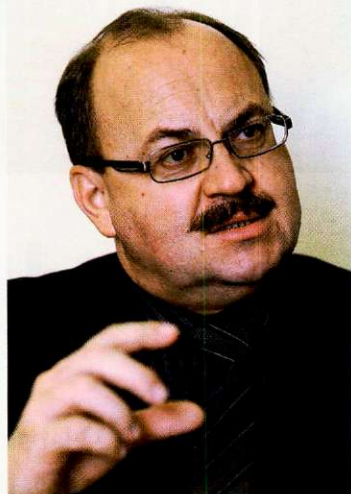
V kakšni luči lahko potem razumemo slovenske medije? So samo instrument zunanjih sil? Prihajajo te sile iz politike ali kapitala?

Tranzicija na nekaterih področjih družbenega življenja se v Sloveniji še ni končala. Gotovo Tranzicija medijskega prostora gotovo še poteka. Naštetimo lahko kar nekaj znanih slovenskih novinarskih imen, ki so pred nastopom te vlade pisali povsem drugače – za takratno opozicijsko stran, ki je danes v koaliciji. Potem pa so kar čez noč, kot da so resnično pod vplivom kapitala, kot da so se prodali – nekateri, seveda ne vsi – proti tej vladi usmerili svoje zelo ošiljene svinčnike. Iz tega lahko

proti svoji vesti in proti svoji volji samo zato, da si s tem zagotovijo stabilno eksistenco.

Pri enem od vaših koalicijskih partnerjev – SLS – je nedavno prišlo do zamenjave na vrhu. Predsednik stranke je postal Bojan Šrot, brat Boška Šrota, predsednika uprave Pivovarne Laško. Zaradi tega marsikdo pričakuje, da se bo SLS od pretežno ruralne baze premaknila k urbani bazi in kapitalu. Je to posebna priložnost za NSi, da si na podežlju pridobi nove volivce?

Mi smo seveda spremljali kongres SLS, saj smo z njo v koaliciji in nagovarjamo podoben volilni prostor. Seveda je logično, da če stranka na kongresu dobi novega prvega človeka in nove organe, sledi tudi nova smer oziroma politični program, ki nagovarja tudi druge volivce. V SLS so dejali, da

Pri predsedovanju EU bi pričakovali plebiscitarno enotnost, kot je bila tedaj, ko smo se odločali za svojo državo.

sklepamo, da si je kapital podredil medije. Logično: lastniki nekega časopisa postavijo nadzorni svet, ki v imenu lastnikov postavi upravo, in jasno je, da prek organizacijske strukture in hierarhijske podjetja lastniki vplivajo na programsko politiko medija. Tisti novinar, ki ne dela v tem duhu, ki tega ne upošteva, v tej hiši nima kaj iskati. Seveda pa se vsak boji za lastno eksistenco. Verjetno se nekateri novinarji odločajo za to

kakšne korenite programske spremembe ne bo, kar pomeni, naj bi še naprej nagovarjali iste volivce. Je pa še prezgodaj, da bi lahko napovedali, na kateri segment volivcev ciljajo. Njihovo ključno sporočilo je, da želijo biti 2012 največja desnosredinska stranka, kar pomeni, da bodo morali spremeniti svoj program in ciljati na širši segment volivcev. Mislim pa, da je še prezgodaj ocenjevati, ali bodo s svojo novo usmeritvijo posegli

v naš spekter volivcev ali pa se z njihovim premikom odpira nova priložnost za NSi.

Kako pa na splošno ocenjujete stanje koalicije? Ali se bo to po izglasovanju zaupnici po vašem mnenju spremenilo?

Jaz sem zadovoljen in prav tako moji kolegi v NSi, da je premier zaupnico vezal na predsedovanje EU. Rekel bi celo, da je zaupnico v najširšem smislu vezal na Slovenijo, na dostojanstvo Slovenije. Opozicija je tu uporabljala različne besednjak in različne interpretacije zaupnice. Premier je v imenu koalicije ponudil projekt predsedovanja opoziciji, hkrati pa v primeru sprejete ponudbe napovedal konstruktivno podporo projektu. Vendar opozicija te ponudbe ni sprejela, besednjak pa je obrnila; rekla je, da želi premier z zaupnico disciplinirati koalicijo. Temu odločno nasprotujem. Opozicija ima z ustavo predpisane instrumente in lahko vloži nezaupnico, seveda pa mora imeti pripravljene mandatarije. Tega opozicija ni izkoristila. Premier je v nagovoru jasno pozval vse, ki želijo sodelovati pri projektu predsedovanja, da vlado podprejo. Razočaran sem, da je zaupnica dobila samo 51 glasov. To kaže, da pri projektu predsedovanja v Sloveniji nismo enotni. Opozicija in tisti, ki z njo simpatizirajo, pri tem ne gre samo za politiko, projektu predsedovanja ne želijo uspešne poti. In bojim se, da ga bodo tudi med samim predsedovanjem od prvega januarja naprej rušili oziroma pomagali rušiti.

Kako pa razumete izide predsedniških volitev in referendumov ter poskus enačenja teh izidov z delom in stanjem vlade?

Lojze Peterle, ki je naš ugledni član, se je dobro odločil, da je praktično eno leto pred volitvami napovedal svojo kandidaturo. V zadnji fazi pred volitvami je bil dejansko on tisti, ki je čutil obračunavanje opozicije z vlado. Mi smo seveda razočarani, nismo pa obupani zaradi neuspeha na volitvah. Upam si tudi trditi, da če bi namesto Danila Türka na volitvah nastopil kateri koli kandidat, lahko tudi politično anonimen,

bi bil izid prav takšen ali pa le za nianso drugačen. Predsedniške volitve so šle proti Lojzetu Peterletu in proti vladi, kar smo lahko videli tudi pri referendumu, ki je prinesel praktično isti izid kot predsedniške volitve; na referendumu torej ni šlo za nasprotovanje vsebini, šlo je za nasprotovanje predlagatelju zakona. Zato te predsedniške volitve razumem kot rezultat protivladne histerije brez argumentov.

Ta čas smo pričeli zelo odmevnemu sprejemanju nove šolske zakonodaje, ki je pri opoziciji in socialnih partnerjih povzročila veliko nasprotovanja. Vlada se je odločila, da bo dve sporni določili iz zakona črtala. Se lahko NSi z novim zakonom še vedno poistovetiti?

Prepričan sem, da bomo zakon o organizaciji in financiranju vzgoje in izobraževanja sprejeli z isto vsebino, kot jo je vseboval zakon, ki je bil na zadnji seji državnega zbora zavestno umaknjen. Slovenskim staršem in slovenski mladini želimo namreč ponuditi čim širši spekter možnosti pri izbiri šole. To je pravzaprav zapisano v ustavi in tu ni dileme. Konkurenca je vedno dobra in je gibalo razvoja. Ta vladna koalicija ni ustanovila prav nobene zasebne šole. Želel bi, da bi jo. Ustanovila jo je prejšnja vladna garnitura in minister Gaber, ki si je čez čas premislil in znižal financiranje s 100 na 85 odstotkov. Danes imamo seveda kar nekaj šol, ki so stoodstotno financirane, na drugi strani pa imamo šole z le 85-odstotnim financiranjem programa, ki je javen. In tu se nam poraja vprašanje o enakosti pred zakonom oziroma ustavo. Zato bomo vložili ustavno presojo, da se ugotovi, kako je z ustavnostjo neenakega financiranja enakega javnega šolskega programa. Pričakujemo, da bo ustavno sodišče na zadevo pozitivno odgovorilo, v smislu torej, da so vsi otroci enakovredni in da mora biti za vse zagotovljeno stoodstotno financiranje ne glede na to, ali gre za javno ali zasebno šolo.

Kaj je botrovalo tako ostremu nasprotovanju?

V času razprav o šolski zakonodaji je bilo zadanih veliko nizkih

udarcev. Storjena je bila velika kri- vica staršem in učencem, ki se šo- lajo v zasebnih šolah. Implicitno sporočilo opozicije je bilo, kot da so to manj vredni ljudje. Največji problem vidim v tem, da se je celo- tna razprava skoncentrirala na to, da bo Rimskokatoliška cerkev zdaj množično ustanavljala zasebne šole. Hvala bogu jih nekaj že ima. Sam pa trdim, da med stotimi naj- bogatejšimi Slovenci ne bomo našli človeka, ki bi financiral zasebno šolstvo, ker to z vidika donosnosti prinaša premalo oziroma nič. Za- sebne šole ustanavljajo tisti, ki jim ni vseeno za slovenski narod, in to je ključno. Želel bi, da tudi kate- ra druga civilnodružbena skupina ustanovi zasebno šolo. Sam pri tem nimam nobenih pomislekov. Nekdanji minister za šolstvo Slav- ko Gaber je med poslanci v ožjem krogu dejal, da če bomo ta zakon znova podprli v državnem zboru, bodo oni šli na referendum in v re- ferendumski kampanji ponavljali samo dve besedi: verouk in Cer- kev. Ljudje na to padajo in se dajo zavesti. Nihče pa noče govoriti na primer o tem, kakšne maturitetne rezultate danes dosegajo zasebne gimnazije. Marsikdo tega ne ve, a starši, ki jim otroci pomenijo re- snični adut, bodo najbrž pobrskali po rezultatih, da se bodo laže, v okviru svojih možnosti seveda, odločili, kam bodo vpisali svojega otroka. Iz tega se vidi, da imamo v Sloveniji že kar nekaj izkušenj z zasebnimi šolami; ne nazadnje so jih obiskovali tudi otroci nekaterih članov prejšnje vlade LDS.

Kako pa to, da proticerkvene parole pri ljudeh vedno padejo na plodna tla, čeprav je, če gledamo statistiko, v Sloveniji zelo veliko vernih?

Vprašanje je logično: če je po nekkih podatkih v Sloveniji blizu 70 odstotkov ljudi kristjanov, za- kaj so tudi ti, kristjani torej, tako alergični na vsebine, ki so pove- zane s Cerkvijo. Seveda imam v mislih Katoliško cerkev. Sam od- govora na vprašanje nimam, lah- ko pa si mislim, da so ljudje zave- deni. Če na primer vprašate ljudi, koliko gozdov ima RKC, bi mar- sikdo odgovoril da večino. RKC ima 2,7 odstotka vseh slovenskih gozdov. Na splošno je v Sloveniji gonja zoper RKC, ker naj bi le-ta

Pričakujemo, da bodo te rešitve učinkovito zamašile zakonske luknje, ki so omogočale neetične prevzeme podjetij.

imela megalomansko premože- nje, ki naj bi ga bila pridobila od državljanov oz. države na nemo- ralen način. Po drugi strani pa mora Cerkev po zakonu skrbeti za svoje bogoslužne objekte, ki so kulturni spomeniki neprecenljive vrednosti in nacionalnega pome- na v naši kulturni dediščini. Kdo in kako naj vzdržuje te objekte? Naj Cerkev vedno stiska samo vernike pri financiranju naše sa- kralne kulturne dediščine? Torej mora imeti Cerkev tudi neka- kšno premoženje – še enkrat po- udarjam, da je to resnično mini- malno –, da lahko z njim ustvarja dohodek za opravljanje svoje dejavnosti v najširšem smislu. Na prvem mestu je seveda pastorala, potem pa tudi ohranjanje kultur- nih objektov.

Se vam zdi, da so tovrstni kultur- ni spomeniki pri nas ogroženi?

Bojim se, kako bo z varstvom kulturne dediščine v prihodnje. V Sloveniji imamo nekaj čez 3.000 bogoslužnih objektov. Na prvi pogled je zadeva zelo demokra- tična, tudi z vidika državnega so- financiranja vzdrževanja objektov. Lahko pa se zgodi, teoretično in praktično, da se na razpis, ker se denar za vzdrževanje kulturnih spomenikov deli le prek razpisov, prijavi nekdo, ki ni sposoben napisati kakovostne prijave in potem zaradi tega na razpisu ni uspešen 20, 30 let. V tem času pa kulturni

spomenik propade. Tu bo treba zelo hitro najti rešitev, če nam je seveda kaj do slovenskih kultur- nih spomenikov.

V zadnjem času smo priče raz- deljenosti mnenj glede mene- džerskih odkupov podjetij in t. i. tajkunizacije Slovenije, ki ji je premier napovedal boj. Dobili smo novo zakonodajo. Na kakšen način se loteva te problematike?

Vlada je sprejela noveli zakona o prevzemih in zakona o bančni- štvu, ki dejansko onemogočata neetične prevzeme, kakršnih je bilo v preteklosti veliko. To sicer še ni dokončna rešitev, verjetno bo treba dopolniti zakon o gospo- darskih družbah in še nekatere. Gre torej za komplementarne re- šitve, s katerimi želimo pripomo- či k večji varnosti v slovenskem bančnem sistemu, po drugi strani pa zakonu o prevzemih dodajamo minimalno spremembo, ki pa je vsebinsko zelo pomembna, saj daje agenciji za trg vrednostnih papirjev pristojnost, da pred iz- dajo dovoljenja za prevzemno po- nudbo preveri, ali plačilo vredno- stnih papirjev, na katere se nanaša prevzemna ponudba, ni zavarova- no z zastavo teh vrednostnih papirjev. Ob sprejeti zakonodaji se poraja vprašanje, ali bodo, po- tem ko bomo z zakonom o ban- čništvu zavarovali domače banke, menedžerji najemali posojila v tujih bankah. Po našem vedenju

so tuje banke tu veliko previdnej- še; mogoče je težava v majhnosti Slovenije, kjer se vsi med seboj poznajo. Zdaj ko so bili v ospredju zelo veliki menedžerski prevzemi, smo se resno lotili problematike in pričakujemo, da bodo rešitve učinkovito zamašile zakonske luknje, ki so omogočale neetične prevzeme podjetij, največkrat na račun malih delničarjev.

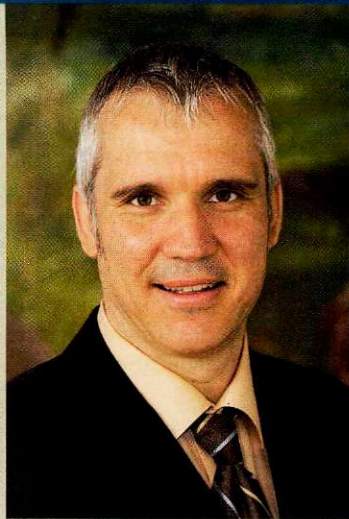
Se vam zdi, da so imeli prevze- mi, ki so bili že izpeljani in jih torej nova zakonodaja ne bo zadevala, kvarne vplive na slo- vensko gospodarstvo?

Če beremo literaturo s tega po- dročja, ugotovimo, da menedžer- ski prevzemi nad 25 odstotkov za podjetje niso učinkoviti. Kar se preteklosti tiče, je čas nemogoče zavrteti nazaj. Omenjeni zakon- ski noveli ne moreta veljati za nazaj. Če nič drugega, so neetični prevzemi ustvarili slabo klimo v Sloveniji. Zlasti tam, kjer podjetja zelo uspešno poslujejo, delavci pa od tega nimajo nič.

Premier je nedavno dejal, da je bila prodaja Mercatorja napa- ka, čeprav je bila prodaja izve- dena korektno, saj sta namesto usmeritve na širše trge Merca- tor oziroma Pivovarna Laško vzpostavila domači monopol. Se vam zdi, da bi lahko predvi- deli takšen razplet?

Z današnje perspektive (pred- vsem zaradi inflacije) je bila prodaja Mercatorja napaka. Ne gre za napako zaradi cene ali po- stopka prodaje. Res pa je, da se danes po »zaslugi« velikih trgov- cev, tudi Mercatorja, hrana zelo draži. Pri nas je hrana bistveno dražja kot v Avstriji. Isti živilski izdelki so v Sloveniji tudi do 30 odstotkov dražji.

Trdim pa tudi, da je v Sloveniji močno navzoča potrošniška mi- selnost, ki prav mogoče izhaja iz naše preteklosti in prejšnjega reži- ma, saj nismo navajeni, da je treba kakšen evro privarčevati za starost; nikjer na svetu namreč državna pokojnina ne zadošča za normal- no in bogato jesen življenja. To je gotovo posledica komunističnih časov, prepričan pa sem, da bodo mlajše generacije razmišljale dru- gače, tako, kot je to normalno v zrelejših demokracijah. ■

Vprašanje krščanske etike

Dr. Bojan Žalec, foto: arhiv Demokracije

Kdo v Sloveniji je politični uresničevalec krščanske etike? Reči, da ljudi ne poganja morala, je protislovje v besedah: vedno jih poganja neka morala, vprašanje je samo katera. Zgornje je res, če moralo razumemo kot sestav stvari, ki ima tri dele, podsestave:

- 1. sestav vrednot (stvari, ki se zdijo ljudem vredne, od materialno-fizičnih do duhovnih, od predmetov do dogodkov in stanj);**
- 2. sestav načel, ki varujejo te vrednote;**
- 3. sestav kreposti ali vrlin; to so lastnosti oseb in izvedeno družbe, katerih funkcija je razumevanje in (zmožnost za) uresničevanje vrednot (npr. vljudnost, zmernost, poštenost, pravičnost, razumnost, pogum ...).**

Ljudje poskušajo v čim večji meri doseči tisto, kar se jim zdi vredno, in ocenjujejo, kako je v konkretnih položajih to dejansko mogoče doseči. Razumeti njihovo ravnanje pomeni razumeti njihovo moralo, predvsem njihove vrednote. Dejanske vrednote ljudi, se pravi stvari, ki jih dejansko gibljejo in magnetično privlačijo in s tem vodijo njihovo ravnanje. Praktični razum pa ljudem govori, kako jih doseči v konkretnih situacijah. Razumeti ravnanje oseb pomeni predvsem razumeti njihove vrednote in njihov praktični razum. Druge pojasnitve ravnanja zadevajo vprašanje, zakaj imajo take ali drugačne vrednote in praktični razum. To velja tudi za (slovenske) volitve. Seveda se po vnovičnem neuspehu lahko vprašamo, kakšne so dejansko možnosti pomladnih kandidatov na predsedniških volitvah in zakaj pomlad s svojim kandidatom ni bila v vsej zgodovini uspešna niti enkrat. Po drugi strani lahko rečemo: če je bila pomlad zmagovita na parlamentarnih volitvah, potem lahko verjetno zmagata tudi njen predsedniški kandidat. Na zadnjih predsedniških volitvah je bilo osrednje sporočilo Lojzeta Peterleta, da bo predsednik vseh Slovencev, Danila Türka pa »Name se lahko zanesete!«. Peterletovo sporočilo je bilo v vsakem primeru manj dvoumno; vprašanje je le, koliko ljudem to sploh pomeni, da je nekdo predsednik vseh Slovencev, in koliko so mu ljudje verjeli, da bo to tudi zmožol biti in da je iskren. Türkovo sporočilo je bolj dvoumno ali manj določno: »Name se lahko zanesete!«. Ni rečeno določno kdo. Po drugi strani pa sporočilo ustvarja občutek zaupanja med govorcem in nagovorjenim: »Jaz že vem, kaj potrebuješ, dal ti bom, kar potrebuješ, na to se lahko zanesesh.« Ni izpostavljeno, kaj je tisto, kar si nagovorjeni želi ali kaj potrebuje, ampak predvsem zagotovilo: »Dobil boš, kar boš želel, na to se lahko zanesesh.«

Soočenje z razdeljenostjo Peterletovo geslo je v sebi nosilo sporočilo in poudarjanje dejstva, da smo Slovenci razdeljeni, razode-

valo je pogled osebe, ki na državljane Slovenije gleda kot na skupino, ki je razdeljena, katere dominantno znamenje je razklanost in v katere zavesti, obzorju ta razklanost igra odločilno vlogo. Peterle je s svojim sporočilom spominjal ljudi na nekaj bolečega, neprijetnega, to je na dejstvo, da smo razdeljeni. Hkrati je zagotavljal, da bo predsednik vseh. »Toda kako, spoštovani gospod Peterle, saj ste tudi Vi del te razklanosti in pravzaprav se dobro ve, v kateri skupini ste,« je bil odgovor (nepomladnega) volilnega telesa. »Torej ste bodisi nerazumni, ker mislite, da boste lahko predsednik vseh Slovencev, hkrati pa sami pravzaprav govorite o globoki razklanosti, bodisi neiskreni.« Oboje je neprimerno za kandidata na predsedniških volitvah. Občutek neiskrenosti se je še stopnjeval v nedolžnih in vsaj za okus ljudstva dolgovernih odgovorih na razmeroma jasno postavljena vprašanja (npr. o splavu). Prav občutek neiskrenosti je bil pri marsikom, ki bi sicer volil Peterleta, razlog, da ga ni. Peterle je pravzaprav poskusil vzpostaviti komunikacijo z najširšo množico volivcev,

Lojze Peterle je s svojim sporočilom, da bo predsednik vseh Slovencev, spominjal ljudi na nekaj bolečega, neprijetnega, to je na dejstvo: da smo razdeljeni.

vendar je to storil tako, da je prav poudaril tisto, kar nas razdvaja. Tak poskus komunikacije pa je seveda obsojen na neuspeh. Peterle je bil podoben gostincu, ki bi rekel gostu v restavraciji: »Kar vstopite, mene sploh ne moti, da ste temnopolti.« Gost bi si lahko mislil: »Kaj pa drugega, da te ne moti, če si na mestu, kaj je to treba sploh omenjati,« po drugi strani pa bi začel dvomiti, ali je gostinec v tem oziru res na mestu, in se spraševati o ustreznosti njegovega pogleda na svet, o njegovi duševnosti, o njegovi obremenjenosti z rasnimi razločevanji Govorjenje o nepomembnosti razlike v barvi polti je vsekakor v določenih situacijah, kontekstih zelo primerno, ampak ne v vseh. Nujno je treba upoštevati kontekst. Dober politik se od človeka brez političnega daru loči po tem, da stori v konkretni situaciji to, kar je treba storiti, da pritegne ali zgane ljudi v smeri, ki si jo želi. To lahko stori skorajda

O avtorju

Dr. Bojan Žalec je slovenski filozof, rojen leta 1966 v Ljubljani. Doktoriral je leta 1999 na temo »Realizem in reprezentacijska teorija duha« na Filozofski fakulteti v Ljubljani. Od leta 1996 na tej ustanovi predava zgodovino slovenske filozofije, kot raziskovalec in predavatelj pa sodeluje tudi na teološki fakulteti. Je avtor številnih publikacij v domačem in v tujih jezikih predvsem s področja filozofije duha, slovenske filozofije, Brentanove filozofske šole pa tudi ontologije, etike, filozofske antropologije in filozofije edukacije.

instinktivno. Peterle je v očeh mnogih v danem kontekstu storil napako, kar je lahko zamajalo prepričanje v njegov politični talent, brez katerega pa ni dobrega predsednika. Poleg tega se je Peterle pretirano trudil, da bi ugajal levici. To pa je imelo slabe posledice: 1. kakor mi je dejal slovenski akademik, iz zgodovine vemo, da levica težko privoli v kompromise; 2. v očeh mnogih, tako pomladnih kot nepomladnih, si je nakopal očitek neiskrenosti. Türk pa je bil podoben natakarkarju, ki je o zadevah delitve redkobeseden in je njegovo sporočilo gostom: »Vstopite, kar, kar, pri nas bomo znali poskrbeti za vse.«

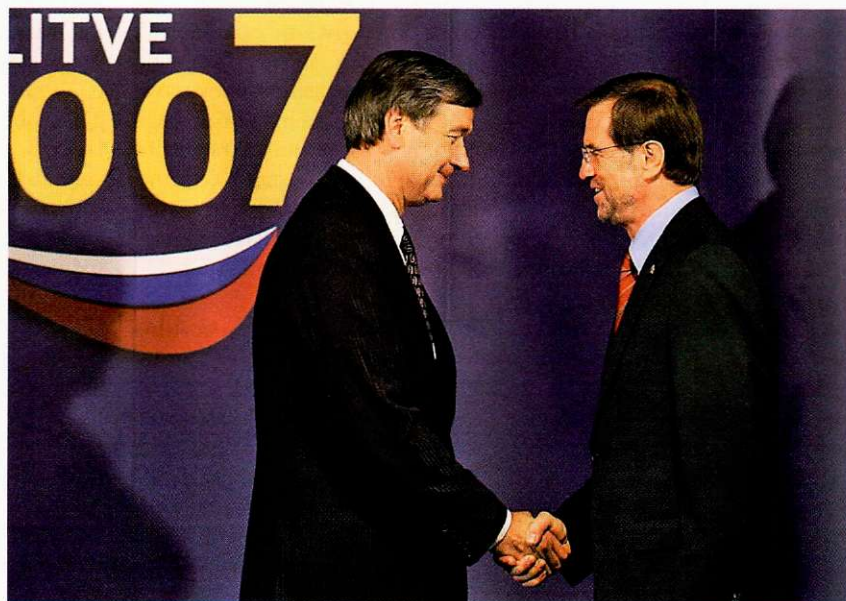
Pragmatična ponudba Če naj bo komunikacija z drug(ačn)im uspešna, potem morajo drugi imeti občutek, da jih razumemo, da se znamo vživeti vanje, da smo udeleženi pri njihovem doživljanju in da jih imamo za enake. Šele potem bo drugi verjel tudi to, da npr. s svojim univerzalizmom (»Bom predsednik vseh«) mislimo resno in da smo ga dejansko zmožni. Peterle pa je s svojim geslom in nastopom povzročil prav nasprotno učinke: pri dialogu in komunikaciji je pravilo, da pustimo ob strani stvari, ki nas razdvajajo, in da jih ne poudarjamo, ampak se osredotočimo na cilj, ki je naša skupna vrednota. Tako kot se je Türk osredotočil na bistveno: »Vi me izvolite za predsednika, jaz pa vam bom dal, kar želite od predsednika. In to bom zmožel.« Pragmatična in v njegovih koordinatah po svoje iskrena ponudba pogodbe, ki jo je ponudil ljudem. Po drugi strani pa je treba, če si že izzvan, jasno povedati, kaj si misliš: tako, da bo to kot jasno in suvereno razumel tisti, s katerim želiš komunicirati. Pri Peterletu pa je bilo prav obratno: s svojim osrednjim stavkom-geslom je poudaril razlike, čeprav ga k temu nihče ni silil, po drugi strani pa ni odgovarjal jasno, ko je bil vprašan, ni želel biti iskren, so ocenili gledalci. Brez postavljanja razlik na stran in brez občutka iskrenosti pri nagovarjanju pa ni komunikacije, ki bi prinesla uspeh na volitvah. Vendarle moraš vzbuditi občutek nekakšne iskrenosti ali doslednosti. Če nimaš ponuditi česa drugega, ponudi samo svojo uslugo. Če volivci prepoznajo nekaj kot neiskreno patetičnost, to gotovo kaznujejo. Türk pa je učinkoval prav nasprotno. Njegov govor so volivci razumeli kot: »Pustimo razlike med nami, dal vam bom, kar sem dolžan dati, na to se lahko zanesete.« Pravzaprav je pri mnogih zmagal na podobno vižo, kot je včasih zmagala LDS. Mnogi so ga volili kot najmanj slabo opcijo. Zaradi učinka primerjalnega kontrasta pa jim je nazadnje postal simpatičen. Zato je bila med njim in Gasparijem

tako majhna razlika. Ena od značilnosti, ki bi lahko stala Gasparija nekaj glasov, je bilo dejstvo, da je bil del stare garniture LDS, katere samopašnosti ljudstvo še ni pozabilo. Tu je Türku pomagal SD-jevski slog.

Brez sodelovanja ne gre Peterle je potemtakem v očeh volivcev izgubil pomembne lastnosti, o katerih smo govorili prej. Ne smemo pa popolnoma zanemariti še nečesa: sodelovalnosti. Peterle se je v tekmo za predsednika podal na lastno pest, brez poprejšnjega soglasja strank pomladne strani, ki so ga kasneje sicer vse podprle. Kandidat, ki tako ravna, težko zase trdi, da je človek, ki upošteva druge, ki sodeluje, ki prisluhne drugim. Nakopal si je videz nedialoškega, nesodelovalnega človeka in tudi instrumentalista, ki ne pove svojega pravega mnenja, ampak svoja javna stališča uporablja kot sredstvo za doseg svojih ciljev. Volivci v Sloveniji pa očitno niso pripravljeni nagraditi čistega instrumentalizma, nedialoškega in nekooperativnosti. To priča, da so nasprotja teh treh v Sloveniji vrednote, ki jih ni mogoče ignorirati, neodvisno od vprašanja, ali jih kdo dejansko ima in uresničuje ali pa se kot tak samo predstavlja in ljudi slepi. Türk je volivcem igral melodijo, ki jo že nekaj časa igra SD sploh: Mi ne ustvarjamo razlik, mi ne postavljamo razlik na prvo mesto, mi smo socialni, mi smo odprti, mi znamo prisluhniti, smo solidarnostni. Če pozicija želi, da bo izid na parlamentarnih volitvah drugačen kot na predsedniških, bo morala adute odprtosti, dialoškega, univerzalnega, sodelovalnega, skrbi za skupno dobro, solidarnosti

Če pozicija želi, da bo rezultat na parlamentarnih volitvah drugačen kot na predsedniških, bo morala iz rok SD izbiti adute odprtosti, dialoškega, univerzalnega, sodelovalnega, skrbi za skupno dobro, solidarnosti in primerne socialnosti.

in primerne socialnosti izbiti iz rok. Morala bo skratka volivce prepričati, da je nosilka krščanske družbene etike ona, ne SD. Pri tem nikakor ne bo odločilna raba same besede »krščanska«. Konec koncev ljudje želijo živeti dobro. Dobro življenje je matrica družbenega nauka Cerkve v vseh njegovih sicer raznolikih temah oz. vsebinah, od analize družbene stvarnosti prek urejanja družbe v smeri skupnega dobrega, dostojanstva vsake osebe in skrbi za okolje. Krščanska družbena etika je v Sloveniji nedvomno vrednota, ki je v politiki ni mogoče ignorirati. Na volitvah bo šlo za to, kdo bo pripoznan kot njen nosilec. **D**

Hobotnica Pivovarne Laško

Vida Kocjan, foto: arhiv Demokracije

Pivovarna Laško naj bi bila po zanesljivih podatkih imela že avgusta letos vse pripravljeno za prevzem družbe. Izvedla naj bi ga prek povezanih družb. Poslovodstvo naj bi imelo pri eni od nemških bank urejene vse posojilne linije za prevzem.

Prevzem naj bi speljali prek ene od povezanih družb, kot so: Infond Holding, Center naložbe in Kolonel. Naš vir nam je tudi zatrdil, naj bi vse to izvedli še v času mandata te vlade. Ker bi Pivovarna Laško in s tem Boško Šrot s svojo ekipo obvladovali gospodarstvo skoraj polovice države, naj bi po načrtih s tem padel velik madež na vlado Janeza Janše.

Šrot zanika O nameravanem menedžerskem odkupu, in to še v času te vlade, smo vprašali tudi Boška Šrota. Hkrati nas je zanimalo, kolikšen bi bil znesek za prevzem. Šrot nam je prek Jureta Štruca odgovoril, da »Pivovarna Laško oziroma njena uprava ne načrtuje menedžerskega odkupa (MBO) niti pod to vlado niti pod naslednjo«. Dodal je še, da ima »Pivovarna Laško 10.000 zado-

voljnih lastnikov, med katerimi sta že sedaj dva velika strateška lastnika, ki vodstvu in njegovi strategiji razvoja pivovarne zapata. Za MBO ni nikakršnega razloga«. Ko smo podrobneje pregledali vse lastniške povezave, smo ugotovili, da menedžerskega odkupa po sistemu, kakršnega ta čas poznamo v Sloveniji, verjetno res ne načrtujejo, izbrali so si svojo pot, učinek (lastništvo) pa je v daljšem časovnem obdobju isti.

Atka Prima Šli smo po poti informacij in odgovora Boška Šrota. Ugotovili smo, da ima Pivovarna Laško devet (9) večjih lastnikov, ki obvladujejo 48,75 odstotka lastništva (podatki so iz delniške knjige pri Klirinško depotni družbi (KDD), drugi lastniki so mali delničarji oziroma tisti, o katerih govorijo v pivovarni in

naj bi jih bilo 10 tisoč. Shemo lastništva in povezave objavljamo posebej. Med pomembnejšimi lastniki imata največje deleže v Pivovarni Laško Infond Holding (24,91 odstotka) in Center Naložbe (17,86 odstotka). Deleži drugih so bistveno nižji. Pivovarna Laško je, ko je govorila o »dveh velikih strateških lastnikih«, očitno mislila na Infond Holding in Center Naložbe. Slednje je bila iztočnica za nadaljnje raziskovanje teh dveh družb in drugih lastniških povezav. Kot zanimivost dodajmo, da Šrot kot fizična oseba ali prek firme Atka Prima, ki je v lasti Šrotove žene (zastopnik pa je Šrot) neposredno obvladuje 0,73 odstotka pivovarne.

Infond Holding Finančna družba Infond Holding je mariborska zasebna družba, katere zastopnik

je Matjaž Rutar. Medtem ko je imela delniška družba konec leta 2004 deset zaposlenih, poleg pa so 10. junija 2004 ustanovili Infond Holding 1, ki v tem letu ni imel nobenega zaposlenega in nobenih prihodkov, lahko danes iz baze podatkov Agencije za javnoplacilne evidence Slovenije (Ajpes) ugotovimo, da na istem naslovu (Titova cesta 2A v Mariboru) deluje pet finančnih družb, in sicer: Infond Holding, d. d., ter Infond Holding 1, 2, 3 in 4. Direktor vseh petih je Matjaž Rutar, družbe s številkami pri imenu so bile ustanovljene od leta 2006 do letos, zadnja 18. oktobra 2007. V poslovnih bazah imajo vse isti naslov, iste telefonske številke in iste elektronske naslove, a različne davčne in matične številke. Ustanovitelj vseh štirih Infondovih družb je isti, to je Infond Holding. Njegovi lastniki so: Center Naložbe, Finea Holding, Perutnina Ptuj, Pomfin, Zvon Ena Holding, Medaljon, družba pa ima tudi slabe 3 odstotke lastnih delnic oziroma se je dokapitalizirala iz dobička. Lastništvo družbe je razvidno iz sheme, ki jo objavljamo na naslednji strani. Infond Holding ima edini kapitalski vložek oziroma daleč najpomembnejšega v Pivovarni Laško.

Prevzem Infonda 1 Družba Center Naložbe se je do lani imenovala Infond Holding 1. Da je družba njegova naslednica, dokazuje matična številka 1934520 in datum ustanovitve 10. 6. 2004, ki se ujema z datumi iz starejših baz Infond Holdinga 1. Sicer pa je slednjo (pred to, ki so jo z istim imenom pozneje ustanovili v Infond Holdingu, ki ga vodi Matjaž Rutar) prevzelo ljubljansko podjetje Kolonel (zato preimenovanje v Center Naložbe). Kolonel je za delnico plačal 2,33 evra (560 tolarjev) ozi-

roma skupno 8,4 milijona evrov (dve milijardi tolarjev).

Center Naložbe Vse družbe delujejo v Mariboru. Infond Holding je 21. 8. 2007 ustanovil delniško finančno družbo Infond Holding 1 (po podatkih Ajpesa), kar je precej nenavadno. Družbo Center Naložbe vodi Saša Flajs. Na to mesto jo je imenovala skupščina 29. avgusta 2007, ki jo je vodil odvetnik Stojan Zdolšek, podpredsednik nadzornega sveta Dela. Po poročanju časnika Večer je bila skupščina končana v petih minutah, »tako da pred kratkim imenovana direktorica Saša Flajs delničarjem sploh ni mogla predstaviti psovanja družbe v lanskem letu niti ne tega, kakšne so napovedi za letos. Center Naložbe ima 38.686 delničarjev, a se je skupščine poleg večinskega lastnika, družbe Kolonel, ki ima v lasti 77,52 odstotka delnic, udeležil samo še en delničar ... Nadzorni svet se je pred kratkim namreč sporazumno dogovoril z Dragom Naberšnikom, nekdanjim direktorjem Centra Naložbe, za njegovo zamenjavo.« Poleg tega so na tej skupščini zamenjali tudi člane nadzornega sveta. Namesto Olge Smeje, Rada Snežiča in Ksenije Dougan so bili za štiriletno obdobje imenovani: Janez Škoberne, direktor Cestnega podjetja Maribor, Marjan Urleb, direktor podjetja Stonex iz Šentjurja, in Blaženka Šoštaric, direktorica podjetja Kolonel. Novinar Večera je 30. avgusta letos zapisal, »da iz letnega poročila družbe tudi izhaja, da ima Center Naložbe največ svojih naložb v delnicah Pivovarne Laško, Mercatorja, Infond Holdinga in Iskre Avtoelektrike, vse to pa so družbe, ki so blizu Pivovarni Laško, katera naj bi tudi lastniško stala za Kolonelom«.

Zadnji Delov prispevek Pregledali smo tudi, kaj so o tem pisali v osrednjem slovenskem časniku Delo, katerega lastnik je Pivovarna Laško. Na spletni strani Dela nismo našli o tem ničesar, zadnji članek o tem, da se Infondi krepijo v Laškem, pa je bil objavljen 23. 12. 2006. V njem je novinar Primož Cirman zapisal, »da več kot polovico Pivovarne Laško že obvladujejo lastniki, ki so naklo-

njeni upravi – Center Naložbe obvladuje že 11,7 odstotka pivovarne«. »Pivovarna je še trdneje v objemu uprave družbe z Boškom Šrotom na čelu,« je neimenovani poznavalec dogajanja na domačem kapitalskem trgu komentiral novi posel med družbami iz t. i. kroga Laščanov. Potem ko je Perutnina Ptuj v začetku tedna precej nad tržno ceno od Radenske odkupila dobrih 15 odstotkov Holdinga Zvon 1, so iz Laškega sporočili, da mariborska družba Center Naložbe po nakupu delnic v lasti Perutnine Ptuj obvladuje 11,7 odstotka pivovarne. Kaže, da gre za nadaljevanje večmesečne zgodbe o nadzorovani razvezi lastniške navede Laško-Infond. V prvem koraku so se pivovarna in z njo povezane družbe umaknile iz Infond Holdinga in družbe Center Naložbe, ki smo jo nekoč poznali kot Infond Holding 1. Zadnjega je letos poleti prevzel Kolonel, do tedaj popolnoma neznano podjetje, ki ima prostore v stanovanju enega izmed blokov v Šiški, njegova lastnica pa je nekdanja nadzornica Agis zavor Danijela Rakovič. Uradnemu pretrganju navzkrižnih lastniških povezav je sledil drugi korak: povečevanje deleža Centra Naložb, ki tudi po novi prevzemni zakonodaji ni povezan z matičnim Infondom, v Laškem z odkupovanjem

delnic Istrabenza, Save in po novem tudi Perutnine Ptuj. Pred dnevi nam pri Dragu Naberšniku ni uspelo preveriti ugibanj, ali bo Center Naložbe povečeval delež v Laškem do prevzemnega praga. Že iz bežnega pogleda v delniško knjigo lahko sklepamo, da več kot polovico družbe obvladujejo lastniki, s katerimi Šrotu bržkone ne bo težko shajati. To je po lastni agenciji za stike z javnostmi potrdil tudi sam, saj je »vesel vsakega delničarja, ki verjame v Pivovarno Laško«. Pri tem je videti, da je dan po povečanju deleža v Laškem enotni tečaj delnice Centra Naložb (398 tolarjev oz. 1,66 evra) izgubil skoraj desetino vrednosti. V letu 2007 o tovrstnih povezavah Delo ni več pisalo, vsaj na spletni strani tega nismo zasledili, kar je dovolj zgovorno. Draga Naberšnika so avgusta letos zamenjali (blizu naj bi bil stranki DeSUS) in za direktorico imenovali Sašo Flajs.

Borzna posrednica Kakor koli, zdaj smo pri družbi Kolonel, ki večinsko (77,67 odstotka) obvladuje družbo Center Naložbe. Tu pa se zgodba šele začne. Družbo je ustanovila Danijela Rakovič, zaposlena v mariborski Probanki, v oddelku za trgovanje z vrednostnimi papirji. Na seznamu Ljubljanske borze vrednostnih papirjev je navedena tudi

kot borzna posrednica s trgovalsko kodo. Rakovičeva je torej ustanoviteljica družbe Kolonel (ustanovljena je bila 29. 6. 2006) na Milana Majcna 49 v Ljubljani. Vendar je na tem naslovu le poštni nabiralnik. V bazi podatkov Ajpes ima družba še elektronski naslov brezplačnega ponudnika in številko mobilnega telefona (uporablja ga Rakovičeva). Rakovičeva se na elektronski poštni naslov v Probanki ne odziva. Kolonel je imel lani le slabih 12 tisoč evrov kapitala, zato se seveda postavlja vprašanje, kako je financiral nakup 8,4 milijonska evrov vrednega Infond Holdinga 1 oziroma ali mu je pri tem pomagala kar Pivovarna Laško. O tem so se spraševali tudi novinarji dnevnika Žurnal24, vendar Danijela Rakovič tudi njim ni povedala nič oprijemljivega. Iz drugih virov pa smo izvedeli, naj na primer Rakovičeva pred kratkim ne bi niti vedela, da se menja vodstvo v družbi Center Naložbe. Ko smo jo poklicali na mobilni telefon (številka iz podatkovne baze Ajpesa), je ta zvonil v prazno.

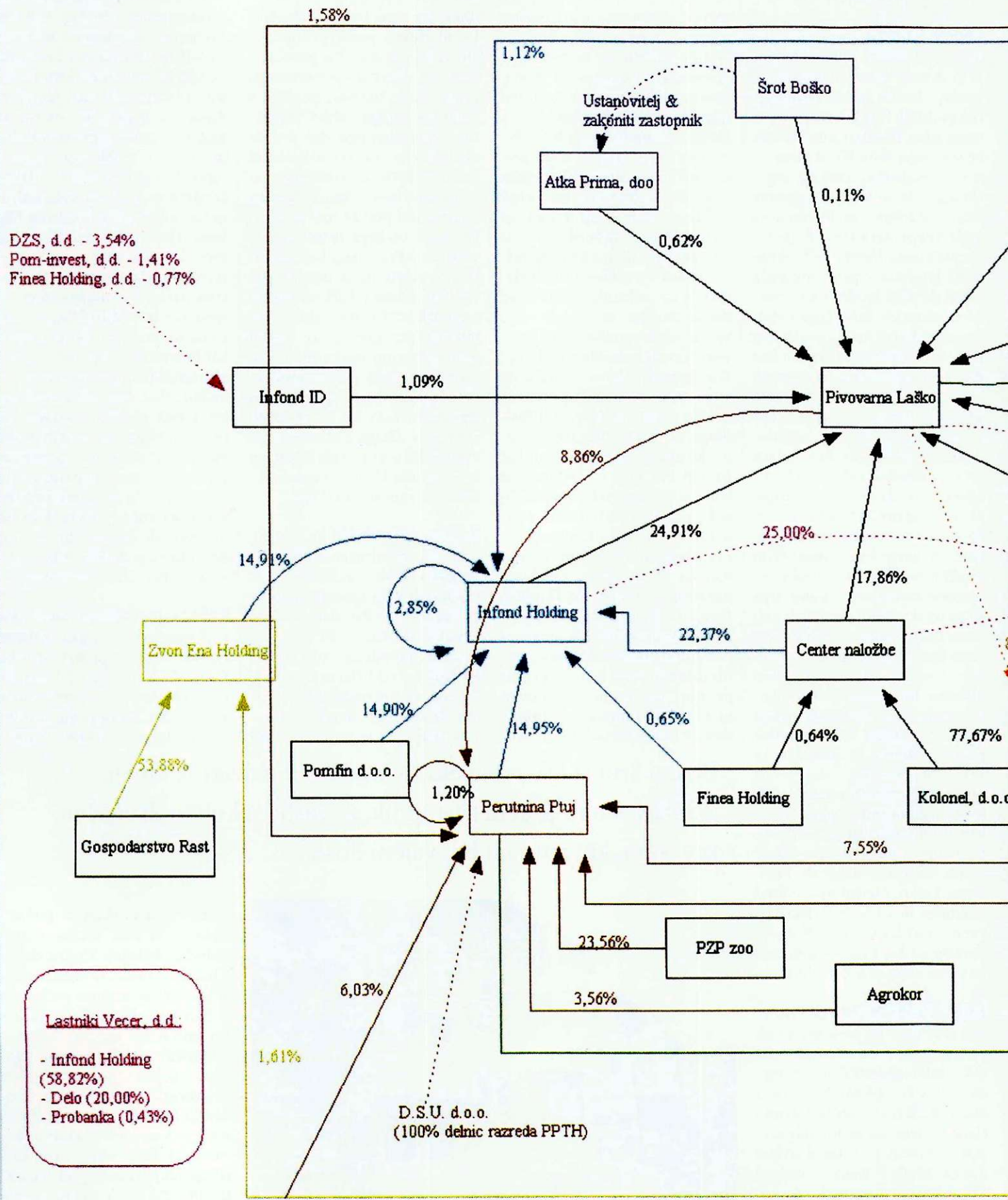
Kakšna podjetnica Direktorica Kolonela je Blaženka Šoštaric, članica nadzornega sveta družbe Center Naložbe. Časnik Dnevnik je 11. oktobra letos objavil članek z naslovom: Nova dama v jedru Šrotove lastniške mreže. V njem

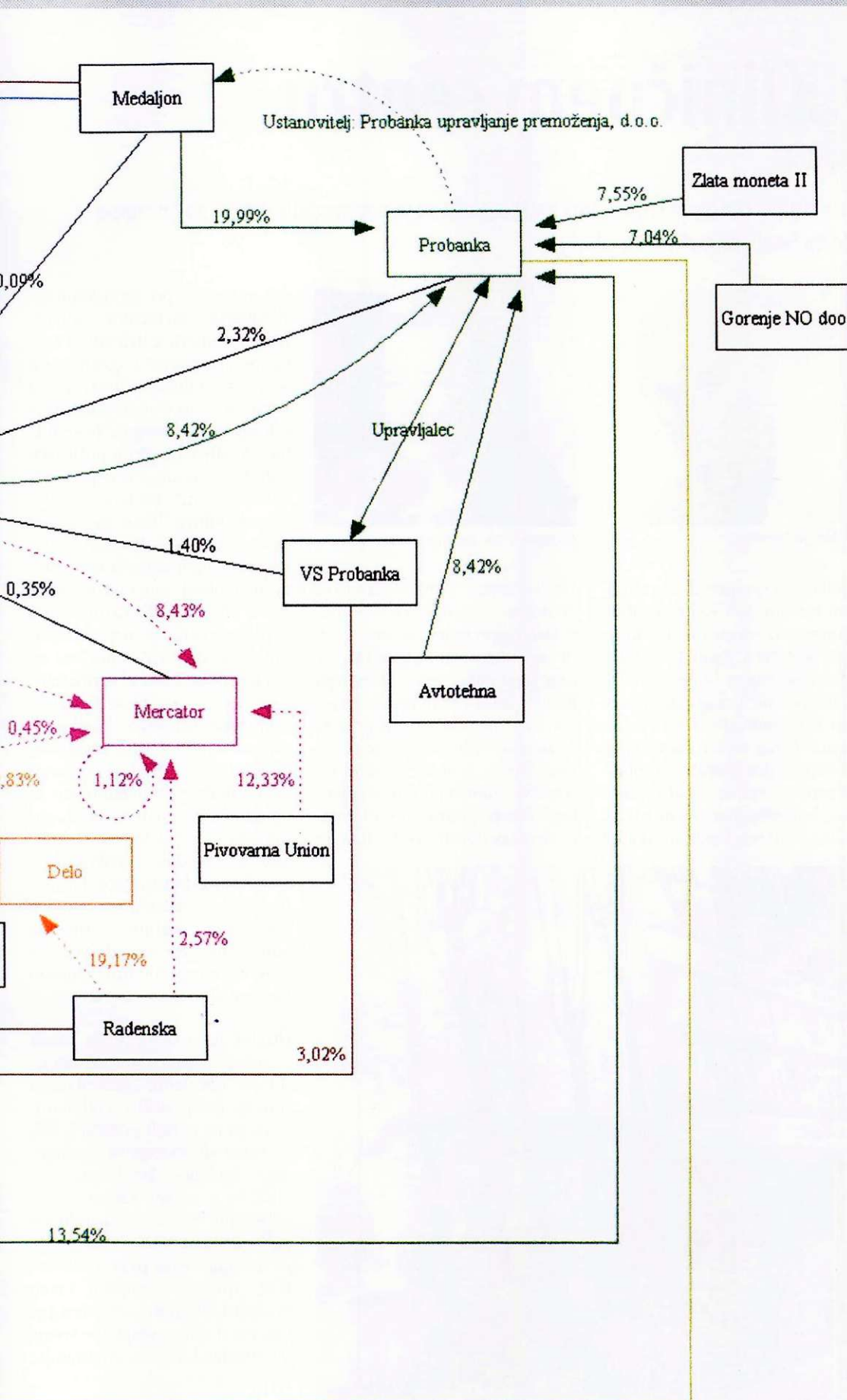
Boško Šrot si je s svojo ekipo, v kateri je odvetnik Stojan Zdolšek stalni pravni zastopnik, zamislil nekoliko drugačen prevzem, kot smo jih bili vajeni doslej.

Družba Kolonel v lasti borzne posrednice v Probanki ima le poštni nabiralnik.

piše: »Nova direktorica podjetja Kolonel, ki prek družbe Center Naložbe obvladuje ključne deleže v lastniški mreži Pivovarne Laško, je 31-letna samostojna podjetnica iz Maribora Blaženka Šoštaric.« Ko smo hoteli izvedeti, s čim se Šoštariceva ukvarja, smo ugotovili, da je 11. 7. 2007 prijavila dejavnost Knjigovodske, računovodske storitve Blaženka Šoštaric, s. p., na Kardeljevi cesti 57 v Mariboru. V bazo podatkov ni prijavila niti telefonske številke niti številke faksa ali elektronskega naslova. Navedena je le številka mobilnega telefona. ▶

Družba Kolonel, ki je v lasti borzne posrednice iz Probanke Maribor, je bila konec junija 2006 ustanovljena z 8.763 evri osnovnega kapitala. V istem letu je družba kupila večinski delež družbe Infond Holding 1, ob koncu leta je imela 6,7 milijona evrov kratkoročnih naložb (deležev), hkrati je »nekomu« dala tudi 2,4 milijona evrov kratkoročnega posojila. Na drugi strani je imela 9,7 milijona evrov kratkoročnih finančnih obveznosti (posojil). Prihodkov iz prodaje ni imela, prihodkov iz naslova finančnih deležev (delnic) je imela dobrih 207 tisoč evrov, za obresti po najetih posojilih je plačala 127 tisoč evrov, drugih stroškov poslovanja je bilo nekaj tisoč evrov (8.600 evrov je izplačala za plače, kar pomeni, da je v družbi verjetno zaposlen samo eden), na koncu leta 2006 je izkazala minimalni dobiček. Pri tem se postavlja vprašanje, kako je Kolonel pridobil posojila in kje. Po mnenju naših sogovornikov naj bi financiranje potekalo približno tako, da neka družba da izbrani banki večji depozit, manjšemu podjetju pa odobri posojilo. Zdaj se postavi vprašanje, s čim je to manjše podjetje zavarovalo posojilo. Možnosti sta dve: z vrednostnimi papirji družbe, katere delnice je s tem posojilom kupilo, ali pa kar z depozitom drugega podjetja. Mogoče je tudi, da je poroštvo za vračilo posojila dalo katero od drugih povezanih podjetij, lahko pa tudi katera od občin. No, to pa je že zgodba za kriminaliste, tožilce, daccarje in druge pristojne službe. Družba Kolonel in vse druge povezane družbe so torej zrele za nadzor. V Demokraciji bomo to vsekakor spremljali.

Iskrenje v Kliničnem centru

Primož Pečnik, foto: Gregor Pohleven, Bor Slana

Klinični oddelek za revmatologijo v Univerzitetnem kliničnem centru Ljubljana je napovedal zahtevo po odcepitvi. Mnenja so deljena, zadnjo besedo bo imela ministrica za zdravje.

Univerzitetni klinični center Ljubljana (UKC) je največja zdravstvena ustanova v Sloveniji. Z več kot 7.000 zaposlenimi in več kot 2.000 posteljami pokrije največ potreb po terciarnih zdravstvenih storitvah pri nas. V sklopu svojega delovanja ima tudi področje revmatologije. Ta je organizirana kot klinični oddelek na interne kliniki v UKC, lociran v Bolnišnici dr. Petra Držaja v Šiški.

Stiska revmatologov Vodenje tako velike institucije, kot je UKC, zahteva veliko spretnosti. Zaradi nezadovoljstva s položajem kliničnega oddelka za revmatologijo so se revmatologi odločili za ustanovitev zasebnega neprofitnega zavoda, Inštituta za revmatologijo (IR). Na neustrezne razmere v UKC naj bi opozarjali več let, a ni prišlo do

Dr. Matija Tomšič

nikakršnih sprememb. Po njihovem mnenju je UKC »gigantska zdravstvena organizacija, ki je ujeta v mrežo togih predpisov, zato se ne zmore in ne zna hitro in učinkovito prilagajati sodobnim razvojnim trendom v zdravstvu«. Poleg tega z nalaganjem odvečnih administrativnih opravil moteče vpliva na strokovno delo, kot pišejo na spletni strani www.revma.net. Dodajajo, da jim

Ministrica ima zadnjo besedo.

UKC odmerja prenizka sredstva amortizacije za opremo, kar vodi v slabo opremljenost prostorov in neustreznost bivalnih razmer za revmatične bolnike. Poleg tega jih moti tudi sistem javnih razpisov, ki je neučinkovit in prinaša v zamude pri nabavi opreme. Pritožujejo se nad skromnimi sredstvi, namenjenimi za izobraževanje, prenizkimi plačami in nepreglednostjo prihodkov in

odhodkov, ki pri zaposlenih ne spodbujajo racionalne porabe. Nezadovoljstvo z delovnimi razmerami na revmatologiji pomeni možnost odhodov posameznih zdravnikov in drugih zdravstvenih delavcev. Slovenija bi se bila tako prisiljena zateči k pošiljanju bolnikov v tujino, a je to po mnenju zaposlenih na tem oddelku nesprejemljivo. Tako predlagajo ustanovitev IR kot rešitev, s katero naj se bolnikom z revmatičnimi obolenji zagotovi ustrezna raven zdravstvenih storitev tudi v prihodnosti. IR naj bi zaposloval vse do sedaj zaposlene na kliničnem oddelku za revmatologijo. Zaprotil naj bi za podelitev skupinske koncesije, vendar bi deloval naprej v istih prostorih. Pripravljeni so tudi organizirati delo v dodatni ambulanti, kar bi po njihovih ocenah povečalo obseg dela za 10 odstotkov in skrajšalo čakalne dobe. Predvsem pa bi v IR neodvisno razpolagali s finančnimi sredstvi, kar bi poleg izboljšanja bivalnih razmer za bolnike in kakovosti zdravstvene opreme omogočilo tudi uspešno raziskovalno delo laboratorija.

Odzivi Tako se Slovenija sooča z grožnjo nazadovanja celotnega sklopa terciarnih zdravstvenih storitev (vsaj tistih v Ljubljani). Nejasen pa je tudi položaj UKC, če pride do odcepitve omenjenega oddelka. Strokovni svet UKC se je na seji zavzel za nadaljevanje dela revmatologov pod okriljem UKC. Pravijo, da je revmatologija prav v okviru UKC dosegla evropsko raven in da ji UKC omogoča razvojne možnosti. Po mnenju strokovne direktorice UKC dr. Aleksandre

Kakšna bo prihodnost revmatologije?

V UKC naj bi revmatologiji omogočili nadaljevanje razvoja.

Markovič Predan je privatizacija kliničnega oddelka za revmatologijo škodljiva za bolnike in za UKC. Ta je tudi akademska ustanova, saj opravlja naloge izobraževanja medicinskega kadra, kar bi bilo brez sodelovanja revmatološke stroke lahko ogroženo. Vendar revmatologi zatrjujejo, da želijo ohraniti vse pedagoške obveznosti, zato bi se IR s soglasjem Medicinske fakultete Univerze v Ljubljani v kratkem preimenoval v Univerzitetni inštitut za revmatologijo. V UKC se zavedajo stiske revmatologov,

Nezadovoljstvo z razmerami na revmatologiji pomeni možnost odhoda celotnega oddelka.

zato apelirajo na zakonodajalca, da spremeni zakonodajo v takšni smeri, da bo delo v javnih zavodih potekalo bolj prožno, meni dr. Markovičeva.

Odcepitvi nasprotuje tudi Gibanje za ohranitev in izboljšanje javnega zdravja, ki opozarja na »možnost razpada naše največje in najpomembnejše nacionalne zdravstvene ustanove«. Gibanje tudi sicer nasprotuje podeljevanju koncesij v zdravstvu, hkrati pa ugotavlja, da postajajo težnje po privatizaciji vse močnejše. »Vrh dosejajo z zadnjo zahtevo po privatizaciji celotne dejavnosti revmatologije v UKC.« Od ministrice za zdravje Zofije Mazej Kukovič zato v gibanju pričakujejo, «da ne bo dopustila razpada UKC».

Odzvala se je tudi poslanka stranke Zares Cveta Zalokar Oražem. Dejala je, da »če bo ministrica izdala pozitivno mnenje za odcepitev tega oddelka, bodo poslanci Zaresa zahtevali takojšnji sklic nujne seje odbora za zdravstvo«. Dodala je, da so stanje in

Zdravniška zbornica podpira revmatologe.

delovne razmere na oddelku za revmatologijo zelo slabi, na kar so zaposleni že dolgo časa neuspešno opozarjali, in da ta čas v UKC ni pravih odgovorov, kako urediti razmere in zaposlenim pa tudi bolnikom na številnih oddelkih zagotoviti ustrezne razmere za delo in zdravljenje. Vseeno pa se ne strinja z odcepitvijo oddelka za revmatologijo, saj bi ta lahko pomenila plaz novih zahtev drugih oddelkov in razpad UKC.

Mnenje zdravniške zbornice Izvršilni odbor Zdravniške zbornice Slovenije je o nameravani osamosvojitvi oddelka za revmatologijo v sporočilu za javnost izrazil razumevanje in podporo kolegom revmatologom, da na svojem oddelku poskušajo izboljšati delovne razmere v korist svojih bolnikov, ne morejo pa ocenjevati, ali je predlagani model finančne in organizacijske osamosvojitve v okviru IR najboljša rešitev, saj nimajo dovolj podatkov o predvidenih odnosih z UKC in

o predvidenem delovanju IR. V zbornici verjamejo, da bi bilo delovanje manjše organizacijske enote učinkovitejše predvsem glede upravljanja s sredstvi, kar bi pomenilo pomembno korist za bolnike, boljša organiziranost in možnost motiviranja zdravstvenih strokovnjakov pa bi zagotovo povečala storilnost in skrajšala čakalne dobe. V zbornici svetujejo vodstvu UKC, naj izkoristi priložnost in razmisli o projektu kot o vzorčnem modelu spremembe organizacije.

Tehtanje interesov Zadnjo besedo pri odločanju o usodi oddelka za revmatologijo ima ministrica za zdravje Zofija Mazej Kukovič. Kot je dejala, je že pridobila pravno mnenje o zadevi, vendar je vprašanje predvsem vsebinske narave. Na ministrstvu za zdravje so dejali, da bodo poskusili najti »rešitev, ki ni enoplastna«, in da bodo gledali na koristi bolnikov.

Vprašanje pa je, kako naj obravnavajo vlogo za skupinsko koncesijo glede na to, da se želijo privatizirati vsi revmatologi, ki pokrivajo terciarne zdravstvene storitve s celotnega kliničnega področja. Ali je skupinska koncesija postala nov način, da se doseže privatizacija v slovenskem prostoru, ki se koncesijam in privatizaciji krčevito upira?

Dejstvo je, da v vsem času po slovenski osamosvojitvi v nekaterih segmentih življenja ni prišlo do tranzicije. Eden od teh je prav zdravstvo. Govori se, da je kakovost zdravstvenih storitev pri nas na evropski ravni, hkrati pa vemo, da je to težko doseči glede na omejenost sredstev iz zdravstvenega zavarovanja. Dejstvo je, da naš zdravstveni sistem, vključno z UKC, težko lovi korak s sodobnim zdravstvom in da so nekatere spremembe nujne. Pri tem pa je javna razprava otežena, če v javnosti ni razčiščeno, kaj je koncesija in kaj je plačljivi sistem. Do sprememb pa bo gotovo prišlo ne glede na to, koliko je akcija revmatologov upravičena in koliko je posrečena. Prav gotovo je samo vrh ledene gore. ■

Mnenje nekdanjih ministrov

Žal nam ni uspelo dobiti mnenja dr. Matije Tomšiča, predstojnika kliničnega oddelka za revmatologijo, ker je v tujini.

Dr. Dušan Keber je za *Demokracijo* dejal, da se ne strinja z odcepom kliničnega oddelka za revmatologijo, ker bolnišnica deluje kot celota, v kateri se oddelki med seboj podpirajo. Z odcepitvijo oddelka se že iz organizacijskih razlogov zmanjša zmogljivost drugih in tudi odcepljenega oddelka. Kot primer navaja industrijo, kjer se velika podjetja med seboj združujejo zaradi lažjega poslovanja in zniževanja administrativnih stroškov. Pri zahtevi revmatologov pogreša natančnejšo analizo strokovnega in ekonomskega poslovanja, ki bi lahko bila podlaga za razpravo o odcepitvi. Prav tako opozarja na po-

manjkljivo zakonsko ureditev, zaradi katere privatizacija v zdravstvu ne more biti korektno izpeljana.

Dr. Andrej Bručan pa nam je dejal, da se je še kot minister pogovarjal z revmatologi, ki so imeli že takrat isto željo in so navajali iste vzroke za odcepitev. Pravi, da je odločitev o tem težavna, a odcepitev in prehod v zasebnost ta čas nista mogoča brez soglasja KC. Še pomembneje pa je pripraviti jasen in enoten sistem odločanja v takih primerih za celotno Slovenijo. Dodal je, da je KC prevelik in da bi bolje deloval, če bi se razdelil na več manjših enot, ki bi bile finančno in organizacijsko sicer samostojne, a medsebojno povezane v sklopu KC, ki bi po njegovem mnenju ostal povezava z medicinsko fakulteto tudi v prihodnje.

Celjski stanovanjski sklad

Vida Kocjan, foto: arhiv Demokracije

Celjska družba Nepremičnine, katere lastnica je mestna občina, upravlja z neprofitnimi stanovanji, pri tem pa so revizorji našli številne napake v poslovanju. Računsko sodišče je družbi za leto 2004 in 2005 izreklo negativno mnenje.

Računsko sodišče je družbi Nepremičnine Celje, ki je v lastni Mestne občine Celje, na podlagi ugotovitev pri revidiranju pravilnosti poslovanja v letih 2004 in 2005 izreklo negativno mnenje. Revizorji so v poročilu navedli kar osem večjih nepravilnosti, ki so jih ugotovili pri pregledu poslovanja.

Neobjektivni Računsko sodišče je pri presojanju smotrnosti poslovanja družbe Nepremičnine Celje ocenjevalo uspešnost doseganja ciljev poslovanja in gospodarnost poslovanja z nepremičninami. V reviziji uspešnosti je bilo ugotovljeno, da družba v poslovnem načrtu za leti 2004 in 2005 ni načrtovala glavnih ciljev poslovanja, ki sta bila doseganje načrtovane oddaje neprofitnih stanovanj in drugih

objektov v najem in doseganje načrtovane prodaje stanovanj, hkrati pa ni jasno in natančno določila cilja za doseganje načrtovanega nakupa stanovanj v posameznem letu. Družba je kljub temu v poslovnih poročilih za leti 2004 in 2005 ocenila, da je poslovala zelo uspešno, čeprav ni določila glav-

Slabo gospodarjenje s stanovanji

nih poslovnih ciljev, podrobnejših ciljev upravljanja s stanovanji ali kazalnikov uspešnosti poslovanja, na podlagi katerih bi bilo mogoče ugotoviti stopnjo doseganja ciljev in podati oceno o uspešnosti poslovanja. V poslovnih poročilih za leti 2004 in 2005 tudi ni razkrila vzrokov za višjo rast prihodkov in odhodkov od načrtovane v poslovnih načrtih za isto obdobje ter ni razkrila in predstavila odstopanj od načrtovane izvedbe investicij po vrsti (graditev, obnova, nakup) ter vrednosti posamezne investicije.

Malo po domače V reviziji gospodarnosti poslovanja je računsko sodišče ocenilo, da bi družba Nepremičnine Celje lahko poslovala z nižjimi stroški in dosegala višje prihodke oziroma pravočasne prejemke. Revizorji

Revizorji so ugotovili nepravilnosti.

so ugotovili, da za nakup dvanajstih stanovanj v letu 2004 in petintridesetih stanovanj v letu 2005 niso opravili potrebnih cenitev stanovanj, poleg tega pa potreba po nakupu starih stanovanj ni bila načrtovana in utemeljena v poslovnem načrtu za leto 2004 in za leto 2005. Za to leto je bil sicer načrtovan nakup desetih starih stanovanj, vendar pa tudi ta ni bil obrazložen in utemeljen. Pri zagotavljanju rednih nakazil iz

Ugotovljene nepravilnosti

- Nezakonito brezplačno izvajanje storitev za Mestno občino Celje, ki je lastnica Nepremičnin.
- Nezakonito brezplačno prevzemanje tujih poslov – naročilo in financiranje graditve poslovnih prostorov v prizidku k Narodnemu domu Celje.
- Odločanje (do 18. 6. 2005) o upravičenosti najemnikov do subvencionirane neprofitne najemnine in o višini subvencije z odločbo, čeprav za to ni imela podlage; o subvencioniranju najemnin odloča občinska uprava.
- Neupravičeno so obračunali in izplačali delovno uspešnost in nagrade v letih 2004 in 2005, in sicer direktorju v skupnem znesku 8.849 tisoč tolarjev (36.926 evrov) in dvema pomočnikoma direktorja v skupnem znesku 11.333 tisoč tolarjev (47.292 evrov).
- Naročila za obnovo stanovanj so oddajali brez razpisov (za znesek 19.505 tisoč tolarjev oz. 81.393 evrov), pri tem so se javnim objavam izognili tudi pri naročanju obnove osmih stanovanj v vrednosti 15.162 tisoč tolarjev (63.270 evrov), investicijskih del (plinsko centralno ogrevanje) v vrednosti 20.510 tisoč tolarjev (85.587 evrov) in zamenjave oken v vrednosti 86.913 tisoč tolarjev (362.681 evrov).
- Z izbranim izvajalcem gradnje, za kar so objavili javni razpis naročanju, so sklenili dodatne pogodbe o izvedbi dodatnih del in priznanju razlike v ceni betonskega jekla za 18.726 tisoč tolarjev (78.142 evrov). Slednje je bilo v nasprotju s pogodbo, ki je dodatna dela in morebitni vpliv sprememb nabavnih cen izključevala.
- Oblikovali so rezervni sklad na dan 31. 12. 2005 v znesku 137.416 tisoč tolarjev (573.427 evrov) za kritje prihodnjih stroškov rednega upravljanja stanovanjskih objektov, kar je v nasprotju z zakonom.
- Napačno so knjižili posamezne poslovne dogodke, kar pomeni, da so revizorji ugotovili napake v računovodstvu, in sicer:
 - v poslovne knjige (bilance) so knjižili vplačani presežni kapital 138.421 tisoč tolarjev (577.621 evrov), ne da bi imeli verodostojno knjigovodsko listino;
 - v bilancah niso knjižili pridobitve zemljišč za graditev stanovanjskega objekta s 46 stanovanji in dolgoročne obveznosti do Mestne občine Celje v vrednosti 158.624 tisoč tolarjev (661.926 evrov);
 - v bilance niso knjižili izvedb gradbenih del v znesku 54.700 tisoč tolarjev (228.259 evrov), tako kot določa temeljno računovodsko načelo upoštevanja nastanka poslovnega dogodka;
 - graditev prizidka k Narodnemu domu Celje so knjižili kot osnovno sredstvo v gradnji, ne da bi za to imeli verodostojne listine o lastništvu oziroma o solastništvu na nepremičnini.

občinskega proračuna z Mestno občino Celje niso sklenili ustrezne pogodbe, s katero bi uredili medsebojne odnose v zvezi z nakazovanjem subvencij k neprofitnim najemninam iz občinskega proračuna (roki plačila, način in roki za predložitev zahtevkov). V sklenjeni pogodbi z občino si niso zagotovili niti ustreznega plačila oziroma prihodkov (provizije) za pokritje posrednih stroškov gospodarjenja in upravljanja stanovanj v lasti občine, prav tako niso ločeno izkazovali in ugotavljali obračunanih najemnin in odhodkov od upravljanja teh stanovanj, da bi bilo mogoče ugotoviti, ali družba z upravljanjem stanovanj povečuje ali zmanjšuje svoje premoženje.

Mimo nadzornikov Potem ko je računsko sodišče izreklo negativno mnenje, je predsednik nadzornega sveta podjetja Marko Zidanšek za STA dejal, da poročila še ni v celoti prebral, potrdil pa je, da so nadzorniki tudi sami ugotovili, da so v družbi brez ustrezne pravne podlage obračunavali in izplačevali nagrade za delovno uspešnost v letih 2004 in 2005. Direktorica Danica Doberšek je tako prejela 36.926 evrov, njena pomočnika pa 47.292 evrov. Kot je pojasnil Zidanšek, se bo nadzorni svet seznanil s poročilom in sprejel tudi ustrezne sklepe. Dodal je, da nadzorni svet za ugotovljene nepravilnosti ni vedel, saj gre za zadeve, ki so se dogajale znotraj podjetja. **D**

Eni bolj zadovoljni

V lokalnih skupnostih potekajo razprave o novih predlogih razdelitve, imenih in sedežih pokrajin.

Na področju pokrajinske zakonodaje v lokalnih skupnostih potekajo razprave o predlogih razdelitve, imenih in sedežih pokrajin. Južno-primorske občine se na primer zavzemajo za ohranitev imena Primorska (po predlogu naj bi se južna preimenovala v istrsko-krško pokrajino, severna Primorska pa v Goriško), župani pa nasprotujejo preimenovanju tega dela Primorske v istrsko-krško pokrajino. Pri tem izstopa koprski župan Boris Popovič, ki pravi, da bodo šli celo na referendum, če bo treba. Temu mnenju so se pridružili župani občin Divača, Sežana, Piran, Ilirska Bistrica, Hrpelje-Kozina in Komen. Popovič je v zvezi s tem napovedal tudi pismo predsedniku vlade in predsedniku državnega zbora ter morda še kateremu od ministrov. Župani se zavzemajo za čim manj pokrajin, želijo si, da bi Primorska ostala enotna. Če pa to ni mogoče, vztrajajo pri tem, da dosedanja južna Primorska obdrži ime Primorska.

Prekmursko-prleška pokrajina O predlogu pokrajinske zakonodaje so razpravljali tudi župani štirih največjih pomurskih občin. Tudi najbolj vzhodna pokrajina je tako doživela nekaj sprememb. Prvotno je bilo predlagano ime pomurska pokrajina s sedežem v Murski Soboti, sedanjí predlog pa predvideva ime prekmursko-prleška pokrajina, ki bi imela sedež pokrajinske uprave v Murski Soboti, pokrajinski svet pa v Ljutomeru. V slednjem so s tem zadovoljni, saj so si dolgo časa prizadevali za samostojno prleško pokrajino s sedežem v Ljutomeru, vendar jim ni uspelo pridobiti sosednjih občin, ki se razprostirajo po Prlekiji. Proti predlogu, da se pokrajina imenuje prekmursko-prleška, nima nobenih pripomb niti župan Murske Sobotice Anton Štihec, ne strinja pa se, da se deli sedež uprave in sedež pokrajinskega sveta. Meni namreč, da bi bilo bolj smotno in racionalno imeti oba sedeža v istem mestu.

Posavska pokrajina Pripombe imajo tudi v Krškem, kjer je župan Franc Bogovič skupaj z vodji vseh svetniških skupin v občinskem svetu na vlado naslovil dopis, v katerem nasprotuje določbi predloga zakona o ustanovitvi pokrajin, po kateri bi bil sedež pokrajinskega sveta posavske pokrajine v Brežicah, sedež pokrajinske uprave pa v Krškem. Po njihovem mnenju sedeža sveta in uprave ne bi smela biti ločena, ampak bi morala biti oba v Krškem. Menijo, da bi bila ločenost neracionalna, poleg dodatnih stroškov pa bi pri uporabnikih uslug in storitev povzročala nepotrebno zmedo. Predlog naj bi bil v nasprotju z željami občine in občinskega sveta. Seveda vztrajajo pri tem, da se v zakonu kot sedež posavske pokrajine določi Krško. Drugod razprave še potekajo. V. K.

Hrvaške kaplje čez rob

Peter Avsenik, foto: arhiv Demokracije, RTV Slovenija

Le nekaj tednov pred vstopom Slovenije v schengensko območje je na slovensko-hrvaški meji znova zavrelo. Hrvatje nameravajo v Razkrižju na zemljišču, ki je last slovenskih družin, zgraditi hrvaški del mejnega prehoda.

Sporno območje je sicer katastrsko hrvaško, zemljišče pa pripada Sloveniji.

Hrvatje so svojo namero podkrepili s tem, da je zagrebško geodetsko podjetje Geoanda minulo sredo zakoličilo predvideni prostor novega prehoda. Dovoljenje za geodetski poseg in lokacijsko dovoljenje je dalo hrvaško ministrstvo za okolje. S postavitvijo hrvaškega mejnega prehoda bi bil ta bližje slovenskemu. Še pred uveljavitvijo schengenskega režima želijo torej južni sosedi preseliti svoj del meddržavnega

mejnega prehoda Razkrižje-Banfi bližje Sloveniji.

Bo mogoč dogovor? Območje je sicer del hrvaškega katastra, a na njem živijo slovenske družine. Kot je za Televizijo Slovenija dejala Cvetka Mesarič, ki živi v hiši, okoli katere so Hrvatje zakoličili prostor novega mejnega prehoda, je parcela last njene sorodnice iz Ljutomer. Opozorila je tudi, da so se na območju med obema prehodoma znašle

še tri družine, ki so že leta 1991 pri meddržavni komisiji za mejo vložile prošnjo za popravek meje, vendar odgovora niso dobile. V neposredni bližini hiše Mesaričevih je namreč že postavljen t. i. kontejnerski mejni prehod Banfi, zato prebivalci ne vidijo smisla, zakaj bi ga prestavljali. Mesaričeva poudarja, da krajane Razkrižja Hrvatje neprestano šikanirajo že od leta 1991. Po njenih besedah so Hrvatje v preteklosti denimo prestavljali električne drogove

in družinam vsilili svojo elektriko, še največji šok pa je krajanka Razkrižja doživela leta 1991, ko so njenega moža vpoklicali v hrvaško vojsko. Ker se ni odzval, ga je obiskala hrvaška policija in ga opozorila, da ga bodo prisilno odpeljali. Kasneje ga po poročanju nacionalne televizije niso več vpoklicali, ker naj ne bi bil »njihov«.

Ministrstvo za zunanje zadeve se je na dogajanje ob meji odzvalo dva dneva po neljubem dogodku. Kot je v Berlinu dejal zunanji minister Dimitrij Rupel, so Hrvaško zaprosili za pojasnilo o dogodku. Kakšnih večjih konfliktov v tem primeru se po njegovih besedah ni bati, saj verjame, da se bodo o incidentu pogovorili. »To ta čas ni glavni problem med Slovenijo in Hrvaško, ampak je v tem trenutku glavni problem, kako se bo Slovenija opredelila do hrvaške zaščitne ekološko-ribolovne cone,« je dejal minister.

Mura spremenila tok Spori med Hrvaško in Slovenijo na območju Mure imajo »bogato« zgodovino, saj sega že pred leto 1991 in osamosvojitve Slovenije. Že pred tem so Hrvatje poskušali uskladiti katastre po toku reke Mure. Med osamosvojitveno vojno je veljalo, da je levi breg reke ne glede na katastrske meje slovenski. Zaradi sprememb rečnega toka pa je zdaj prišlo do njegovega odstopanja od katastrskih meja. Prvi resnejši incident se je zgodil leta 1995, ko so Hrvatje ustavili slovensko obnovo nasipa. Dve leti kasneje so Hrvatje vaščanom Razkrižja poslali poziv hrvaškega sodnika za prekrške, ker otrok niso vpisovali v hrvaške šole, le nekaj dni zatem pa prekinili nogometno tekmo v Kapci in popisali krajane. 28. januarja 1999 so Hrvatje ustavili delo v gramoznici pri Petišovcih in zastražili stroje.

Pri usmerjanju pozornosti na predvideno uveljavitev ekološko-ribolovne cone zato slovenska zunanja politika ne bi smela pozabiti niti na manj opazne dogodke.

Slovenski zunanji minister Dimitrij Rupel

Leto kasneje je hrvaška policija odpeljala Hotičane na Hrvaško in jim odvzela potne liste, ker naj bi bili dela opravljali na hrvaškem ozemlju. Predlanskim spomladi so na katastrski meji zgradili maloobmejni prehod na Hotizi, čeprav je zemljišče slovensko. Spomladi 2005 so Hrvatje zavzeli Brod na Muri, v bližini pa zgradili še most. Dobro pa se še spominjamo lanskega konflikta z varovalnimi nasipi pri Hotizi.

Tudi usklajevanje državne meje na tem območju sega v leta pred osamosvojitvijo. Daljnega leta 1956 so se predstavniki geodetskih uprav Hrvaške in Slovenije dogovorili, da se bo katastrska meja uskladila s tokom reke Mure. Po tem dogovoru bi Hrvaška na desnem bregu dobila okoli 260 hektarjev zemlje, prav toliko pa tudi Slovenija pri Hotizi. Dogovor

v praksi nikoli ni zaživel, slovenska geodetska uprava pa je leta 1971 izvedela, da je Hrvaška svoj del dogovora skoraj v celoti izkoristila, saj je v svoj kataster zapisala 207 hektarjev. Ko sta se državi kasneje pogajali o meji, je hrvaška svoje zahteve utemeljevala že na podlagi novega katastra.

Poleg tega, da je bil Mura že od nekdanj naravna meja med državama, je po tej reki tekla tudi katastrska meja. Določena je bila že med letoma 1820 in 1860, vendar se je od takrat njen tok precej spremenil – deloma iz naravnih razlogov in deloma zaradi regulacije. Tako Mura danes teče 2 kilometra južneje od nekdanje struge, posledica pa je 800 hektarjev hrvaških katastrskih območij na levem in 260 hektarjev slovenskih katastrskih območij na desnem bregu Mure.

Hrvaški napisi pod Snežnikom

To pa ni edini primer v zadnjem času, ko Hrvatje po svoje določajo mejo s svojimi severnimi sosedmi. Med drugim si lastijo več kot 66 tisoč kvadratnih metrov velik pragozd pod Snežnikom. Postavili so mejnike in gozd začeli tudi izkoriščati. Zgodovinsko gledano gre seveda nesporno za slovensko ozemlje, saj je tu že stara meja med Avstrijo in Ogrsko. Gozdovi so bili že od nekdanj v avstrijskih rokah, leta 1913 pa dodeljeni posestvu Snežnik. Kljub temu je območje jabolko spora s Slove-

Prebivalka Razkrižja Cvetka Mesarič

Hrvatje si želijo prilastiti tudi gozd pod Snežnikom.

Žrtve Žančanov

Tekst in foto: Peter Avsenik

Vladna komisija za reševanje vprašanja prikritih grobišč je pred tednom dni začela preiskovati grobišče v Žančanah pri Slovenj Gradcu. Po prvih ocenah je v njem zakopanih več tisoč po koncu 2. svetovne vojne pobitih žrtev.

Drama se je za hrvaške vojake, ki so se po vojni vračali iz Pliberka, pa tudi za nekatere izginule domačine začela v vojašnici v Slovenj Gradcu, od koder so jih zvezane prepeljali v gozd, kjer je zdaj spominsko znamenje. Ob sondiranju minuli četrtek je bil navzoč tudi Ivan Knap, eden od vojakov 2. čete šoštanjkega bataljona, tedaj 16-letni povojni mobiliziranec, ki je svoje spomine na zakopavanje žrtev strnil v ganljivo pripoved. Sprva so mladi vojaki mislili, da gre do s krampi in lopatami obdelovat zemljo, nato pa se je izkazalo, da je njihova naloga zakopavanje žrtev. »Imeli smo nalogo, da mečemo zemljo na to površino, kjer so bili že mrtvi,« je med drugim dejal Knap. Za povojne poboje na območju Žančanov je znano, da žrtev niso pobili le s strelnim orožjem, ampak tudi s hladnim orožjem, z noži.

Predsednik komisije Jože Dežman (desno) in mobiliziranec Ivan Knap

Predsednik vladne komisije Jože Dežman je pojasnil, da gre za okoli 80 metrov dolgo in precej poraščeno sotesko, kamor so bile žrtve prepeljane v obdobju kakšnih desetih dni. »Zakopanih žrtev je tu po obsegu verjetno okoli tisoč petsto ali pa celo nekaj tisoč,« je število zakopanih ocenil Dežman. Tokrat je komisija grobišče v Žančanah le označila, predvidena je še geodetska odmera, glede izkopavanja pa bo treba počakati na sporazum med Hrvaško in Slovenijo, saj je na kraju predvidoma največ žrtev Hrvatov.

Komisija je tokrat prvič sondirala na Koroškem, kjer je po Dežmanovih besedah še več podobnih grobišč. S tem je svoje delo za letos končala, rezultate pa bo sredi decembra predstavila na tiskovni konferenci, o kateri bomo v Demokraciji zagotovo poročali.

nijo že od leta 1991; na drevesih je opaziti hrvaške oznake in table s hrvaškimi napisi. Mejniki, ki so bili nekdanj del rapalske, danes pa del slovensko-hrvaške meje in so bili postavljeni že leta 1920, so odstranjeni ali uničeni, Hrvaška pa je ozemlje že zarisala v vse svoje potovalne karte.

Hrvaška torej glede mejnih vprašanj nadaljuje politiko izvršenih dejstev. Pri usmerjanju pozornosti na predvideno uveljavitev ekološko-ribolovne cone zato slovenska zunanja politika ne bi smela pozabiti niti na manj opazne, a za narodovo suverenost izjemno pomembne dogodke. **D**

Za večjo pozornost Porabju

Lucija Horvat, foto: arhiv ZSM

V Porabju, zunaj matične domovine Slovenije, živi okoli 3.500 Slovencev, ki se med seboj družijo zlasti v kulturnih društvih. Pogovarjali smo se z Jožetom Hirnökom, predsednikom Zveze Slovencev na Madžarskem.

Kakšna je zgodovina porabskih Slovencev in koliko jih živi v Porabju?

Slovenci so se v zahodni regiji Karpatskega bazena naselili še pred prihodom Madžarov. Na območju med rekama Rabo in Dravo so se skupaj z Obri pojavili v drugi polovici 6. stoletja. Ob koncu 8. stoletja je območje prešlo pod frankovsko oblast in v kraje pregnanih Obrov so se skozi vse 9. stoletje naseljevali Slovenci

ga. Na pristavah monoštrske opatije so ustanovili naselja, ki so se v Porabju ohranila do danes. Po prvi svetovni vojni so prebivalci teh naselij ostali na Madžarskem kot narodna manjšina. Poimenovanje „rabski, porabski Slovenci, Porabje, Slovensko Porabje“ je nastalo po prvi oziroma drugi svetovni vojni in izvira iz matične Slovenije. V Porabju živi približno 3.500 Slovencev. Slovenci živijo v Monoštru in v okolici,

Slovenija bi morala bolj upoštevati specifični položaj porabskih Slovencev in povečati finančno podporo, večje pozornosti pa bi morali biti deležni tudi v slovenskih medijih.

iz Karantanije. V tej pokrajini je madžarski kralj Béla III. leta 1183 ustanovil cistercijski samostan. Cistercijanci so za obdelovanje svoje posesti potrebovali delovno silo. To so bili že naseljeni in na novo priseljeni Slovenci iz Prekmurja ter slovenskega Štajerske-

v Slovenski vesi, Sakalovcih, na Dolnjem Seniku, na Gornjem Seniku, v Števanovcih, v Andovcih in na Verici.

Kdaj so imela slovenska naselja v Porabju največ prebivalcev in kdaj najmanj?

Največ prebivalcev so imela leta 1900 (5.361 ljudi), najmanj pa leta 1960 in 1981 (4.202 ali 3.336 ljudi). Občuten padec števila prebivalcev so doživele vasi med letoma 1900 in 1910 ter letoma 1949 in 1960. Veliko ljudi se je izselilo v ZDA, v evropske države in druge dele Madžarske. Med letoma 1949 in 1960 se je število prebivalcev zmanjšalo za 18,5 odstotka. Upadanje števila prebivalstva v Slovenskem Porabju je povezano s počasnim razvojem industrije v Monoštru. Po drugi svetovni vojni so zlasti mlajši odhajali v industrijsko razvitejše kraje na Madžarskem. Na gričevnatem, odročnejšem območju Porabja je zniževanje števila prebivalstva tudi posledica zemljiškoposestnih razmer in slabih prometnih zvez.

Kakšen je položaj slovenske manjšine na Madžarskem?

Val demokratičnih sprememb je pred štirimi leti zajel vse države Vzhodne Evrope, tudi Republiko Madžarsko. Tako je Madžarska po svobodnih volitvah 1990 in z vstopom v EU začela izboljševati svoj odnos do manjšin, kar čutimo tudi Slovenci. To se kaže v izdatnejši materialni pomoči iz državnega proračuna, sprejetju

zakona o pravicah narodnih in etničnih manjšin kot v čedalje boljših sosedskih odnosov s Slovenijo, kar potrjujejo tudi številni meddržavni sporazumi med Madžarsko in Slovenijo. Po mednarodnem priznanju Slovenije kot samostojne nove države sta Madžarska in Slovenija podpisali tudi meddržavni Sporazum o zagotavljanju posebnih pravic slovenske narodne manjšine v Republiki Madžarski in madžarske narodne skupnosti v Republiki Sloveniji, ki obe državi obvezuje k skrbi za ohranitev identitete obeh narodnih skupnosti, šolanje v maternem jeziku, kulturno in informativno dejavnost narodnosti, spodbuja pa tudi stike z matičnimi narodoma in državama. Žal so večdesetletna zaprtost Porabja, gospodarska, kulturna in jezikovna izoliranost od matičnega naroda in asimilacija povzročile neizmerno škodo, ki je ni mogoče v kratkem času popraviti ali preseči. Težava je v tem, da v letu 1992 podpisanega dvostranskega sporazuma Madžarska ne izvaja ali ga izvaja le delno. Zaradi tega je položaj porabskih Slovencev slabši od Madžarov v Sloveniji. Madžarska skupnost dobiva letno približno 20-krat več finančnih sredstev od Slovenije kot pa naša skupnost od Madžarske.

Kateri so najbolj žgoči problemi v Porabju?

Najbolj žgoča problema sta asimilacija in gospodarska nerazvitanost pokrajine. Žal tudi padec natalitete naredi svoje in tako je vsako leto manj otrok na naših šolah. Slovenska mladina v Porabju se srečuje predvsem v kulturnih skupinah. Ta čas jih imamo 17, člani pa so večinoma mladi. Pomembno je tudi to, da imamo vsako leto od 5 do 10 študentov na slovenskih univerzah.

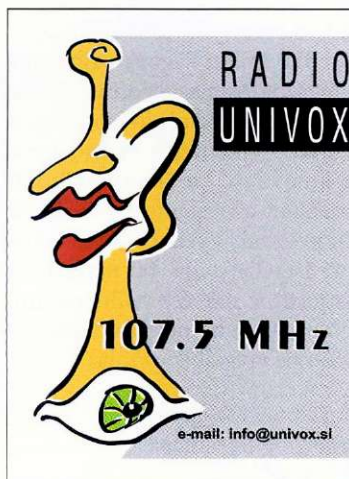
Vas v Porabju

Kako pa je s slovenskimi mediji v Porabju?

V okviru Zveze Slovencev na Madžarskem že od leta 1991 izhaja časopis Porabje. Do leta 2004 je izhajal dvotedensko, po tem letu pa je postal tednik. Glasilo Porabje opravlja nenadomestljivo kulturno, informativno in jezikovno poslanstvo med slovensko narodno skupnostjo v Porabju. Od leta 2000 oddaja tudi slovenski Radio Monošter, ki ima tedensko 8 ur programa. Radi bi ga povečali na 24 ur tedensko. Zelo odmevne so tudi televizijske oddaje na madžarski televiziji z naslovom Slovenski utrinki. Oddajo prevzame tudi 1. in 2. program RTV Slovenija. Na srečo je v zadnjih letih v slovenske vasi v Porabju prišla kabelska televizija. Tako lahko prenašamo 1. in 2. program RTV Slovenija. Med slovenskimi časopisi je najbolj priljubljen Vestnik iz Murske Sobotne.

Kje so začetki Zveze Slovencev na Madžarskem?

V Porabju imamo razen Zveze Slovencev na Madžarskem

še gasilska in športna društva. Kulturne skupine (društva) delajo v okviru naše organizacije. 27. oktobra 1990 smo mlajši izobraženci, ki smo končali študij na Univerzi v Ljubljani in Visoki učiteljski šoli v Sombotelu, skupaj z nekaj starejšimi narodnostnimi aktivisti, ki so tudi v prejšnjem obdobju poskušali delovati za ohranitev porabskih Slovencev, dokončno zapustili Demokratično zvezo Južnih Slovanov (skupno organizacijo Hrvatov, Srbov in Slovencev na Madžarskem) in ustanovili Zvezo Slovencev. Najprej je bilo to slovensko društvo LIPA, ki pa se je na tem ustanovnem zboru preoblikovalo v Zvezo Slovencev na Madžarskem. Tako je naša najmanjša in najmlajša slovenska narodna skupnost v zamejstvu končno po svojih željah in hotelnih dobila krovno povezovalno organizacijo.

Kakšno je delo te zveze?

V zvezi dokaj uspešno uresničujemo določila statuta in programa z ustanovnega zbora, še posebej pa skrbimo za slovenski jezik, kulturnoprosvetno dejavnost manjšine, izhajanje časopisa Porabje in drugo založniško dejavnost ter stike z matično domovino Slovenijo. Za nami je prelomno obdobje povečane skrbi za materni jezik, lastno identiteto in narodnostni obstoj, veliko trdega dela in prizadevanj za izboljšanje položaja naše male narodne skupnosti, vključevanje v priprave na boljše sodelovanje in dobre sosedske odnose med Madžarsko in Slovenijo. V zadnjih nekaj letih več pozornosti namenjamo razvoju gospodarstva, zaradi česar smo

Tedenski utrip

SEDEŽ EVROREGIJE V TRSTU Trst bo glavno mesto nastajajoče evroregije, v njem bo imel sedež generalni direktor s sodelavci. Pred tem pa mora italijanski parlament sprejeti poseben zakonski ukrep za izvajanje evropskega pravilnika. O tem so se na srečanju deželnih vlad Furlanije-Julijske krajine, Veneta in Koroške, ki je potekalo prejšnji teden na devinskem gradu, dogovorili njihovi predstavniki s svojimi predsedniki Riccardom Illyjem, Giancarlo Galanom in Jörgom Haiderjem na čelu. Slednji so se srečanja udeležili, da bi razpravljali o predlogih projektov za obdobje 2007–2008 v okviru Objektiv 3 Avstrija–Italija. Nova evroregija se bo ukvarjala z institucionalnimi, gospodarskimi, socialnimi, zdravstvenimi, okoljskimi in kulturnimi vprašanji. Eden najpomembnejših projektov je po Illyjevih besedah tisti, ki predlaga oblikovanje meddeželne mreže zdravstvenih storitev, ki bi omogočala prost dostop do enakih zdravstvenih storitev za vse prebivalce območij v okviru evroregije. Projektu evroregije se bo Slovenija pridružila po ustanovitvi predvidenih štirinajstih slovenskih pokrajin.

Bo Trst spet oživel?

SIMPOZIJ V CELOVCU Naslov dotednjega simpozija, ki je potekal v prostorih Pedagoškega inštituta v Celovcu, je »Tukaj smo – takšni smo« in je bil namenjen razpravi o zdajšnjem družbenopolitičnem položaju koroških Slovencev. Pripreditelji simpozija s predavanji in diskusijami so Slovenski znanstveni inštitut na Dunaju, Slovenski znanstveni inštitut v Celovcu in Slovenski narodopisni inštitut Urban Jarnik prav tako iz Celovca. Petek je minil v znamenju referatov, večer pa je bil namenjen diskusijam predsednikov političnih organizacij koroških Slovencev in zastopnikov treh študentskih klubov. Drugi dan simpozija je bil spet namenjen predavanjem. Simpozij je obravnaval družbenopolitični položaj koroških Slovencev, razmerje manjšine do večine pa tudi odnos matice do svojih ljudi zunaj meja Republike Slovenije in drugojezičnih etničnih skupin v lastni državi. Spekter obravnavanih vprašanj je bil torej zelo širok in je odprl veliko možnosti za diskusije, je ugotovil Vincenc Rajšp, direktor Slovenskega znanstvenega inštituta na Dunaju.

Trg v Celovcu

leta 2006 ustanovili Agencijo za razvoj gospodarstva v Porabju.

Kakšni so odnosi zveze z matično domovino?

Že od ustanovitve imamo zelo dobre odnose z matično domovino Slovenijo. Uspešno sodelujemo z uradom za Slovence v zamejstvu in po svetu. Imamo zelo dobre stike z Javnim skladom za kulturne

dejavnosti RS in z Olimpijskom komitejem Slovenije. Poleg tega sodelujemo z občinami na Goričkem ter z različnimi kulturnimi ustanovami. Kljub uspešnemu sodelovanju pa bi morala Slovenija bolj upoštevati naš specifični položaj, lahko bi povečali finančno podporo, naši problemi pa bi morali biti deležni večje pozornosti v slovenskih medijih. **D**

Velika zmagovalka ruskih parlamentarnih volitev je postala Enotna Rusija predsednika Putina.

Putinova lutkovna predstava

Ana Müllner, foto: Reuters

Ljudski rek v Rusiji pravi, da v tej prostrani deželi obstajata samo dve vrsti vladanja: slabo in slabše. Resničnost te izjave se je spet pokazala na nedeljskih parlamentarnih volitvah.

Volitve v rusko dumo so bile predvsem preizkus priljubljenosti ruskega predsednika Vladimirja Putina, ki se bo marca primoran posloviti s položaja. Krepko zmago njegove stranke Enotna Rusija lahko jemljemo kot napoved zmage Putinovega kandidata na prihajajočih predsedniških volitvah. V dneh volilne kampanje je prišel do izraza predvsem krut obračun z opozicijo, ki pa se je zdel popolnoma odveč, saj vladajoči politični eliti podpore zagotovo ne primanjkuje; z zapira-

njem predstavnikov opozicije je ruskim oblastem uspelo le omajati svoj ugled zunaj države.

Kremelj v dumi Vladajoča oblast v Kremlju je lahko z izidi volitev več kot zadovoljna, saj je Putinova stranka Enotna Rusija dobila kar 64 odstotkov glasov. Poleg tega so Rusi 7,6 odstotka glasov namenili stranki Pravična Rusija, nacionalistični Liberalnodemokratski stranki pa osem odstotkov glasov. Omenjeni stranki sta podpornici aktualne politične opcije, kar pomeni, da

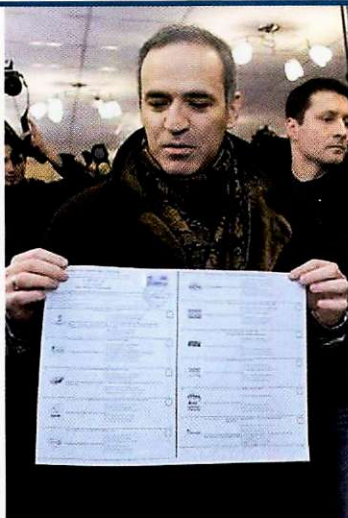
je Putinov tabor osvojil skupaj osemdeset odstotkov poslanskih sedežev. To dokazuje izredno priljubljenost ruskega predsednika, saj uživa podporo, kakršne ni

bil deležen še noben njegov predhodnik. Njegova prihodnja vloga pa ostaja negotova; Putin bi glede na zdajšnjo podporo z lahkoto spremenil ustavo in si zagotovil še tretji predsedniški mandat, a te namere za zdaj še ni pokazal. Vsekakor si je težko predstavljati, da bi nenadoma izpustil iz rok vse politične niti, edino če bi na politično dogajanje raje vplival iz ozadja.

Kremelj je ostro nastopil proti opoziciji.

Nedeljske volitve so še največ sivih las povzročile tujim politikom, katerim Putinova politika že ves čas njegovega predsedovanja rahlja živce. Rusija s svojo samosvojo diplomacijo meša štrene svetovni diplomaciji, kjer koli je to mogoče; dober primer za to je vsekakor Kosovo, kjer Rusija s svojo pravico do uporabe veta v varnostnem svetu Združenih narodov ves čas blokira vsa prizadevanja za napredek pri tem kočljivem vprašanju. V zadnjih letih se je Rusija izkazala kot zelo muhasta partnerica predvsem na področju dobave energije, saj je večkrat čez noč povišala dobavne cene, in dokazala, da lahko v skrajnem primeru tudi popolnoma pretrga dobavo svojih energentov, kot se je pred dvema letoma zgodilo v Ukrajini. Ne dvomimo, da bo ruska diplomacija tudi v prihodnje ubirala samosvoje poti, vendar pa se je svet do sedaj že navadil na kremeljske igrice.

Opozicijski vodja Gari Kasparov

sankcije proti svojim nasprotnikom, ostaja neodgovorjeno.

Novodobno carstvo Minule volitve potrjujejo, da ljudski rek iz uvoda še vedno drži. Po raziskavah naj bi bila polovica Rusov nezadovoljna s sedanjim načinom življenja in standardom, dobra tretjina pa bi aktualni sis-

Rusi so se odločili za status quo.

Minule volitve v dumo so bolj spominjale na plebiscit o priljubljenosti predsednika Putina.

tem takoj zamenjala z nekdanjim sovjetskim. Prav zato pa so izidi parlamentarnih volitev tako presenetljivi; kljub slabim življenjskim razmeram in nestrinjanju z načinom vladanja so na volitvah množično podprli ohranitev sedanjega stanja. Zmagovalna volilna opcija bo le malo verjetno izboljšala življenje povprečnega

Rusa, medtem ko bo na drugi strani pečica naftnih mogotcev še naprej nesramno bogatela. Razlog za tako veliko zmago Enotne Rusije se sicer da upravičiti z neizenačeno predvolilno kampanjo, v kateri je bilo mogoče opaziti samo prokremeljske stranke. Identičen scenarij se bo zagotovo ponovil na marčevskih predse-

dniških volitvah, kjer ima realne možnosti za izvolitev samo Putinov kandidat. Največja država na svetu bo tako še naprej vodila povsem samosvojo notranjo in zunanjo politiko. Rusija si torej v prihodnje ne more obetati kakšnih korenitih sprememb, okrepil se bo le položaj novodobnega carja na političnem vrhu ...

Poražena opozicija Medtem ko so imeli v Kremlju marsikateri razlog za proslavljanje, je v vrstah opozicije vladalo globoko razočaranje. Še najbolj sta se odrezali liberalni stranki Jablko in SPS, ki sta dobili po nekaj več kot odstotek volilnih glasov, za vstop v ruski parlament pa je potrebnih sedem odstotkov glasov. Edina na pol neodvisna stranka, ki ji je uspelo preseči volilni prag, je s sedmimi odstotki postala komunistična stranka, ki pa je že večkrat pokazala svojo lojalnost Putinu. Opoziciji tako niso pomagali niti javno obtoževanje Kremlja niti predvolilni shodi, na katerih je Putin ostro obračunal s predstavniki opozicije. Opozicijski in nekdanji šahovski prvak Gari Kasparov je volitve označil za „eno samo veliko prevaro“. Kasparova so v tednu pred volitvami aretirali skupaj z mnogimi vidnejšimi predstavniki opozicije. Z ostrim nastopom proti opoziciji pa Putin pravzaprav ni dosegel nič drugega, kot da je še bolj omajal svoj ugled v tujini. Opozicijske stranke so bile že tako ali tako povsem izključene iz predvolilne kampanje in vprašanje, zakaj se je Kremelj odločil za tako ostre

Poraz Bolívarjevega naslednika

Če je bila nedelja uspešen dan za samookronnega ruskega carja, so se na isti dan na drugem koncu planeta podrli vsi načrti drugemu novodobnemu diktatorju. Venezuelski predsednik Húgo Chávez je v nedeljo izgubil na referendumu, s katerim je želel korenito spremeniti podobo te južnoameriške države in predvsem povečati avtoriteto predsednika države. Na referendumu so volivci glasovali o podaljšanju predsedniškega mandata, možnosti cenzuriranja medijev v „skrajnih primerih“ in popolni oblasti tako nad osrednjo banko kot nad vsemi naftnimi viri v državi. Poleg tega je Chávez ponujal tudi nekaj ugodnosti za delavce, kot je npr. skrajšanje delavnega časa z osem na šest ur. A prebivalci Venezuele imajo očitno dovolj samosvojega vladanja; na referendumu se je tako 51 odstotkov ljudi opredelilo proti načrtovanim spremembam. Chávez se je zdaj primoran soočiti s porazom, kar je pravzaprav redkost v njegovi politični karieri. Njegov govor ob razglasitvi referendumskih izidov je močno spominjal na tistega iz leta 1992, ko se mu je ponesrečil vojaški udar. Tesni zaveznik komunističnih oblasti na Kubi je napovedal, da se še ni pripravljen odreči ideji o reformiranju Venezuele v socialistično državo 21. stoletja, kar zbuja sum, da bo Chávez sporne reforme sprejel na druge načine. In glede na to, da se bo 53-letni Chávez po padlem referendumu moral posloviti od predsedniškega položaja leta 2013, ima še vedno dovolj

Venezuelski predsednik Húgo Chávez

časa za še večjo preobrazbo države. Nedeljsko glasovanje je velik uspeh predvsem za opozicijo, ki je bila dolga leta popolnoma ohromljena zaradi cenzuriranja s strani vlade kot tudi zaradi izjemne priljubljenosti Cháveza med prebivalci. Tokrat so se namreč proti predsednikovi volji obrnili tudi nekateri njegovi zavezniki; študentje, poslovneži, Katoliška cerkev in nekdanji politični sodelavci so se združili proti „el Presidenteju“ in tako dosegli svojo prvo pomembno zmago proti oblastem v Caracasu. Glas volivcev pa se da razložiti tudi s tem, da imajo prebivalci Venezuele počasi dovolj avtoritarnega vladanja svojega predsednika, ki državo vedno bolj potiska na rob svetovne skupnosti.

Protest pekov

Italijanski peki so v Neaplju mimoidočim razdelili 20.000 štruc kruha v znak protesta proti pritiskom, ki jih nanje izvaja mafajska združba camorra. Protest so izvedli po nedavnem poročilu, ki je pokazal na močan vpliv neapeljske mafije na pekarsko industrijo, ki v Neaplju in okolici nadzira kakih 2.500 nezakonitih pekarn. S protestom so želeli peki državljane opozoriti, da morajo kupovati kruh pri pooblaščenih prodajalcih in pekih, ki spoštujejo zakone, napisane tako, da varujejo zdravje. Napovedali so še, da bodo kmalu objavili seznam nezakonitih pekarn. Mafajska združba je dejavna v Neaplju in Kampanji, eni najrevnejših dežel v Italiji. Sestavlja jo več klanov, ki se redno spopadajo med sabo; v medsebojnih obračunih je od leta 2003 umrlo več kot 20 ljudi.

Pripravljeni Evropska komisija je podala končno oceno o praktičnih pripravah Malte in Cipra na uvedbo evra, kar naj bi se na omenjenih sredozemskih oto-

kih zgodilo 1. januarja 2008. V poročilu Bruselj ugotavlja, da sta državi dobro pripravljene na uvedbo evra. Hkrati komisija opozarja tako državljane Malte in Cipra, naj bodo previdni in naj opozorijo na vsako zlorabo,

oblasti pa naj vodijo politiko ekonomske stabilnosti, ki je pogoj za nadaljnjo rast. Malta in Ciper bosta evro uvedla manj kot štiri leta po tem, ko sta se pridružila EU. Uvedba evra na omenjenih dveh otokih (vsaka država ima 780 tisoč prebivalcev) bo pomenila drugo širitev evropske monetarne unije, potem ko se je ta prvič razširila s Slovenijo v začetku letošnjega leta. Evro je bil kot knjižni denar uveden že leta 1999, kovanci in bankovci pa so se začeli v praksi uporabljati 1. januarja 2002.

Obisk Kitajske Francoskega predsednika Nicolasa Sarkozyja je na njegovem državnem obisku na Kitajskem – prvem, odkar je

postal predsednik države – spremljalo 41 podjetnikov in sedem članov njegovega kabineta pa tudi več kot 80-letna mati Andree Sarkozy, njegov 22-letni sin Pierre in ministrica za pravosodje Rachida Dati. Slednja se je v Pekingu sešla z delegacijo kitajskih odvornikov, spremstvo Sarkozyjeve matere pa so kitajski gostitelji razumeli kot posebno čast. Kitajski predsednik Hu Jintao naj bi ji bil celo podaril šal.

Potomci Sibircev Raziskava ameriških genetikov je podprla trditve, da so Indijanci potomci ene od priseljenih skupin, ki je po pasu kopnega, ki ga danes ni več, prišla iz današnje Sibirije na Aljasko. Študija je hkrati zavrnila ugibanja, naj bi bili Indijanci po-

tomci več velikih skupin, ki naj bi se bile v več valovih selile iz Azije v Ameriko. Raziskava je tudi pokazala, da se genetska raznolikost Indijancev povečuje z oddaljeno-

TUJI TISK

La Stampa

Legendarna votlina

Zgodba o volkulji, ki je krmila Romula in Rema, je legenda, pravičljiva in čudovita, toda kraj, kjer se je dogajala, znameniti Lupercal, naj bi obstajal, vendar ga do zdaj niso mogli najti. A Italija in Rim ne nehata s presenečenji na

področju arheoloških in kulturnih odkritij. Tokrat gre za jamo, za katero domnevajo, da je Lupercal, odkrili pa so jo s pomočjo laserskega skenerja. Jama je naravna, vendar se je dotaknila človeška roka in jo okrasila. Njen strop je visok do 7,13 metra in ima 6,56 premera. Tla so iz žgane gline. Jama je 16 metrov pod zemljo, na isti globini kot Circus Maximus. Za Rim je Lupercal enakega pomena kot grobnica sv. Petra za papeštvo. Raziskave je vodil Andreo Carandini, arheološka izkopavanja pa je realizirala arheološka skupina Irene Jacopi. Ko bodo končali izkopavanja, bo Lupercal odprt za obiskovalce.

Corriere della Sera

Preobrat

Slovesna obljuba, ki sta jo pred dnevi dala izraelski premier Ehud Olmert in palestinski predsednik Mahmud Abas, da se bodo pogajanja začela takoj in se končala v letu 2008, še preden se bo končal predsedniški mandat Georgea Busha,

daje upanje. Bush je v Annapolisu dejal, da je cilj obnoviti pogajanja, ne pa skleniti sporazuma. Verjetno ima prav novinar iz Arab News, ki je ironično dejal, da ne moremo ničesar pričakovati, treba je samo kaj zasesti in potem uživati rezultate. Evropska unija je po nekaj letih razdorov in dvomov zmogla pomagati uresničiti nekaj pomembnih diplomatskih pobud – če se je Sirija odzvala povabilu na konferenco, je to zasluga EU. Tudi Damask je dosegel cilj, ki si ga je postavil – zdaj lahko zahteva pa tudi predlaga. Bogati Savdijci, ki so nekdanje reševanje političnih kriz prepuščali drugim, so zdaj v položaju, ko se zavzemajo za normalizacijo odnosov z Izraelom v zameno za vračilo vseh okupiranih ozemelj.

stjo od Beringova preliva, ki danes ločuje Aljasko in Sibirijo.

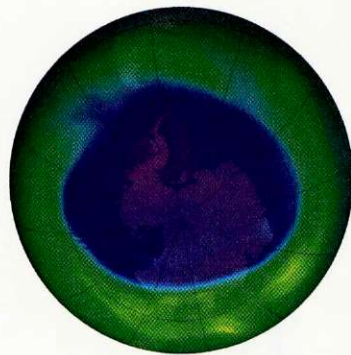
Ocenjevanje Višje sodišče v Kölnu je odločilo, da imajo študentje pravico ocenjevati delo svojih učiteljev in na svetovnem spletu objavljati svoja mnenja, vse dokler pri tem ne pride do obrekovanja. Sodišče se je namreč strinjalo z odločitvijo nižjega sodišča, ki je zavrnilo pritožbo neke učiteljice. Ta je vzdrževalce spletne stra-

ni obtožila, da blatijo njeno ime in vdirajo v njeno zasebnost. Na spletni strani je mogoče ocenjevati delo učiteljev, in sicer na lestvici, kjer je ocena 1 najboljša, 6 pa najslabša, delo omenjene učiteljice pa je bilo ocenjeno s precej slabo oceno 4,6. Stran je pravzaprav spletni forum, kjer študentje lahko komentirajo vse, od poezije do dela svojih učiteljev, delovati pa je začela v začetku tega leta. Operaterji trdijo, da ima spletna stran več kot 150.000 uporabnikov.

Prekupčevanje Japonska načrtuje nakup kvot za izpust toplo-

grednih plinov od Madžarske, saj Tokio zaostaja pri izpolnjevanju svojih obveznosti iz Kjotskega protokola. Japonska bi tako prvič kot drugo najmočnejše gospodarstvo na svetu kupila kvote za izpuste toplogrednih plinov od druge države, čeprav so japonska podjetja med glavnimi nakupovalci teh kvot med tujimi podjetji. Japonska bi morala po Kjotskem protokolu izpuste toplogrednih plinov med letoma 2008 in 2012 zmanjšati za šest odstotkov glede na referenčno leto 1990. In ker je bil Kjotski protokol leta 1997 podpisan prav v starodavni japonski

prestonici, po kateri nosi ime, si Japonska še posebej prizadeva za uresničevanje svojih obvez. Toda to ji ne uspeva najbolje, saj japonsko gospodarstvo zdaj po recesiji v 90. letih dosegla rekordno rast.

Posnetki Lune Kitajska je objavila prve posnetke Luninega

površja, ki jih je naredila kitajska sonda Chang'e 1, s tem pa se je uresničil velik skok v kitajskih tisočletnih sanjah, da osvojijo Luno. Vse skupaj je del t. i. vesoljske tekme, ki poteka v Aziji. Črno-beli posnetki jasno prika-

zujejo Lunino površje, posejano s številnimi kraterji. Po načrtih Pekinga naj bi sonda, ki so jo izstrelili konec oktobra, preiskala in posnela celotno površje Lune. Načrt naj bi bil uresničen že v prvi polovici prihodnjega leta.

Čedalje več jih je

Število naravnih katastrof, povezanih s podnebnimi spremembami, se je v zadnjih 20 letih početrilo, kaže poročilo britanske človekoljubne organizacije Oxfam. Poročilo tudi priporoča, da se mora svet bolje pripraviti na podnebna razdejanja. Število naravnih katastrof, ki najhujše prizadenejo revne, se je s 120 letno v začetku 80. let minulega stoletja povečalo na okoli 500 letno. Število žrtev teh razdejanj se je povečalo za 68 odstotkov; med letoma 1985 in 1994 jih je bilo letno 174 milijonov, med letoma 1995 in 2004 pa 254 milijonov letno. Od začetka letošnjega leta so samo poplave v Aziji prizadele 248 milijonov ljudi. Število žrtev poplav se je od leta 1980 pošesterilo, medtem ko je se število prizadetih v potresih ali vulkanskih izbruhih bolj ali manj ohranilo na isti ravni. Letošnje katastrofe sledijo modelu podnebnega razdejanja, ki je pogostejše, bolj neredno, nepredvidljivo in ekstremnejše in ki prizadene čedalje več ljudi.

VIR: STA

TUJI TISK

Daily Telegraph

Ne sodobni glasbi

Papež Benedikt XVI. se je odločil v Vatikanu izvesti generalni pregled in doseči, da bi se vsi vrnili k tradicionalni duhovni glasbi. Začel se je prepoved gregorijanske in baročne bogoslužne glasbe. V svojem nagovoru

škofom in duhovnikom je v baziliki sv. Petra dejal, da je nepretrganost v tradiciji molitev in glasbe nujno potrebna. Pretrgal je tudi tradicijo, ki jo je uvedel Janez Pavel II, to je rotacija pevskih zborov, ki so prihajali z vsega sveta, da bi peli pri mašah v baziliki. Papež je pred kratkim tudi zamenjal vodjo liturgičnih obredov, nadškofa Pierra Marinija in namesto njega postavil Guida Marinija. Zamenjati utegne tudi dirigenta zbora Sikstinske kapele Giuseppa Libreta. Revija The International Church Music Review je pred kratkim kritizirala zbor: »Pevci so poskušali drug drugega prekricati in pogosto peli narobe.

New Scientist

Vpliv diete

Kot kažejo vplivi na miših, lahko hrana, s katero se pred spočetjem pretežno prehranjuje mati, vpliva na spol njenega plodu. Miši, ki so jih hranili s pripravki, ki so poviševali raven sladkorja v krvi, so občutno pogostejše kotile mla-

diče ženskega spola. To odkritje potrjuje nekatera tradicionalna verovanja, ki pravijo, da je z določeno hrano mogoče vplivati na spol otroka. Po znanstveno sprejeti teoriji na spol otroka vpliva očetov kromosom, toda kaže, da svoj vpliv lahko doda tudi mati. Po nekaterih trditvah se materam samohranilkam pogosteje rojevajo deklice. Elissa Cameron z Univerze v Pretoriji in njeni kolegi so se odločili pojasniti, kako sprememba diete vpliva na spol zarodkov. Raven sladkorja pri miših so spreminjali s pomočjo deksametazona, steroida, ki preprečuje, da bi glukoza prišla v krvno-žilni sistem, in skotilo se je samo 41 odstotkov samčkov.

Jože Tanko

Tajkuni obvladujejo večino tiskanih medijev

Gašper Blažič, foto: Gregor Pohleven

Jože Tanko se je rodil leta 1956. Po končani gimnaziji v Kočevju je nadaljeval s študijem lesarstva na ljubljanski Biotehniški fakulteti in ga uspešno končal. Zaposlil se je v ribniškem Inlesu, kjer je ostal trinajst let. Dve leti je delal v podjetju Žaga Stari log, d. o. o. V SDS je vstopil leta 1994, leto pozneje je postal predsednik občinskega odbora SDS Ribnica. Istega leta je bil prvič izvoljen za župana občine Ribnica. Uspeh je ponovil leta 1998, dve leti kasneje je bil izvoljen še za poslanca državnega zbora. Leta 2004 je mandat ponovil, sedaj je vodja poslanske skupine SDS. Je tudi občinski svetnik v Ribnici.

Prejšnji ponedeljek je bilo v državnem zboru glasovanje o zaupnici vladi. Pokazalo se je, da koalicijske stranke trdno podpirajo vlado, opozicija pa kljub vezanosti zaupnice na enotnost v času predsedovanja Slovenije Evropski uniji vlade ni podprla. Ste to potezo opozicije pričakovali?

Ta poteza opozicije je bila nekoliko presenetljiva, še posebej ker sta predsedovanje Slovenije Evropski uniji predlagali LDS in SD, ko sta bili v koaliciji. Opozicijski SDS in NSi sta takrat predlog soglasno podprli. Sedaj ko je predsedovanje EU pred vrati in je predsednik vlade vezal zaupnico vladi prav na ta projekt, se je opozicija soglasno odločila, da vlade ne podpre, čeprav sta SD in Zares podpisali sporazum o sodelovanju v času priprav in predsedovanja EU, v katerem sta se zavezali, da bosta vladi pomagali izpeljati predsedovanje.

Predsednik SD Borut Pahor je na tiskovni konferenci po Janševi napovedi o mogočem odstopu vlade dejal, da SD ni dobila mandata za sestavo vlade. Sami ste dejali, da se opozicija boji prevzeti odgovornost za vladanje in je zato obrnila ploščo. Je bilo sploh realno pričakovati, da bi sedanja opozicija lahko vladala?

Vsi, ki smo bili izvoljeni v državni zbor, smo dobili mandat. Če ga ne bi imeli, bi ostali zunajparlamentarne stranke. O vladi se glasuje v državnem zboru in vlada dela, dokler ima zadostno podporo. Lahko pa se vmes oblikuje tudi drugačna koalicija in drugačna vlada. Če nekdo meni, da sedanja vlada ne dela dobro

in da zna to sam opraviti bolje, potem ima dolžnost, da sestavi novo koalicijo in dokaže, da zna vladati bolje. Te korajže Pahor ni imel.

Med spornimi točkami je tudi interpelacija proti notranjemu ministru Dragutinu Mateju, razprava o njej pa bo prav v času predsedovanja EU.

Del opozicije zagotovo očitno bolj razmišlja o svoji usodi v letu 2008, ko bodo parlamentarne volitve, kot o Sloveniji. V SD zahteve za interpelacijo sicer niso podpisali, vendar so ji napovedali podporo. Gre spet za dvoličen pristop SD. Interpelacija proti ministru Mateju pomeni bistven poseg v njegov razpoložljivi čas in zagotovo predstavlja precejšnjo oviro za normalno delo. Interpelacija je po mnenju mnogih povsem zgrešena.

Zaupnico vladi so podprli tudi nekateri »problematicni« koaličijski poslanci. Janša je bil v svojem televizijskem nastopu posebej kritičen do stranke DeSUS in vodje njene poslanske skupine Franca Žnidaršiča. Je torej koalicija trdna?

Koalicija je kompromis programov in ljudi, ki te programe zastopajo. To je ekipa, ki zagotavlja vladi v parlamentu večinsko podporo. V triletnem obdobju smo sprejeli vrsto pomembnih odločitev. Res pa je bilo tudi nekaj različnih mnenj in težav pri glasovanjih, vendar je koalicija opravila večino nalog, ki si jih je zadala in zapisala v koalicijsko pogodbo. Pomembni projekti, ki so še pred nami, so sprejetje delovnopravne in pokrajinske zakonodaje ter predsedovanje EU. Dolžnost koalicije je, da zagotovi kar najboljše razmere, da bodo projekti dobro izpeljani.

Kako gledate na vlogo opozicije v državnem zboru in nasploh? Nekateri opozarjajo, da poskuša sedanja koalicija opoziciji preprečiti njeno ustavno zagotovljeno vlogo, to je nadzor oblasti.

V prejšnjem mandatu sem bil opozicijski poslanec, zato iz izkušenj vem, kako je biti v opoziciji. Tudi zato smo ji v tem mandatu bistveno izboljšali razmere. Opoziciji smo omogočili tretjino v vseh nadzornih orga-

nih, tega prej ni bilo. Mnogo strpnejši smo pri sprejemanju njihovih predlogov dopolnil. Do letos smo na primer sprejeli desetkrat več dopolnil opozicije k proračunom kot v času prejšnje vlade. Ne nazadnje sta oblikovana tudi dva posebna projekta. Eden je partnerstvo, ki ga je koalicija ponudila za izvedbo reform, drugi pa je sporazum o sodelovanju v času priprav in predsedovanja Slovenije EU. S tem je dobila opozicija možnost zgodnjega sodelovanja. Mi v prejšnjih mandatih takšnih možnosti sodelovanja nismo imeli.

Eden od kompromisov z opozicijo je tudi umik novele šolskega zakona, ki predvideva stoo odstotno financiranje programov zasebnih šol. Je torej uvedba financiranja preložena na kasnejši čas?

Ta koalicija zna stopiti tudi korak nazaj in ponuditi možnost vnovične obravnave. Vlada je sedaj ta zakon vložila brez spornih določb, torej brez šolskih centrov in brez 100-odstotnega financiranja zasebnih šol. V kratkem bomo na Ustavno sodišče RS vložili zahtevo za presojo določbe o financiranju programov zasebnih šol in šele po njegovi odločitvi bomo zakon ustrezno dopolnili. Ta koalicija je bistveno manj toga do predlogov opozicije in javnosti, pripravljene smo na dialog. Treba pa je upoštevati, da je leta 2004 prvič prišlo do večje spremembe na oblasti. Prej so bile vlade izrazito levo usmerjene, sedaj poskušamo stvari uravnovežiti in izboljšati. Rezultati so odlični.

Med vročimi temami je tudi sporazum med Slovenijo in Svetim sedežem o duhovni oskrbi v vojski, policiji in zaporih. Za opozicijo je moteč finančni prispevek države pri tem projektu, češ da Cerkev dobiva nove privilegije.

Vatikan je ena izmed uglednih članic svetovne skupnosti. Bil je tudi med prvimi državami, ki so priznale samostojnost Slovenije. Z vsemi državami je treba urejati medsebojne odnose in jih nadgrajevati. Cerkev je del civilne družbe in ne bi smelo biti težav, da civilna družba sodeluje v nekaterih dejavnostih znotraj države. Ne nazadnje imajo vse evropske države urejeno duhovno oskrbo v vojski, policiji in zaporih. Ni razlogov, da Slovenija ▶

► tega ne bi uredila na sodoben, evropski način. Neutemeljeno pa je govoriti, da ima Cerkev zaradi tega privilegije. Cerkev je sestavni del slovenske družbe in vsaka normalna politika mora z vsemi členi družbe spoštljivo ravnati.

Precej jeze, tudi med nekaterimi člani SDS, je vzbudil kadilski zakon. Ga nameravate kaj spreminjati?

Ne, za zdaj zakona ne nameravamo spreminjati. Za presojo učinkov zakona je potrebno daljše obdobje, da se ugotovi, kaj je dobro in kaj je treba dodelati ali spremeniti. Ključni cilj zakona je varovanje zdravja in državljani moramo storiti vse, da čim bolj skrbimo za svoje zdravje. Zdravje mora vsekakor imeti prednost pred komercialnimi učinki. Zakon bo pokazal dobre in slabe strani in čez čas ga bo verjetno treba dopolniti.

Janša je po glasovanju o zaupnici napovedal boj proti tajkunom. Na kakšen način bo vlada po vašem mnenju lahko to storila?

Vsaka družba oziroma država ima pravila, po katerih deluje. Tudi za področje lastninskih sprememb imamo zakonodajo, vendar ni zadostna. Pomanjkljivosti zakonodaje omogočajo prikrito lastninsko preoblikovanje in nastajanje kartelov. Treba je izboljšati vlogo bančnega sistema in nadzornih institucij. Preprečiti je treba monopole in preverjati trg vrednostnih papirjev. Treba je izboljšati nadzorni sistem nad postop-

ki zadnje faze privatizacije. Namen ni onemogočanje kogar koli v postopkih preoblikovanja in prevzemov. Cilj je, da ti postopki potekajo pregledno, odgovorno in varno.

V oddaji Vroči stol ste dejali, da ima tajkunstvo na slovenski način svoje temelje v začetku tranzicije. Lahko to podrobneje pojasnite?

Proces preoblikovanja podjetij se je začel v začetku nastanka države. Do tedaj so v največjih gospodarskih sistemih vodstvene položaje zasedali ljudje, ki so pripadali samo eni – edini politični opciji. Spremembe se teh ljudi sploh niso dotaknile. V postopkih lastninjenja so se delale dogovorne selekcije in spremembe bolj ali manj znotraj kadrov prejšnjega sistema. Večino vsega so upravljali t. i. old boyi. Ti imajo naslednike, a gre za isto strukturo ljudi.

Menite, da tajkuni obvladujejo tudi medije?

Gotovo. Ob glasovanju o zaupnici vladi je predsednik vlade pokazal dve shemi, ki nedvomno kažeta, da so lastniško povezani vsi relevantni slovenski tiskani mediji. Ene lastniško obvladuje SD, ene LDS. Dejansko je na tem področju prišlo do politične koncentracije. Zadnje čase se veliko tudi govori o pritiskih na novinarje, tako da se očitno nekaj dogaja prav v teh dveh medijskih skupinah.

Na nedavni tiskovni konferenci ste dejali, da je spor med Boškom Šrotom in Borutom

Pahorjem zaigran. Kdo bi lahko od tega imel korist?

Po zadnji javnomnenjski raziskavi Večera je priljubljenost SD zelo padla, potem ko se je jasno pokazalo, v čigav krog sodijo tajkuni in kdo v resnici obvladuje slovenski medijski prostor. SD se sicer predstavlja kot socialno občutljiva stranka, zato ji je škodilo, ko se je izkazalo, da ima med svojimi člani vplivne tajkune, nekateri so na netransparenten način prišli do ogromnega premoženja, proti njim je nedavno protestiralo več tisoč slabo plačanih delavcev. Poleg tega prav tajkuni obvladujejo večino tiskanih medijev. To je stanje, ki prav gotovo škodi SD. Zato je bilo treba zaigrati navidezen prepir in odločen izstop iz SD ter Pahorja in SD znova prikazati kot zaščitnika najširših množic. Vse pa bo ostalo po starem.

Nekateri poslanci SD so na začetku mandata grozili z izstopom, če bi SD vstopila v koalicio s SDS. Takrat ni šlo za igro?

Zagotovo imajo v strankah, ki izhajajo iz nekdanjega režima, do novih političnih strank, ki prinašajo drugačen koncept razmišljanja, zelo odklonilen odnos. Do SDS še posebej. To v veliki meri onemogoča sodelovanje, ki je tako značilno za evropski prostor. V SD se sicer poskušajo navzven, za potrebe javnosti, pokazati kot spravljiva skupina, vendar je realnost drugačna. Jedro stranke in poslanska skupina v kompromise, sodelovanje in iskanje najboljših rešitev s koalicijo praviloma ne privoli. Zato so Pahorjevi spravljivi nastopi manipulacija.

Ostaniva pri medijih. Nedavno je Tomaž Ranc izbojeval še eno sodno bitko v zvezi s prisluškovanjem nekdanjega kriminalista Draga Kosa, hkrati smo pričeli cenzuri na Delu oz. Magu. Peticija proti cenzuri pa krivdo vali na Janšo.

Peticija, ki sta jo napisala novinarja Zgaga in Šurc in pod katero se je podpisalo 571 novinarjev, je razgalila politično in medijsko dvoličnost v slovenskem prostoru. Ne glede na to, da je novinarjem in medijem dobro znano, da jih popolnoma obvladujeta SD in LDS, poskušajo cenzuro naprtiti Janši in vladi. Nekomu, ki nima nanje nikakršnega vpliva. In kar je še hujše, to laž so poslali na številne naslove po svetu v občutljivem času pred prevzemom predsedovanja. To je bil šok za Evropo in za vse evropske politike. Ali sploh še lahko govorimo o objektivnem novinarstvu, če se je toliko novinarjev in urednikov pripravljeno podpisati pod očitno laž?

Ta poteza novinarjev kaže, da je potrebna popolna mobilizacija vseh levičarjev doma in v tujini, da se znebijo najuspešnejše slovenske vlade in koalicije doslej. A mi bomo delali umirjeno naprej. To je samo dokaz več, da smo na pravi poti.

Zelo slabo pa so se mediji in Društvo novinarjev Slovenije odzvali na pravnomočno so-

dno zmago novinarja Ranca, ki se ga je pred leti na nezakonit način lotil sedanji predsednik protikorupcijske komisije Drago Kos. Novinarji niso napisali še nobene peticije, od »načelnega« Kosa ničesar ne zahtevajo. Pa tudi Kos ne zmore storiti edinega logičnega koraka in odstopiti. Morda se še vedno počuti nedotakljivega zaradi močne podpore LDS in SD. Tudi Pahor še ni rekel nič.

Cenzuro in pritiske v medijih lahko izvajajo samo tisti, ki imajo vpliv. To so lastniki, uprave in nadzorniki medijev. Nekateri tega niti ne skrivajo. Pri nas so zbrani v Pivovarni Laško in DZS. Do lastniških, uredniških, novinarskih in drugih sprememb je v zadnjem času prišlo tudi na Mladini.

V preteklih dneh ste v državnem zboru sprejemali proračun za leti 2008 in 2009. Po besedah ministra Bajuka je proračun razvojno naravn, opozicija pa vam očita, da gre za volilni proračun (leta 2008 so državnozbornike volitve). Kako to komentirate?

Vsak proračun, ki se sprejema pred volitvami, je predvolilni, vsak po volitvah je povolilni. Temu se ni mogoče izogniti. Je pa res, da so Bajukove trditve na mestu. V proračunih še že kažejo učinki dosedanjih reform. Oba sta varčevalna, javna poraba se zmanjšuje za več kot tri odstotke. Varčevalna sta tudi zato, ker imata bistveno manjši primanjkljaj kot proračuni v preteklosti. Veliko denarja namenjata investicijam. Iz davčnih in dohodninskih dajatev je kljub nižjim prispevnim stopnjam več dotoka v proračun, kar kaže, da izrazito raste družbeni standard in uspešnost gospodarstva. Po drugi strani pa se olajšave, ki so bile vpeljene, večinoma vlagajo v razvoj. Zato sem zelo zadovoljen, da smo sprejeli proračuna za 2008 in 2009.

V zadnjih dneh je vlada sprejela dva predloga zakonov (o prevzemih in o bankah), s katerima želi omejiti sporne menedžerske odkupe, ko menedžerji posojila zavarujejo z delnicami podjetij, ki jih bodo šele kupili, pri tem pa vse skupaj vodijo prek nekakšnih majhnih podjetij. Kdaj bo parlament sprejel te zakone in kaj nasploh menite o tovrstnih odkupih? Bine Kordež iz Merkurja pravi, da bodo odkup vseeno izvedli.

Oba zakona bosta sprejeta v najkrajšem času. Posegata v tajkunske zgodbe, zato sta tudi deležna kritike menedžerjev. Treba pa bo bolj aktivirati agencijo za trg vrednostnih papirjev, urad za varstvo konkurence in bančne sisteme, da bi napravili nekatere korake, ki bi onemogočali prevzeme na breme prihodnjih poslovnih rezultatov podjetij. Modeli, ki se sedaj uveljavljajo, zagotovo vodijo v izčrpanje podjetij in povečujejo inflacijo. Če se taki nakupi že omogočajo, je prav, da se omogočajo vsem zaposlenim v istem podjetju. Na tak način lahko delež podjetja kupi prav vsak od zaposlenih in ne samo menedžerji.

Prišlo je do pompoznega izstopa Boška Šrota iz SD, in sicer z namenom, da navidezno pretrga obremenjujoče razmerje s SD.

Med žgočimi temami, ki so povezane s pristojnostmi predsednika države, je tudi izvolitev ustavnih sodnikov. V zvezi s tem je bilo precej zapletov, saj je bila nedavno spet izvoljena samo ena ustavna sodnica, preostali trije kandidati pa ne. Kje je vzrok za to?

Državni zbor o ustavnih sodnikih odloča na tajnem glasovanju. Predlagatelj, predsednik republike, bi moral kadrovskim predlogom nameniti bistveno več časa. Izpeljati bi moral posvetovanja s tistimi, ki o teh predlogih odločajo. Na žalost smo imeli razmeroma malo časa in možnosti, da bi povedali svoje mnenje o kandidatih. Pogovori s kandidati in poslanskimi skupinami so ključ do rezultata. Je pa tudi res, da je imela ob zadnjih predlogih predsednika precej pripomb tudi pravna stroka, kar kaže, da za ustavne sodnike niso bili predlagani najboljši kandidati.

Kaj pričakujete od novega predsednika države? Boste z njim lahko bolje sodelovali kot z dosedanjim?

Pri vseh postopkih je ključ za sodelovanje v komunikaciji. Tisti, ki predlagajo kandidate za najpomembnejše funkcije, bi morali temu posvetiti posebno pozornost. Prav komunikaciji smo v tej koaliciji posvetili veliko pozornosti. To pričakujemo tudi od tistih, ki s predlogi prihajajo do nas. Upam, da bo novi predsednik to izkoristil in da bodo postopki na kadrovskem področju potekali drugače kot doslej.

Nekatere javnomnenjske raziskave kažejo, da SD prehitve SDS že za skoraj petnajst

odstotkov. Na Hrvaškem so vzporedne volitve pokazale, da je zmagala opozicijska SDP, pa je vendarle zmagala Sanaderjeva HDZ. Vas torej padec podpore SDS ne skrbi?

Javnomnenjske raziskave so zagotovo eden zelo pomembnih instrumentov za usmerjanje javnega mnenja. Lahko te povzdignejo, lahko te podrejo, lahko so nevtralne. To vedo oboji, tisti, ki raziskujejo, in tisti, ki smo predmet raziskav. Ankete kažejo tudi velika odstopanja. Primer so prav volitve na Hrvaškem, ki ste jih omenili. Instrumentarij je deloval v smislu motivacije v korist določene politične opcije, ki pa potem ni zmagala. Izvajanje raziskav s takšnim ciljem ni dobro nikjer. Pri nas opravljajo raziskave in analize celo aktivni pripadniki ali vsaj očitni podporniki levih političnih strank, objavljajo pa jih v medijih, ki so nedvoumno pod vplivom LDS in SD. V zadnjem času so se pokazale velike razlike med izidi javnomnenjskih anket,

ki sta jih objavila Večer in Dnevnik. Zaradi očitne povezanosti SD s tajkuni in mediji je ena od anket zaznala precejšen upad podpore SD, zato je bila potrebna akcija. Prišlo je do pompoznega izstopa Boška Šrota iz SD, in sicer z namenom, da navidezno pretrga obremenjujoče razmerje s SD. Sicer pa so edina prava javnomnenjska anketa volitve.

Kako pa komentirate trditve, da so bile nedavne predsedniške volitve klofuta sedanji vladi?

Predsedniške volitve so povsem samostojne in nimajo nobene povezave z vlado. Ko je bila na oblasti LDS, je v njenem imenu kandidiral dr. Bogomir Kovač in dobil desetkrat manj glasov kot Lojze Peterle, pa ni nihče govoril o zaušnici vladi ali vladni koaliciji. Presoja vlade bo prihodnje leto. Upam, da bo tekma potekala na rezultatih dela in ne na čustvih. Ta koalicija lahko zelo veliko pokaže in upam, da se bo to poznalo na volitvah.

Kaj pa referendum?

Referendum je bil zmanipuliran. Predlagatelj, državni svet, in nekateri politiki opozicije so obljubljali, da bodo upravičenci v primeru zavrnitve vladnega predloga zakona upravičeni do 1.300 evrov vrednega deleža Zavarovalnice Triglav. Po referendumu tega ne obljublajo več, ampak že ponujajo drugačne rešitve. Državni svet in opozicija sta si privoščila veliko manipulacijo, ki ne bi smela ostati brez posledic. ■

Božidar Jakac: Tomaž Hren

Božidar Jakac: Anton Bonaventura Jeglič

Božidar Jakac: Gregorij Rožman

Knjiga o ljubljanskih škofih

V. M.

Junija so v Narodni galeriji ob praznovanju 300. obletnice posvetitve ljubljanske stolnice pripravili razstavo *Upodobitve ljubljanskih škofov*. Zdaj so izdali še zajetno in izčrpno knjigo z istim naslovom, ki nadomešča razstavni katalog.

Razstavi *Upodobitve ljubljanskih škofov* in spremljajočemu vodniku po razstavi se je pridružil istoimenski znanstveni katalog z natančnimi predstavitvami ne le zgodovine ljubljanske škofije in nadškofije, ampak tudi z monografskimi orisi posamičnih škofov.

Projekt štirih ustanov Katalog je sad skoraj štiriletnega znanstvenoraziskovalnega projekta, pri katerem so sodelovali Narodna galerija, Umetnostnozgodovinski inštitut Franceta Steleta ZRC SAZU, Narodni muzej in Nadškofija Ljubljana. Njihovi predstavniki so se leta 2003 dogovorili, da bodo strokovni delavci njihovih ustanov evidentirali vse dosegljive umetniške upodobitve ljubljanskih škofov, preverili stanje portretov, ki jih hrani ljubljanska nadškofija, in določili portrete, ki bi jih bilo treba restavrirati.

Ljubljansko nadškofijo je doslej vodilo 34 škofov, knezoškofov,

nadškofov in metropolitov. Medtem ko je razstava prikazala le del umetniških upodobitev škofov, so v katalogu v sliki in opisu prikazali vse znane umetniške upodobitve ljubljanskih škofov ne glede na to, kje jih hranijo.

Knjiga prinaša dognanja 24 avtorjev, umetnostnih zgodovinarjev in zgodovinarjev ter je razdeljena v dva dela. V prvem so interdisciplinarne razprave, ki obravnavajo ljubljanske škofove z vidika zgodovine, heraldike, numizmatike in umetnostne zgodovine, drugi, kataloški del predstavlja podobe ljubljanskih škofov po njihovem časovnem zaporedju. Dr. Ani Lavrič z Umetnostnozgodovinskega inštituta pa se je ob preučevanju življenja in dela posameznih škofov ter primerjanja portretov med seboj posrečilo razrešiti mnoga sporna vprašanja glede indentitete portretirancev.

Ljubljanska škofija 1463–2007

Ljubljansko škofijo sta ustanovila cesar Friderik III. (1440–1493)

z zlato bulo 6. decembra 1461 in papež Pij II. (1458–1464) z bulo, datirano 6. septembra 1462. Obseg škofije in njeno posest je določil cesar, ki si je pridržal pravico do imenovanja škofov, prošta, dekana stolnega kapitlja in devet kanonikov. Papež je izvzel ljubljansko škofijo izpod patriarhove sodne oblasti in jo neposredno podredil Svetemu sedežu. Za prvega škofa sta ustanovitelja ljubljanske

škofije določila svojega skupnega prijatelja Sigismunda Lamberga (1463–1488), ki je v naslednjih letih upravno, gospodarsko in pastoralno vzpostavil ljubljansko škofijo. Umril je 8. junija 1488 v sluhu svetosti. V sluhu svetosti je leta 1963 umrl tudi nadškof Anton Vovk, za katerega je nadškof Franc Rode leta 1999 začel uradni postopek za beatifikacijo.

Škofija je bila ozemeljsko razdeljena na šest med seboj nepovezanih otokov na Kranjskem, Štajerskem in Koroškem, jedro zemljiške posesti je sestavljala posest odpravljene benediktinske opatije v Gornjem Gradu. Pri novi razmejitvi škofijskih meja v drugi polovici 18. stoletja je bilo ozemlje ljubljanske škofije zaokroženo na deželo Kranjsko. Po prvi svetovni vojni so bile z novo državno mejo med Italijo in Jugoslavijo ljubljanski škofiji odvzete dekanije Postojna, Vipava, Idrija in Trnovo oz. Ilirska Bistrica, leta 2006 pa je bila na njenem ozemlju ustanovljena škofija Novo mesto.

Sedanji grb ljubljanske nadškofije

34 škofov Do danes je ljubljanski škofiji vladalo 29 škofov in en nadškof (Anton Vovk) ter pet nadškofov metropolitov (Mihael Brigido, Jožef Pogačnik, Alojzij Šuštar, Franc Rode in Alojz Uran). Štirje ljubljanski škofje so postali nadškofje, ko so Ljubljano zapustili: Ferdinand Franc grof Kuenburg je leta 1711 postal nadškof v Pragi, Avguštin Gruber je leta 1823 postal nadškof v Salzburgu, Jakob Missia je leta 1898 postal nadškof v Gorici, Anton Bonaventura Jeglič pa je ob upokojitvi leta 1930 postal naslovni garelenski nadškof. Nasprotno pa je nadškof in metropolit Mihael Brigido, ko je leta 1806 zapustil Ljubljano, postal »navaden« škof v Spišu na današnjem Slovaškem. Dva ljubljanska (nad)škofa sta po odhodu iz Ljubljane dosegla kardinalske časti, goriški nadškof Missia leta 1899 in prefekt Kongregacije ustanov posvečenega življenja in družb apostolskega življenja Franc Rode leta 2006. Za izjemne zasluge na cerkvenem, političnem in vojaškem področju je cesar Karel V. 26. maja 1533 škofu Ravbarju in njegovim naslednikom podelil knežji naslov. Začasno je bil odpravljen z odpravo ljubljanske nadškofije 21. avgusta 1807. Brez knežjega naslova sta ostala škofa Anton Kavčič (1807–1814) in Avguštin Gruber (1815–1823). Cesar Franc I. ga je 12. januarja 1826 znova podelil škofu Antonu Alojziju Wolfu. Ljubljanski knezoškofi so ga nato nosili do razpada avstro-ogrške monarhije leta 1918. Naslov je tudi cerkvenim knezom omogočal neposredni stik s cesarjem.

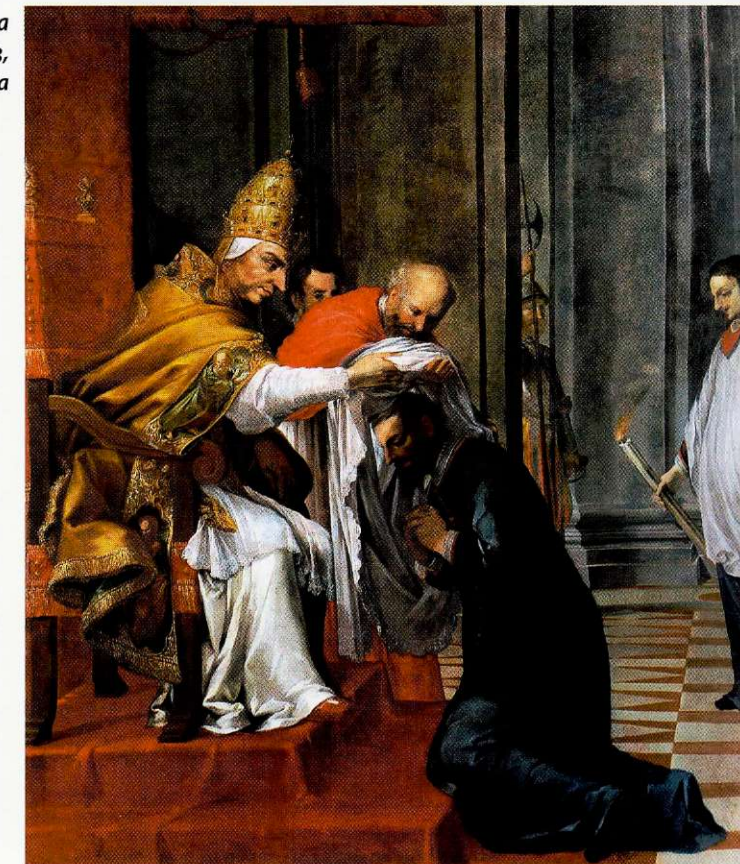
Življenjske zgodbe štiriintridesetih ljubljanskih (nad)škofov so tesno vpete v slovensko versko in cerkveno, družbeno in politično, kulturno in socialno zgodovino osrednjega slovenskega prostora. Njen sestavni del so postale v tolikšni meri, da bi bila slovenska nacionalna zgodovina brez njih bistveno osiromašena in v nekaterih pogledih celo nerazumljiva, je ob izidu knjige zapisal cerkveni zgodovinar dr. France M. Dolinar, eden glavnih avtorjev knjige.

Pet jih je brez podob Razstava, namenjena počastitvi 300-letnega jubileja ljubljanske stolne

Umestitev prvega ljubljanskega škofa Žige Lamberga leta 1463, zadnja tretjina 17. stoletja

cerkve, je pokazala portretne upodobitve pastirjev ljubljanske škofije od njene ustanovitve do današnjih dni. Ekspoziti, izbrani po kulturnozgodovinskih in umetnostnih kriterijih, so izhajali iz različnih fondov, jedro razstave pa sta bili zbirka oljnih portretov iz ljubljanske škofijske palače in po njej posneta Jakčeva risana galerija škofov. Od štiriintridesetih škofov, kolikor jih je doslej sedelo na ljubljanski katedri, petih doslej ni bilo mogoče najti na upodobitvah, zato so bili Glušič, Radlič, Leslie, Petazzi in Kavčič predstavljeni le z grbi, medtem ko ilustrira Seebacha samo freska iz 19. stoletja. Številni portreti so bili doslej neprepoznani ali ne prav prepoznani, ob razstavi pa se je marsikateri problem identifikacije razrešil, pojasnjuje Ana Lavrič.

Najstarejše upodobitve škofov so se ohranile na nagrobnikih oz. epitafih. Ravbar si je dal nagrobnik izklesati še za življenja, Kacijanarjev je nastal kmalu po njegovi smrti, Lambergu in Textorju pa ju je postavil šele Hren. Tavčarjevo podobo poznamo le po grafiki, prav tako Scarlichjevo in podobo Karla Janeza Herbersteina, pri drugih so grafični portreti pomembna spremljava in dopolnilo oljnim slikam. Izmed ohranjenih originalnih portretov v olju so najstarejši Hrenovi,

nato pa segajo od Buchheima dalje z že omenjenimi »prekinitivami« do našega časa. V nekaterih obdobjih se podobe precej pomnožijo, opazno zlasti od Brigida dalje. Neenotna je tudi kakovost del, saj nihajo od odličnih, suvereno naslikanih podob do povprečnih izdelkov. Starejša dela so pretežno še vedno anonimna, ustvarjalci od 19. stoletja dalje pa so večinoma znani. Med njimi srečamo Mihaela Stroja, Frana Sterleta, Mateja Sternena, Karlo Bulovec Mrak, Božidarja Jakca, Slavka Pengova, Lojzeta in Tomaža Perka, Jožeta Krambergerja, Irino Rahovsky Kralj, Sama Kralja in Nikolaja Maškova. Z osnutki portretnih glav ljubljanskih škofov 20. stoletja se je na razstavi posebej predstavljal kipar Mirsad Begić.

Portreti škofov so večinoma uradnega značaja, držijo se standardnih vzorcev, le tu in tam prestopijo meje formalnosti. Upodobljenci večinoma pozirajo v

kornem oblačilu, t. j. oblečeni v talar, roket in moceto, nekateri so ogrnjeni tudi z vlečko (cappa magna). Preprostejša in v novejšem času na portretih vse pogostejša je uradna dignitarna obleka, t. j. talar, ki ima lahko kratko ogrinjalo (jurisdikcijo) ali pa je brez nje. Talar večkrat dopolnjuje tudi vijolični plašč (ferraiuolo).

Liturgična oblačila na portretih so redka, vežejo se predvsem na nagrobnike in po njihovem zgledu nastale posthumne upodobitve škofov.

Poleg oblačil zaznamujejo škofove tudi njihove insignije: naprsni križ t. i. pektorale (na enojni ali dvojni verižici, na traku ali vrvičci), pontifikalni prstan (na prstancu desnice), mitra in pastore. Škofovska kapa in palica, ki sodita med liturgično opravo, na upodobitvah navadno ostaja na ravni atributa.

Grbi ljubljanskih (nad)škofov

Rimski cesar Friderik III. je šestega decembra 1461 v deželnem glavnem mestu vojvodine Kranjske pri cerkvi sv. Nikolaja v Ljubljani ustanovil novo škofijo in ji določil grb. Odločil je, da je grb oblikovan na ovalnem grbovnem

Osbal Kitell: Nagrobnik Krištofa Ravbarja, odlitek po originalu iz župnijske cerkve sv. Mohorja in Fortunata v Gornjem Gradu

FERD. COM de KUENBURG
EPISC. LABAC. 1701-1711

Neznani avtor: Ferdinand Kuenburg

Mihael Stroj: Anton Alojzij Wolf, 1857

► ščitu zlate barve, na katerem je dvoglavi kronani orel. Heraldična desna polovica (črna) predstavlja cesarskega orla, heraldična leva polovica (modra) pa grb vojvodine Kranjske. Kranjski orel ima na prsih pripeto srebrno (belo)-rdečo šahirano prsno predpono (luneto). Za orloma stoji srebrn pastorage.

V teku stoletij se je škofijski grb večkrat spremenil, pojasnjuje Jure Volčjak iz Arhiva Republike Slovenije, ki je v knjigi predstavil grbe. Spremembe so bile odraz političnega dogajanja v cesarstvu. Prva sprememba grba je bila posledica izboljšane kranjskega

grba iz leta 1463. Domnevamo lahko, da izboljšane barvne kombinacije kranjskega grba v levi polovici škofijskega grba ljubljanski škofi sprva niso upoštevali. Domnevo je težko potrditi, ker pred 18. stoletjem ni ohranjenih avtentičnih barvnih upodobitev grbov ljubljanskih škofov. Barvno izboljšano kranjsko polovico orla najdemo tako šele pri škofih Leslieju in Schrattenbachu na začetku 18. stoletja.

Spreminjanje grba Večje spremembe je škofijski grb doživel 19. stoletju po ustanovitvi avstrijskega cesarstva. V 30. letih 19.

stoletja se tako na prsni cesarske polovice orla pojavi leva polovica srčnega ščita s habsburškim in z avstrijskim grbom, zlata verižica cesarskega reda Zlatega runa, v krempljih meč in vladarsko žezlo, kranjski orel pa dobi luneto spet v prvotni rdeče-beli barvni kombinaciji.

Za časa knezoškofa Jegliča je bil grb ljubljanske škofije upodobljen na ščitu srebrne barve, kranjski orel pa je imel luneto v rdeče-zlati kombinaciji.

Danes je ljubljanski nadškofijski grb upodobljen v kombinaciji grba iz leta 1461 in izboljšave grba iz 19. stoletja. Pastorage med

orloma je nadomestil dvojni križ, nekoliko nerodno je predstavljen le srčni ščit z odvečnim delom lotarinskega grba.

Vsakokratni ljubljanski (nad)škof je imel škofovski grb oblikovan iz kombinacije škofijskega in rodbinskega (osebnega) grba. Oblikovno je znanih več vrst upodobitev: na enem ščitu, kjer rodbinski (osebni) grb najdemo v srčnem ščitu, ta pa je pripet na grb ljubljanske škofije; na enem ščitu, ki je vodoravno razklan na več polj, v katerem sta rodbinski (osebni) grb in škofijski grb; na dveh ščitih, kjer sta rodbinski (osebni) in škofijski

ELEKTROPROM

Že 40 let z vami!

EVJ ELEKTROPROM d.o.o.
Loke pri Zagorju 22
1412 Kisovec
www.elektroprom.si

uprava 03-56-57-150
trgovina EVJ Center Kisovec
03-56-71-234
trgovina EVJ Trbovlje
05-90-23-203
storitve 03-56-57-150

- elektroinstalacije
- strojne instalacije
- projektiranje za področje strojnih in elektro instalacij
- geodetske storitve
- daljinsko ogrevanje z lesno biomaso
- kabelsko komunikacijski sistemi
- grafitne ščetke
- trgovine EVJ Center
- delovni stroji in nizke gradnje
- bar Sedmica

lokalna televizija ETV

http://etv.elektroprom.si
komerciala:
03-56-57-150
uredništvo:
03-56-57-177

107,8 MHz

radio velenje

www.radiovelenje.com

03/ 897 50 03

grb predstavljena vsak na svojem ščit; na enem ščit, v katerem je rodbinski (osebni) grb, nad ščitom pa so škofovske insignije (mitra, pastorage, galero s cofki, hermelinov plašč, knežji klobuk, v preteklosti tudi meč).

Značilnosti portretov Dolga, več kot petstoletna zgodovina ljubljanskih škofov od ustanovitve ljubljanske škofije leta 1461 oz. 1462 in imenovanja prvega ljubljanskega škofa Lamberga leta 1463 do današnjih dni je za seboj pustila vidne sledi v likovni umetnosti. Galerije portretnih upodobitev ljubljanskih nadpastirjev – škofov, knezoškofov in nadškofov – oseb, ki so pomembno sooblikovale ne le versko, temveč tudi intelektualno, politično in socialno preteklost Slovencev, so neke vrste zgodovinske podobe, ki nadomeščajo prizore junaških dejanj ali za narod pomembnih dogodkov, kakršne poznamo pri drugih evropskih narodih.

Zaporedje štiriintridesetih ljubljanskih škofov in njihovih portretnih upodobitev odseva v vsej svoji heterogenosti vsakokratni odnos in naravnost posameznika do likovne umetnosti kakor tudi zmožnost okolja, da intence naročnika primerno realizira. Nekajkrat predstavljeni portreti po kakovosti presežejo kulturno-zgodovinski interes.

Portreti so po svoji obliki zvečine standardizirani, z natančno določenimi, celo predpisanimi statusnimi atributi, ki razkrivajo položaj upodobljenega. Razume se, da so pri škofih poleg liturgičnih oblačil najpogostejše insignije, ki zaznamujejo njihovo dostojanstvo, pektorale (naprsni križ), mitra (koničasto, visoko pokrivalo), pontifikalni prstan in pastorage (škofovska palica). Tudi barva je nosilka simboličnega pomena; s škofi povezujemo vijolično. Impostacije figur kažejo konservativnost in ustaljene vzorce ter le redko prestopajo meje formalnosti.

Enciklopedijski značaj »Obsežen raziskovalni, restavratorski in razstavni projekt je združil pod vodstvom dr. Franceta M. Dolinarja vodilne slovenske ustanove, ki preučujejo umetnostno preteklost Slovencev, z

namenom, da ob jubileju tristoletne obletnice posvetitve ljubljanske baročne stolnice pripravimo pričujočo razstavo in spremno publikacijo,« pojasnjuje Barbara Jaki, direktorica Narodne galerije. Sadovi večletnega dela uglednih strokovnjakov so na dlani. Restavratorski posegi so umetnikom vrnilo nekdanji sijaj in razkrili marsikateri podatek o upodobljenih cerkvenih odličnikih. Zdaj so zapolnjene vrzeli v identifikaciji upodobljenec, več portretirancev je pravilno prepoznanih, nekaj portretov je na novo razkritih zunaj meja Slovenije, predvsem pa so raziskave pod vodstvom dr. Ane Lavrič in dr. Ferdinanda Šerbelja navrgle precej do zdaj neznanih upodobitev. Razstava predstavlja le izbor evidentiranega gradiva, ki je obsežno in sega na področja slikarstva, kiparstva in grafične umetnosti. Evidenca upodobitev, arhivskih virov, zgodovina raziskav kakor tudi širše zgodovinsko ozadje ljubljanske škofije in natančne biografije vseh dosedanjih nadpastirjev slovenske prestolnice so z znanstveno akribijo raziskane teme in tokrat prvič v enoviti obliki predstavljene javnosti. Pred umetnostnozgodovinsko stroko pa ostajajo nerešene naloge, saj so upodobitve škofov sicer slogovno in časovno opredeljene, a ob mnogih starejših delih še vedno ne poznamo njihovih avtorjev. Vzpostavljena jasna linija upodobitev pa je izvrstno izhodišče za nadaljevanje raziskav in dopolnjevanje tu predstavljenih dosežkov.

Pomembnost projekta *Upodobitve ljubljanskih škofov* in obseg rezultatov, ki jih avtorji razgrinjajo, sta terjala dve publikaciji. Zajetna znanstvena monografija prinaša natančen in celovit vpogled v obravnavano tematiko, vodnik po razstavi v Narodni galeriji pa pred bralcem razgrinja razstavljeno slikovno gradivo in temeljne podatke o ljubljanskih škofih ter zgodovini škofije, dodaja Jakijeva.

Besedila v knjigi, ki obsega kar 454 strani velikega formata, imajo enciklopedijski značaj, knjiga – uredili so jo Ana Lavrič kot glavna urednica in uredniki Marja Lorenčak, Blaž Resman ter Ferdinand Šerbelj – pa je razkošna tudi z ilustracijami. **D**

Karla Bulovec Mrak: Gregorij Rožman

S pogumom naprej!

Radio Ognjišče, Trg Brolo 11, Koper; Foto: Inder Šeak

Radijski sodelavci ob 13. rojstnem dnevu Radia Ognjišče na Košutici (1968 m), 29.11.2007.

RADIO OGNJIŠČE

Osvoboditelj Maribora

Bogdan Sajovic, foto: arhiv Demokracije

Generalu Rudolfu Maistru je z drznimi akcijami v novembru leta 1918 uspelo razorožiti nemške nacionaliste v Mariboru in okolici. Oblasti novonastale države pa so mu preprečile, da bi z vojaško silo prejudiciral meje prihodnje države z Avstrijo.

Priložnost je bila za večno izgubljena, kajti po plebiscitu so deli Koroške in Štajerske pripadli Avstriji. V slovenski zgodovini dvajsetega stoletja je eno najvidnejših vlog odigral general Rudolf Maister. V slovenski spomin se je za večno zapisal kot borec za slovensko severno mejo in človek, ki je preprečil, da bi velik del našega narodnega ozemlja ob koncu prve svetovne vojne in po razpadu avstro-ogrške monarhije postal del Avstrije. Na žalost pa so bile njegove zasluge za naš narod dolgo premalo cenjene in včasih že prav omalovaževane. Že kmalu po končanih vojaških operacijah na severni meji je bil Maister v novi vojski Kraljevine Srbov, Hrvatov in Slovencev potisnjen na stranski tir. Priznan mu je bil sicer čin divizijskega generala nekdanje jugoslovanske vojske (med približno ducat generali kraljeve jugoslovanske vojske slovenskega rodu je do čina divizijskega generala prišel le general Leon Rupnik, drugi so se ustavili že na stopnji brigadnega generala), dobil je tudi več častnih priznanj, a je bil kmalu upokojen. Večjemu delu višjih vojaških poveljnikov razpadle avstro-ogrške armade namreč oblasti novonastale monarhije Južnih Slovanov niso preveč zaupale. Od višjih činov, se pravi od podpolkovnika navzgor, je bil komaj kakšen sprejet v novo vojsko in še ta je bil ponavadi na podrejenem oziroma odrinjenem položaju in kmalu nato upokojen. Od nižjih častnikov armade nekdanje dvojne monarhije pa so mnogi le stežka napredovali in bili prav tako zgodaj upokojeni oziroma so se mnogokrat zato, ker so videli, da se je njihova pot

*General Rudolf Maister
v uniformi kraljeve vojske*

Maister kot kadet (brez zvezdic) z bratom, železniškim uradnikom

napredovanja praktično končala, upokojili na lastno prošnjo.

Slovenci pa tudi sami, vsaj uradna oblast, nismo kaj prida cenili zalug generala Maistra. Obvezno se je namreč ob njegovem imenu pojavljala oznaka »... in pesnik«, kakor da je s pesmicami rešil našo severno mejo in jo zadržal tam, kjer je še danes. Če bi »pesnik« namesto vojaške akcije sklical pevski recital, bi bila meja z Avstrijo danes nekje pri Trojanah. Resda se je tako pred vojno kot tudi po njej ena od mariborskih kasarn imenovala po njem, a on in njegovi borci so bili dolga desetletja bolj ali manj pozabljeni in zamolčani. Šele v zadnjem času, po slovenski osamosvojitvi, se počasi tudi uradno daje zaslužena čast borcem za severno mejo in njihovemu poveljniku, generalu Rudolfu Maistru. Žal je še vedno nekaj ljudi, ki njegova dejanja omalovažujejo. Pred dnevi se je na eni od spletnih strani pojavilo celo mnenje, da so bili Maister in njegovi borci v bistvu nekakšni uzurpatorji. Dolgoletno omalovaževanje je očitno pri nekaterih pustilo globoke sledove.

Zaradi pomanjkanja v vojsko

Rudolf Maister se je rodil 28. marca 1874 v Kamniku. Njegov rod je izhajal iz avstrijskih dežel, natančneje iz Spodnje Štajerske. Maistrov praded je bil lončarski mojster, ki se je priselil na Ptuj in postal tam član lončarskega ceha. Tradicijo lončarskega mojstra so nadaljevali tudi njegovi potomci, ki so se imeli večinoma za Nemce. Ptujška veja Maistrov sega do konca druge svetovne vojne.

Maistrov oče je opravil izpit za lončarskega mojstra, a po odsluženju vojaščini se je odločil, da bo od obrtnikov prestopil v državno službo in postal član finančne straže. V tej vlogi se je precej selil po Koroškem in Kranjskem in v Trebnjem se je poročil s Frančiško Tomšič. Izhajala je iz ugledne družine učiteljev, ki so si pridobili tudi nekaj premoženja, zemlje in celo lokalno gostilno. V stiku s svojimi sorodniki, ki so bili slovenski narodnjaki, je

tudi Rudolf postal navdušen narodnjak. Dva starejša brata sta kmalu umrla, eden že v otroških letih, drugi, ki je postal železničarski uradnik, pa za jetiko pri komaj 26 letih. Rudolf je z odliko izdelal osnovno šolo v Mengšu, nato pa še nižjo gimnazijo v Kranju in dva letnika gimnazije v Ljubljani. Med šolanjem mu je umrl oče, ki družini ni zapustil nobenega premoženja. Njegova skromna pokojnina in prav tako skromna državna štipendija ni omogočala nadaljevanja študija na gimnaziji, še manj pa seveda študij na univerzi. Rudolf se je zato odločil, da se bo šolal za častnika, kajti to šolanje je plačala država, in na ta način bi sam že po dveh letih prišel do kruha. Vstopil je v domobransko kadetnico na Dunaju, edino šolo za domobranske častnike v avstrijskem delu monarhije. Avstro-ogrska vojska je bila namerč tedaj razdeljena na redno vojsko in mornarico kot operativno vojsko, domobranstvo (avstrijsko in ogrsko) kot dopolnilo redni vojski ter na landšturm kot zadnjo obrambo.

Pohvale in ukori Maister je bil dober učenec, a je dobil ukor pred izključitvijo, ker se je kot gojenec udeležil zbora v Slovanski besedi, zbirališču dunajskih Slovanov.

Maister z ženo, materjo in otrokoma kot stotnik v galicijskem Przemislu

Kasneje so mu kazen izbrisali in kot kadet pripravnik je leta 1894 vstopil v četrti domobranski regiment s sedežem v Gradcu. Dva bataljona tega regimeta sta bila nastanjena tudi v Ljubljani, tako da je službo opravljal v obeh mestih. Leta 1895 je bil končno imenovan za poročnika in je opravljal četno službo, bil je orožarski oficir bataljona, uril je rezerviste na vojaških vajah in opravljal dolžnost polkovnega pribočnika. Dosegal je dobre ocene tako v službi v vojašnici kot na terenu, v Brucku je opravil orožarski tečaj, v Grazu pa polletni tečaj, ki mu je omogočil napredovanje v višje čine.

Leta 1898 si je spet nakopal kazen. V Celovcu je bil v uniformi na neki slovenski prireditvi, ko so jih začeli izzivati opiti študentje nemškega buršovskega društva. Maister in njegovi so hoteli iti mirno, a se je izzivanje sprevrglo v pretep. Bil je disciplinsko kaznovan, ker je nasprotnika

»mahnil po kmečko«, namesto da bi ga kot častnik mahnil s sabljo. Kazen so kmalu spet zbrisali iz evidence.

Leta 1908 je prišlo na Ptuj do spopada med Slovenci in Nemci. Naslednjega dne so bile v Ljubljani demonstracije, vojska je odprla ogenj in padla sta Adamič in Lunder, več oseb je bilo ranjenih. Uradno je bilo poveljstvo enote in tretjega graškega armadnega zbora, pod katerega so spadale enote na slovenskem ozemlju, grajano zaradi pokola v Ljubljani. Vodstvo se je seveda maščevalo in prestavilo več slovenskih častnikov, med njimi Maistra. Prestavljen je bil v Przemisl v Galiciji, kar so v tedanji dvojni monarhiji imeli za kazensko premestitev.

Maister, zdaj že nadporočnik in poveljnik čete, se je tja preselil z ženo Marijo, ženo uglednega ljubljanskega zdravnika. Ob poroki je morala žena položiti kavcijo petdeset tisoč kron (Maister razen skromne plače ni imel premoženja), ki bi dokazovale, da bo par lahko živel častniku primerno družinsko življenje. ▶

Razglas generala Maistra o razpustitvi nemških polvojaških odredov v Mariboru

► **Bolezen in prestavitev** Maister je bil v Galiciji poveljnik ene od čet v tamkajšnjem osemnajstem domobranskem regimentu, leta 1910 je napredoval v stotnika, nato pa je bil nekaj časa poveljnik tamkajšnje podoficirske šole. Kariera se mu je obrnila na slabše, kajti kmalu je zbolel na pljučih in ocenili so ga kot hudega pljučnega bolnika, ki ni primeren več za operativno službo. Bilo je tako hudo, da mu je vojska dala plačan bolniški dopust, zdravil se je v Dalmaciji in celo v Egiptu, v mestu Heluan blizu Kaira, kjer so angleški kolonizatorji menili, da je eno najboljših podnebij za zdravljenje pljučnih bolezni.

V domovino se je vrnil šele leta 1913 in bil premeščen v zadnjo rezervo, v landšturm. Bil je poveljnik vojaškega (predvsem nabornega) urada v Celju, tik po izbruhu prve svetovne vojne pa je postal skladiščni častnik na okrožnem poveljstvu črne vojske št. 26 v Mariboru.

Dobival je dobre ocene za svoje delo in poleti 1916 je postal vršilec dolžnosti poveljnika šestindvajsetega vojaškega okrožja.

Njegov novi položaj pa ni bil po volji nekaterim nacionalističnim nemškimi oficirjem, ki so ga obtožili, da brani in celo pomaga pri napredovanju nekemu slovenskemu podoficirju, ki so ga ujeli pri poneverbah. Podoficir je medtem že sam poravnal škodo, ni bil kazensko ovaden in Maister se je branil, češ da ni bilo razloga, da bi ga kaznoval. Leta 1917 je vojaško sodi-

šče Maistra oprostilo, prav tako tudi častno oficirsko razsodišče, a pristojni general ga je vseeno kaznoval z dvajsetimi dnevi garnizonskega pripora. Ironija je bila, da je prav v času, ko je prestajal pripor, dobil pohvalo glavnega poveljstva za svoje delo in glede na službena leta redno napredoval v majorja.

V zadnjem letu prve svetovne vojne je postajalo čedalje bolj jasno, da gre za dvojno monarhijo navzdol. Bilo je le še vprašanje časa, kdaj se bo njena vojaška moč zlomila, in le redki so menili, da se bo država lahko obdržala v enem kosu. Politiki vseh nacionalnosti v monarhiji, ne le slovenski, so se začeli pripravljati na trenutek razpada.

Prevzem Maribora V septembru je zato deveterica vidnih članov slovenske kmečke zveze, kar polovica med njimi je bila duhovnikov, in šesterica predstavnikov jugoslovanske demokratske stranke ustanovila narodni odbor za Štajersko. Temeljna naloga je bila zbrati podatke, tudi s pomočjo katastra, do kod sega slovensko oziroma večinoma slovensko narodno ozemlje na njihovem področju, in ustanovitev narodne straže. Le-ta naj bi v trenutku razpada prevzela na svoja pleča odgovornost za javni red in mir,

za delovanje napomembnejših komunikacij in komunalnih služb ter obrambo ozemlja pred morebitnim nemškim vdorom.

Nemci so namreč menili, da je Maribor, v katerem je bilo Slovencev le približno šestnajst odstotkov, v okoliških občinah pa so bili Nemci v večini, po vsej pravici nemško mesto, ki jim mora pripasti. A širša okolica je bila nedvomno v veliki večini slovenska, zato so slovenski politiki menili, da mora vsa pokrajina pripasti Slovincem.

Maister je tedaj kot poveljnik vojnega okrožja imel pomembno mesto in je že navezal stike z narodnim svetom. Medtem pa so nemški nacionalisti tudi sami organizirali svoje oborožene polvojaške formacije.

Prvega novembra, ko je armada na bojiščih že razpadala, je poveljnik Maribora sklical svoje častnike in objavil, da bo prevzel oblast v mestu, pri tem pa je bilo iz njegovih besed razbrati, da ima mesto za avstrijskega. Maister se je temu besedno uprl, potem pa prešel na dejanja. Zbral je slovenske častnike, podčastnike in vojake, da so prevzeli vojašnice, vojaki drugih narodnosti pa so bili odpuščeni in so odšli proti svojim domačim krajem. Maistra je narodni svet razglasil za generala, da bi tako kot višji po činu vplival na nemške častnike, ki so bili po dolgotelni službi še vedno »zdsresirani« v pokorščino do višjega čina.

V teh prvih dneh je tudi nemška narodna straža, ki je videla,

Mimohod Maistrovih čet pred mariborskim gradom na proslavi združitve Države SHS s Kraljevino Srbijo in Črno goro

da je zamudila, prestopila pod poveljstvo Maistra, da je ne bi razorožili. A igrali so dvojno igro in se pripravljali, da sami prevzamejo oblast, kakor hitro bo to mogoče. Maister pa je imel med njimi svojega vohuna in je zvedel za njihove načrte.

Triindvajsetega novembra okoli četrte ure zjutraj se je začelo razoroževanje nemških polvojaških enot in popolna zasedba vseh ključnih točk v mestu.

Po vojaščini umetnost Maister je hotel še korak naprej in z oboroženo silo prejudicirati državno mejo z nemško Avstrijo, vendar so se temu uprli politiki v Ljubljani, ki so ga obtožili samovolje. Tako je propadla ugodna priložnost, da bi priključili še del s Slovenci poseljenega ozemlja na Štajerskem in Koroškem. Tamkajšnji Avstrijci so se hitro zbrali, prihajalo je do oboroženih prask in tudi večjih spopadov, ki pa so leta 1919 prenehali in vprašanje meje je prišlo v pristojnost diplomacije, tujih nadzornih komisij in končno plebiscita, ki pa se je za Slovence neugodno iztekel.

Maister je v tistem času opravljal dolžnosti poveljnika Labotskega in nato Koroškega odreda ter poveljnika policijskih čet na Koroškem.

Po plebiscitu je bil prestavljen v štab četrtega vojaškega okrožja in predsednik komisije za razmejitve z Italijo. Za zasluge pri obrambi Štajerske je bil odlikovan z redom belega orla tretje stopnje in s Karađorđevićevim redom za zasluge v mirnem času. Leta 1920 je postal tudi častni kraljevi pribočnik.

Rudolf Maister je bil kot general upokojen oktobra leta 1923. Po upokojitvi se je večinoma ukvarjal z umetnostjo, pisal je pesmi in slikal ter zbiral knjige in si ustvaril veliko knjižnico. Umrl je 26. julija 1934 na Uncu, v šestdesetem letu starosti. Pokopali so ga v Mariboru. Pogreb je bil največji, kar jih je doživel Maribor. **D**

Pogreb Rudolfa Maistra

General Maister na mrtvaškem odru. V mimohodu se je zvrstilo petindvajset tisoč ljudi.

Za čistejše izgorevanje

Prima - novo kurilno olje

Novo kurilno olje je prihranek za vas in okolje.
Izboljšali smo njegovo kakovost, zato izgoreva
bolj čisto, s tem pa povečuje izkoristek in
zaščito vašega ogrevalnega sistema.
Z njim boste prihranili tako pri vzdrževanju
naprav kot pri porabi goriva. Prima, kajne?

080 22 66 www.petrol.si/primakurilnoolje

PETROL

Žužemberk

Petra Jansa, foto: STO/ D. Mladenovič

Žužemberk (220 m) leži na obeh straneh reke Krke, ob križišču cest Ivančna Gorica–Črnomelj in Novo mesto ter Trebnje–Dvor–Kočevje. Je največji kraj Suhe krajine, ki sega od Mljlave do sv. Petra, Brezove Reбри in Dobrniča. Trg ob gradu in glavni cesti bo leta 2009 praznoval 610. obletnico omembe, prvi zametek gradu pa je iz leta 1000. Slikovita lega na skalni pečini ga uvršča med najlepše slovenske gradove.

Ris v grbu Grb in zastava sta simbola občine, ki imata nekaj skupnega tudi z zgodovinskim grbom trga Žužemberka. Ris je vsekakor žival, ki simbolizira pogum, iznajdljivost, moč in vztrajnost. Po vnovični naselitvi v tamkajšnjih gozdovih je obogatil že tako raznolik živalski svet Suhe krajine. Grb ima tudi globlji pomen, saj kaže usmerjenost v prihodnost, ki naj bo lepša in prijaznejša za vse suhokrajinske ljudi. Zeleno polje označuje barvo gozdov, travnikov, polj in predstavlja neokrnjenost tega območja. Modro polje označuje reko Krko. Ris je žival, ki je bila v preteklosti značilna za te kraje, ker pa je bil tekmeč človeku, so ga v 19. stoletju iztrebili, nato pa ga v preteklem stoletju spet naselili. Tako je poleg medveda in volka ris ena od velikih zveri, ki pri nas še živijo in jih Evropska unija posebej varuje. Človeku se izogiba in skrivnostnega samotarja v naravi vidi le malokdo.

Po šumenju reke Krke Naselje, iz katerega se je razvil srednjeveški trg Žužemberk, je imelo svojo zgodovino, saj so te kraje naseljevali že Iliri in Kelti, Rimljani pa so skozi speljali pomembno rimsko cesto. Današnje naselje se je razvilo ob gradu, po katerem je Žužemberk dobil svoje ime. Ker so na bližnjem griču, imenovanem Einsenberg (današnja Zafara), kopali železovo rudo, so grad poimenovali **Seinsenberg**, domačini so to preoblikovali v Žužemberk. To je le prva izmed treh izpeljank imena. Grad in kraj naj bi bila dobila ime tudi po staronemški besedi »sousesn«, kar pomeni šumeti, bučati, po šumenju reke Krke preko naravnih lehnjakovih slapov pod gradom. Ali pa naj bi bilo ime izpeljano celo iz slovenskega imena **zožen**- breg, to preoblikovano v Seinsenberg in nato zopet v Žužemberk.

»Nad zeleno reko pečina/ in na pečini grad. / Vseposod na njem zgodovina, / rast, razcvet in propad.« Ti verzi Toneta Pavčka lepo opisujejo znano žužemberško veduto, grad na skalni pečini. Točno leto njegove postavitve ni znano, omenja se letnica 1000, ki je bila vklesana nad vhodom v štirioglati romanski stolp, zraven pa je bila leta 1046 zgrajena grajska kapela sv. Urha. Grad je bil v svoji zgodovini mnogokrat dozidan, največjo dozidavo pa omogoči

S sedmimi obrambnimi stolpi ali bastijami žužemberški grad postane nezavzetna trdnjava.

turški davek, s katerim naj bi bil dal knezoškof Krištof Raubar v letih od 1526 do 1533 grad utrditi s sedmimi obrambnimi stolpi ali bastijami. Grad postane nezavzetna trdnjava. Jurij in Wolf Engelbet Turjaška, ki sta bila najprej najemnika gradu, sta ga leta 1538 tudi kupila. Najbolj znani lastnik gradu je bil vsekakor **Janez Vajkard I**, knez Auersperg, vzgojitelj cesarja Ferdinanda III., svetnik in tudi prvi minister v habsburški monarhiji, ki leta 1677 ustanovi primogeniturni fidejkomis, neprodajno posestvo, ki prehaja iz roda v rod. V gradu so bile hude ječe, kasneje razni uradi in okrajno sodišče, ki se leta 1893 izseli. Grad začne nato propadati vse do druge svetovne vojne, ko mu februarja 1945 zavezniška letala z bombardiranjem zadajo zadnji udarec. Od leta 1996 poteka intenzivnejša prenova gradu, s tem pa tudi razne prireditve. V poletnih mesecih na grajskem dvorišču, v nekdanji vinski kleti in na trgu pred gradom potekajo **Poletne grajske prireditve na žužemberškem gradu**, ki jih že od leta 1997 uspešno organizira Turistično društvo Suha krajina. Največ zanimanja in obiskovalcev pritegnejo Trški dnevi s

Župnijska cerkev sv. Mohorja in Fortunata

srednjeveškimi dnevi, ki potekajo v okviru praznovanja občinskega praznika 15. julija.

Sakralna dediščina V Žužemberku in njegovi okolici se je krščanstvo razvilo iz pražupnije v Dobrniču. V njegovi bližnji okolici je bilo kar pet cerkva, med katerimi je bila najmočnejša, leta 1769 na novo pozidana **cerkev sv. Mohorja in Fortunata**. Med drugo svetovno vojno je bila požgana, po osamosvojitvi pa spet obnovljena. Danes je v Žužemberku **najstarejša cerkev sv. Miklavža** iz 13. stoletja. Poslikana je z znamenitimi freskami Adam in Eva ter Vihar na morju. **Cerkev sv. Roka** so s pomočjo vse krške doline sezidali leta 1626, v zahvalo za odvrnitev gorja, ki ga je povzročila kuga, ko je morila po Dolenjskem. Še danes se za cerkvijo pravi Kužni dol, saj je bilo mrtvih toliko, da so jih morali pokopavati na farovško njivo. V Žužemberku sta bili še dve cerkvi, na Cvibljju **sv. Lenarta** in na trgu **sv. Jožefa**. Žal je bila prva porušena med vojno, druga pa po njej.

Znani cehovski mojstri Kdaj je Žužemberk dobil trške pravice, ni natančno znano, najverjetneje pa v 14. stoletju, saj se leta 1399 v menjalni pogodbi za župnijo Dobrnič in Tržič omenja že kot trg Žužemberk. Za nastanek trga je bilo pomembno, da je stal na križišču cest, trden grad pa je dajal tržanom potrebno varstvo. Trg je imel pravico do prirejanja sej-

mov, svojo voljeno samoupravo in sodstvo. Tržani so bili predvsem obrtniki ali manjši kmetje.

V Žužemberku je obstajal tudi ceh **strojarjev**, ki ga je leta 1775 odobrila cesarica Marija Terezija. Njegovih 17 članov je izdelovalo podplate in irhovino, ki se je uporabljala za hlače, predpasnike, vinske mehove in vreče za žito. V cerkvi sv. Jožefa na trgu v Žužemberku so imeli združeni usnarji svoj oltar. Žužemberk je imel tudi svojo **smodnišnico**. Smodnik pa so nehali izdelovati, ko je bila ustanovljena dr-

žavna smodnišnica v Kamniku. Žužemberk je s svojo bogato obrtno dejavnostjo in papirnico, ki je bila ena od treh najstarejših na Slovenskem, posebej pa še z **železolivarno na Dvoru**, predstavljal živahen gospodarski kraj v zgornjekrški dolini. Med najznačilnejšimi izdelki dvorske železolivarne, ki še danes krasijo Žužemberk, sta nedvomno **litoželezni vodnjak na trgu** in **pokopališki križ** iz leta 1867, ohranjeni pa so tudi mnogi nagrobni križi in plošče. A tudi železarstvo doseže svoj višek in propad v 19. stoletju. Ko je dolina ostala še brez železnice, ki je bila tu projektirana, so bili kraji ob Krki obsojeni na počasno hiranje.

Ob lehnjakovih pragovih na reki Krki so bili postavljeni mnogi **mlini in žage**. V Žužemberku in njegovi okolici je bilo kar nekaj mlinov, in to Zajčev, Vehovčev, Rojčev in Gričarjev. Med obema vojnama je bila v Žužemberku suvečarska in lectarska obrt, ki je slovela po vsej Dolenjski. Voščene sveče so izdelovali brez strojev. Poleg tega je bilo v kraju več mlinarjev, mizarjev, kovačev, krojačev, pekov, gostilničarjev in trgovcev. Zelo je bilo razvito tudi kulturno in športno gibanje.

Starodavni običaj kračevanja Počasi se v kraj vračajo tudi starodavni običaji in eden od njih je »kračevanje«. Na dan sv. Antona Puščavnika, v mesecu januarju, se zberejo kračmani in na licitacijo prinesejo svoje domače suhomesnate izdelke, ki so dobili svoj omamni vonj v domačih prekajevalnicah. Udeleženci ponudijo svoj mesni izdelek, naj bo to klobasa, salama ali krača, na dražbo, novi lastnik pa postane tisti, ki za izdelek ponudi najvišjo ceno. Vendar izdelki navadno ne gredo domov z novimi lastniki, ampak jih le-ti največkrat prepustijo gostitelju, ki nato pripravi pogostitev za vse udeležence dražbe, tako pridobljeni denar pa namenijo potrebam domače župnijske cerkve. **D**

Šumenje reke Krke prek naravnih lehnjakovih slapov je dalo gradu in kraju ime.

Grad Žužemberk v 19. stoletju

Od leta 1996 poteka intenzivna prenova gradu.

Graččakov govor v grajski kleti

Fanfaristi na Poletnih grajskih igrah

Železolivarna na Dvoru

Med književnostjo in zgodovino

Celjska Mohorjeva družba

Knjiga literarnega zgodovinarja dr. Darka Dolinarja *Med književnostjo, narodom in zgodovino*, ki jo je izdala Celjska Mohorjeva družba, je delo strokovnjaka. Razgledi po starejši slovenski literarni vedi zajemajo čas od srede 19. do srede 20. stoletja. Stroka se je v tem razdobju razvijala postopno po več linijah. Iz širšega območja filologije se je izdvojila kot pretežno zgodovinsko obravnavanje literature. Znotraj obče slavistike se je izoblikovala kot posebno, jezikovno-kulturno določeno področje. Da bi si pridobila znanstveno legitimnost, je privzela temeljne postavke takrat prevladujočih teoretično-metodoloških usmeritev evropske humanistike. Z vsem tem je zavzela vlogo ene osrednjih nacionalnih ved. Proti koncu tega razdobja pa se je tudi na Slovenskem že napovedoval obrat k drugačnim temeljnim pogledom na literaturo, hkrati pa je začela usihati nacionalno-ideološka funkcija literature in z njo vred tudi literarne vede.

O potrebnosti vrlin

Študentska založba

Alasdair MacIntyre, filozof irskega rodu, je eden najvplivnejših etičkih filozofov sedanosti. *Odvise racionalne živali s podnaslovom Zakaj človeška bitja potrebujejo vrline* je prvi prevod kakšne njegove bolj avtorske knjige v slovenščino. Do zdaj je bila v slovenščino prevedena samo ena njegova knjiga pod naslovom *Kratka zgodovina etike*, ki ni samo pregled razvoja etike, ampak je pisana že s prepoznavno avtorsko noto. Knjiga z izvirnim naslovom obravnava naravo praktične racionalnosti. Primerja inteligentne živali z ljudmi in izvaja pomembne ugotovitve o človeškem družbenem življenju. MacIntyre razvija argumente za trditev, da so človeška bitja po eni strani avtonomni, praktični razsojevalci, po drugi pa tudi odvisne živali, ki se morajo druga od druge učiti, da bi ostale v čim večji meri neodvisne. Knjiga je izšla v zbirki *Clartas*, spremno besedo z naslovom *Od Marxa do Tomaža Akvinskega* pa je napisal Bojan Žalec.

O protestantizmu

Založba ZRC

Kozma Ahačič v knjigi *Zgodovina misli o jeziku in književnosti na Slovenskem: protestantizem* (zbirka *Linguistica et philologica*) pokaže, kako so na oblikovanje misli o jeziku in književnosti pri slovenskih protestantskih piscah 16. stoletja vplivali zgledi tedaj že razvitih knjižnih izročil. Najprej z vidika zgodovinske

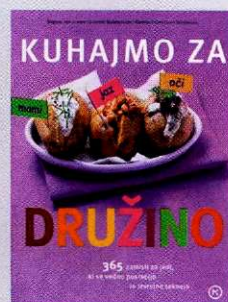
1.

2.

3.

4.

sociolingvistike predstavi pregled nekaterih glavnih tem s področja jezika in književne produkcije na Slovenskem v 16. stoletju. Največji del monografije obsega analiza prve slovenske slovnice Adama Bohoriča iz leta 1584. Preučuje tudi jezikovna vprašanja, s katerimi so se v različnih delih ukvarjali slovenski protestantski pisci, ter jezikovno terminologijo, ki je ob tem nastajala. Delo natančneje preučuje tudi dva temeljna problemska sklopa v zvezi z oblikovanjem knjižnih del slovenskih protestantskih piscev: opisuje, kakšne tehnike prevajanja so uporabljali in s katerimi izrazi so opisovali svojo prevajalsko dejavnost.

Umetnost in resnica

Filozofska fakulteta

V zbirki *Razprave Filozofske fakultete* je Znanstvenoraziskovalni inštitut FF izdal knjigo *Umetnost in resnica*. V njej je zbranih deset razprav, v katerih se dr. Valentin Kalan osredotoča na tri večje tematske sklope: Aristotelova filozofija umetnosti, sodobna filozofija umetnosti in obdobja umetnosti: mit, zgodovina in retorika. Glavna tema razprav je estetsko izkustvo, ki ga je najprej oblikoval Aristotel v svoji psihologiji glasbe, poseben pomen pa estetsko izkustvo dobi v Nietzschejevi filozofiji umetnosti in v fenomenološki estetiki, ki je v knjigi predstavljena z razpravo o slovenskem komparativistu in filozofu Dušanu Pirjevcu. V tretjem delu knjige so zbrani članki, v katerih razpravljamo od estetskih tem prehaja v splošno filozofijo kulture in se torej nanašajo na širši kulturni kontekst umetnosti.

Vrtna drevesa in grmovnice

Prešernova družba

Avtor Jože Strgar je strokovnjak za urejanje vrtov in parkov. Napisal je že vrsto strokovnih knjig, ves čas pa tudi objavlja članke v strokovnih in poljudnih revijah. V knjigi *Sto vrtnih dreves in grmovnic na Slovenskem* avtor predstavlja raznoliki svet vrtnih dreves,

grmovnic, trajnic, enoletnic; vse, kar je v vrtu ali v parku. V enaki meri pa daje pozornost temu, kako posamezno rastlino umestiti na vrt, v park in širšo okolico.

Ostanimo mladostni

Tehniška založba Slovenije

Ste že slišali za antiaging oziroma boj proti staranju, pa ne veste, kako bi s svoje podobe izbrisali nekaj let? Vsakdo lahko vpliva ne le na to, kako dolgo se bosta njegovo telo in duh počutila mlada, temveč tudi na to, da je dejansko videti in se počuti mlad. Priročnik *Ostanimo mladostni* vsebuje informacije o tem, kako narediti nekaj zase in za svoje telo. Izbiramo lahko med številnimi predlogi, recepti, športi, vajami za urjenje spomina in nasveti za sproščanje ter izberemo tiste, ki najbolj ustrezajo našim željam, potrebam in okusu. S pomočjo priročnika se naučimo, kako preprosto je uredničevati zavestno sestavljen program boja proti staranju. V njem zvemo, kako čim dlje ohraniti mlado telo in dobro telesno kondicijo. Avtorji: Andrea Bonder, Elly M. Degen, Stefanie Fleksstad, Iris Hammelmann, Astrid Rupprecht, Ulrike Schilling, Mathias Tietke.

Kuhajmo za družino

Založba Mladinska knjiga

Kako pripravljamo okusno, hranljivo in zdravo hrano za vso družino, ob tem pa ne zapravimo preveč časa z nakupovanjem in tičanjem med lonci? K pripravi obrokov pritegnemo vse člane družine – pomagajo nam lupiti, rezati, sekljati, mešati, gnesti pa tudi pogrniti in pospraviti mizo. V bogato opremljeni knjigi *Kuhajmo za družino* (avtorji so Dagmar von Cramm, Susane Bodensteiner, Martina Kitzler in Julia Skowronek) s čudovitimi fotografijami je več kot 365 receptov pa tudi nasveti, kako sestaviti zdrave jedilnike za odrasle in otroke. Našli bomo še kopicico zamisli za pravo hrano ob različnih priložnostih, na primer praznikih in rojstnih dnevih.

Ker vaš avto ni igrača

Vsi, ki boste obnavljali obvezno avtomobilsko zavarovanje (AO) ali zavarovanje voznika (AOplus) in **ste v zadnjem letu imeli 50-odstotni bonus**, ste **odslej upravičeni do 55 % bonusa**.

100 % ZAVAROVANJE ZA 45 % CENE

Odkup bonusa pri prvi škodi

Z dodatnim zavarovanjem za odkup bonusa pri prvi škodi **kljub povzročeni prometni nesreči** v tekočem zavarovalnem letu **ne izgubite bonusa**.

Brez točk!

Če se vam zgori, da naberete najvišje število izrečenih kazenskih točk in vam odvzamejo voziško dovoljenje, vam z zavarovanjem **Brez točk!** krijemo stroške ponovnega opravljanja voziškega izpita.

Pravna zaščita voziškega dovoljenja in 24-urna pomoč na cesti za samo 1 cent

Ob sklenitvi AO in AOplus si lahko **samo za 1 cent doplačila** zagotovite **pravno zaščito voziškega dovoljenja** in **24-urno pomoč na cesti**.

Denar na roko

Poškodovanci v prometnih nezgodah svoj škodni primer **rešite v enem dnevu!**

Vedno bom govoril resnico!

Celimena je preračunljivka.

Gregor Čušin v Ljudomrzniku

Lucija Horvat, foto: Tone Stojko

Igralski ansambel z Gregorjem Čušinom v glavni vlogi je pripravil Molièrovo komedijo Ljudomrznik, ki je tretja premiera v letošnji sezoni MGL.

Za uprizoritev je režiser in scenograf Samo M. Strelec izbral prevod Josipa Vidmarja, kostume je pripravil in oblikoval Leo Kulaš. Poleg Gregorja Čušina v komediji Ljudomrznik, ki jo je Molière napisal leta 1666, nastopajo Tanja Ribič, Gaber K. Trseglav, Petra Veber Rojnik, Judita Zidar, Jožef Ropoša, Uroš Smolej, Jaka Lah, Tomaž Pipan, Silvij Božič in nov član igralskega ansambla MGL Matija Vastl. Nemara se je tudi naše, slovensko občinstvo tako kot nekdanj pariško zabavalo ob zgodbi naslovnega junaka Alcesta, Molièrovega avtoportreta. Uprizoritev MGL se veže na današnjo slovensko stvarnost, Alcestov projekt pa se imenuje Nature – pure. Morda bi tudi marsikdo od nas kdaj ponovil Alcestove besede: »Predvsem sovražim spakovanje prazno, igro uslužnosti na vse strani, objemanje brezdušno, a prijazno, in puhlo besedičenje ljudi.«

Vedno resnica Alcest se v zgodbi odloči, da bo vsakomur vselej v obraz povedal, kar misli. Od svoje zamisli noče odstopiti, čeprav ga Filint svari, da se bo s takim ravnanjem pred družbo samo osmešil. Alcesta na naš sprijeni in moralno oporečni svet veže samo še ljubezen do Celimene,

za katero pa je vprašanje, ali zna ceniti njegovo odkritost, pogum in vztrajnost. Naslovni junak se sicer res odloči, da bo gojil stododstotno iskrenost, toda kaj ko ga resničnost tega sveta, ki ima raje narejene vljudnosti in splošno uveljavljeno pačenje, pusti na cedilu in njegova odločitev se sprevrže v »misijo nemogoče«. Celimena nesrečnemu Alcestu končno ponudi roko in poroko z njim, toda ni čisto gotovo, da v tem primeru ljubezen premaga vse. Tokratna uprizoritev je svojo

pozornost prestavila na drugi ljubezenski par: Filinta in Elianto.

Biografski lik Prva uprizoritev komedije Ljudomrznik, v izvirniku Le Misanthrope, v 17. stoletju ni le navdušila gledalcev in kritikov, ampak je bila tudi finančno donosna. V vseh svojih uprizoritvah se je Molière norčeval iz slabosti, ki jih sam ni imel, na primer v *Smešnih preciozih*, *Tartuffu*, *Don Juanu*, ali pa je smešil svoje lastne pomanjkljivosti v *Zdravniku po sili*, *Namišljenem bolniku*, *Sko-*

Vseeno se Alcest osmeši.

puhu in *Plemenitem meščanu* ter v *Ljudomrzniku*. Druga skupina komedij je seveda pri občinstvu in kritiki doživela večji uspeh. Namesto da bi se distanciral od svojih likov in odpravil podobnosti med življenjem in umetnostjo z običajnimi floskulami, je Molière vseskozi opominjal občinstvo, da sta si igravec in izmišljeni junak v tesnem sorodstvu in da obstajajo popolnoma namerne vzporednice med zasebno in javno platjo vloge. Molière je v vseh svojih igratih vedno slikal enega samega junaka, ki se pojavlja v različnih preoblekah – samega sebe.

Zdravilni smeh Iznajdba vmesne in hkrati nadomestne odrske identitete, ki staplja igralčevo zasebno življenje in junakov izmišljeni značaj, je glavni vzrok za Uspeh *Ljudomrznika* že v Molièrovih časih. Prevajalec Josip Vidmar je takole analiziral vzporednice med Molièrovim in Alcestovim položajem: »V *Ljudomrzniku* gre za izpoved o najtežjem času avtorjevega življenja, o Molièrovih najbolj grenkih in najbolj skritih mislih o ljubezni, prijateljstvu, o ljudeh in vrednosti sveta. Njegov zdravi in zdravilni smeh je tu samo še blede, bolesten refleks ustnic, ki se trudi jo smejeti. Boj za smeh je v Ljudomrzniku pretresljiv. To je boj zoper poslednji obup. Če se Molière ljudomrzniku ne bi vsaj poskušal smejeti, bi se moral zlomiti.«

Kvartet Tartini

Godalni kvartet **Tartini** je začel svojo pot kot Godalni kvartet Slovenske filharmonije leta 1983, ko so se štirje vodje godalnih skupin orkestra Slovenske filharmonije odločili, da bogato tehnično znanje in glasbene izkušnje preizkusijo tudi v godalnem kvartetu, ki velja med vsemi komornimi glasbenimi zasedbami za najplemenitejšo pa tudi najbolj občutljivejšo zasedbo. Sestavljajo ga prvi violinist Miran Kolbl, drugi violinist Romeo Drucker, violist Aleksandar Milošev in violončelist Miloš Mlejnik.

Kot je zapisano na spletni strani Godalnega kvarteta Tartini, je le ta »prvi zares reprezentativni tovrstni slovenski ansambel v zadnjih letih delovanja s svojimi koncerti postal ambasador slovenske kulture na domačih in tujih koncertnih odrih. Z občudovanja vredno zagnanostjo in predanostjo se člani kvarteta posvečajo tej plemeniti zasedbi in se z vrhunsko izvajalsko višino ter prepričljivo muzikalno tehtnostjo

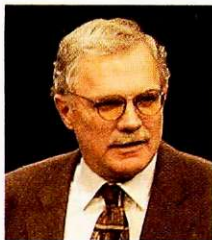

Godalni kvartet Tartini

naglo približujejo ravni najuglednejših svetovnih kvartetnih sestavov«. Kot takšen je oktobra in v začetku novembra že tretjič gostoval v Argentini – v Salti, Jujuju, Rosariu, Tandilu in Buenos Airesu – ter na vseh koncertih navdušil tako publiko kot kritiko. Tudi letošnja turneja je potekala v organizaciji argentinske koncertne agencije Mozarteum Argentino in fundacije El Sonido y el Tiempo Internacional. Novico o gostovanju kvarteta smo v Demokraciji pred kratkim že objavili, vendar nam jo je škrtat zagodel z objavo napačne fotografije. Za napako se iskreno opravičujemo. L. H.

Tri odmevne

Preden se je odprl 23. knjižni sejem v Ljubljani, so na tradicionalni slovesnosti podelili številne nagrade. Med najodmevnejšimi so tri: Schwentnerjeva, ki jo je za življenjsko delo prejel Slavko Pregl, nagrada za najboljši literarni prvenec je šla v roke Gabrieli Babnik, nagrado za najboljšo mlado prevajalko pa je dobila Nada Grošelj. Založnik, urednik, mladinski pisatelj in predsednik Društva Bralna

Pisatelj Slavko Pregl

značka Slavko Pregl in dobitnik Schwentnerjeve nagrade je, kot je zapisala žirija, »v 40 letih svojega delovanja pustil globok pečat na različnih področjih založništva v Sloveniji kot tudi na mednarodnem področju«. Je urednik in organizator več kot 50 izvirnih likovnih monografij. Pojavlja se kot sprotni publicistični komentator razmer v slovenskem založništvu.

Po mnenju žirije se Pregl z argumenti in z bistrino humornega duha vedno zavzema za bralcem dostopnejšo slovensko knjigo in za njen – tudi gospodarsko – izboljšani položaj v družbi. S svojimi avtorskimi deli se uvršča med najbolj znane mladinske pisatelje in pripovednike. Gabriela Babnik je dobila nagrado za roman Koža iz bombaža, ki je po mnenju žirije domiselno in sugestivno napisan roman o intimnem srečanju dveh, moškega in ženske, iz popolnoma različnih kulturnih prostorov, evropskega in afriškega. Babnikova nadvse tenkočutno prisluhne, saj svoje pozornosti ne osredotoči le na dejstvo, da je v tem svetu lahko človek v vsakem trenutku povsem druge, ampak jo zanima, kako se v tem svetu premeščanja kosati s svetom v sebi. L. H.

timnem srečanju dveh, moškega in ženske, iz popolnoma različnih kulturnih prostorov, evropskega in afriškega. Babnikova nadvse tenkočutno prisluhne, saj svoje pozornosti ne osredotoči le na dejstvo, da je v tem svetu lahko človek v vsakem trenutku povsem druge, ampak jo zanima, kako se v tem svetu premeščanja kosati s svetom v sebi. L. H.

Napovednik dogodkov

ČETRTEK, 13. 12. 2007

19.00 **Gospodarsko razstavišče:**

A. Ludwig Minkus: Don Kihot – balet

19.30 **Šentjakobsko gledališče:**

C. Goldoni: Prebrisana vdova

19.30 **SNG Drama:** Tennessee Williams:

Orfej se spušča

20.00 **SNG Drama:** C. McPherson: Jez

PETEK, 14. 12. 2007

19.30 **MGL:** J. Stein, J. Bock, S. Harnick:

Goslač na strehi – muzikal. Po povesti Tevje in njegove hčere avtorja Soloma Alejhema.

19.30 **Mestna hiša:** Barbara Nagode,

sopran, Metod Palčič, tenor & Andrej Jarc, klavir – večer ljudskih samospevov

SOBOTA, 15. 12. 2007

19.00 **Gospodarsko razstavišče:**

A. Ludwig Minkus: Don Kihot – balet

19.30 **Cankarjev dom:** Vlado Kreslin

– folk, rock

20.00 **Kulturnica:** M. Klemenčič:

Doktor Faust

NEDELJA, 16. 12. 2007

11.30 **Lutkovno gledališče Ljubljana:**

P. Nickl, B. Vovk: Zgodba o dobrem volku – lutkovna predstava

18.00 **Cankarjev dom:** Božični koncert:

Simfonični orkester RTV Slovenija, Big Band RTV Slovenija in solist Mate Bekavac, klarinet – klasična glasba

19.30 **Cerkev sv. Jakoba:** Ljubljanski zdravniški orkester Camerata medica

20.00 **Kulturnica:** M. Klemenčič:

Doktor Faust

PONEDELJEK, 17. 12. 2007

19.30 **SNG Drama:** Heinrich von Kleist:

Katica iz Heilbronna ali Preizkus z ognjem

20.00 **MGL:** Tom Stoppard: Rosenkranc in Gildenstern sta mrtva

20.00 **Mestna hiša:** Ana Pucar Jerič, sopran, Jelena Boljubaš, klavir (Ukrajina) – klasična glasba

TOREK, 18. 12. 2007

18.00 **SNG Drama:** I. Cankar:

Romantične duše

19.30 **MGL:** Jean-Baptiste P. Molière:

Ljudomrznik

20.00 **KUD France Prešeren:** Elfriede

Jelinek: Jackie – monodrama

SREDA, 19. 12. 2007

19.00 **Teater Komedija:** B. Slade:

Ob letu osorej 2

19.30 **Cerkev sv. Jakoba:** Ljubljanski

godalni kvartet & Zoran Mitev, fagot (Makedonija/Slovenija) – klasična glasba

20.00 **MGL:** P. Almodovar: Patty Diphusa

20.00 **Cankarjev dom:** Orkester Slovenske policije – božično-novoletni koncert

**RADIO
ZELENI VAL**
93.1 & 97.0 Mhz

ALPE ADRIA "ZELENI VAL" d.o.o., Spodnja Slivnica 16, 1290 Grosuplje

V dolini smrti

Monika Maljevič

Režiser Paul Haggis nam po uspešnici *Usodna nesreča* predstavlja zgodbo mladega vojaka, ki izgine kmalu po vrnitvi iz vojne v Iraku.

Prvi konec tedna po vrnitvi s službovanja v Iraku Mike Deerfield, igra ga Jonathan Tucker, nepričakovano izgine. Ko vojni veteran Hank Deerfield (Tommy Lee Jones) in njegova žena Joan (Susan Sarandon) po telefonu izvesta neprijetno novico, se Hank odpravi iskat njegovega sina. Pri iskanju mu pomaga Emily Sanders (Charlize Theron), policijska detektivka v New Mexicu, kjer so nazadnje videli Mikea. Ko se dokazi množijo, je njen primer pogrešane osebe videti vse bolj zlagan in Sandersova se kmalu znajde v boju z vojaškim strojem, ko si s Hankom prizadevata, da bi obdržala nadzor nad preiskavo. A ko resnica o Mikeovem času v Iraku vendarle začne prihajati na dan, je izzvan ves Hankov svet. Da bi razvozlal skrivnostno sinovega izginotja, je prisiljen znova ovrednotiti svoja dolgoletna prepričanja in verovanja.

Resnično ozadje V dolini smrti je drama, ki spodbuja razmišljanje in so jo navdihnili resnični dogodki. Posnel jo je znani filmski ustvarjalec Paul Haggis, in sicer po resnični zgodbi, ki jo je v Playboyu opisal Mark Boal. Pred tem filmom je Paul Haggis režiral *Usodno nesrečo*, ki je dobila tri oskarje, vključno s tistima za najboljši film in najboljši izvirni scenarij. Napisal je številne uspešne scenarije, med drugim za nagrajeni film *Punčka za milijon dolarjev*, za katerega je bil nominiran za oskarja, ter pred kratkim za filme *Casino Royale*, *Zastave naših očetov* in *Pisma z Iwo Jime*; za slednjega je bil prav tako nominiran za oskarja za najboljši izvirni scenarij.

Po velikanskem uspehu *Usodne nesreče* je imel scenarist in režiser Paul Haggis veliko izbire glede naslednjega projekta. Zaželel pa

In the Valley of Elah

Režija: Paul Haggis

Žanr: drama

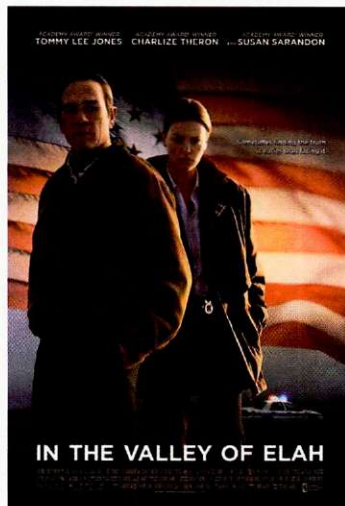
Scenarij: Paul Haggis po zgodbi Marka Boala

Produkcija: Patric Wachsberger, Steven Samuels, Darlene Caamano Loquet, Paul Haggis, Laurence Becsey

Igrajo: Tommy Lee Jones, Charlize Theron, Jason Patric, Susan Sarandon, James Franco, Barry Corbin, Josh Brolin

Premiera: 6. 12. 2007

Distribucija: BL Blitz Film & Video Distribution

vrnil iz Iraka, preiskavi, ki jo je po izginotju vodil njegov oče, in posledicah vojne pri treh vojakih, ki so bili obtoženi umora.

Haggis se je z idejo oglašil pri Clintu Eastwoodu, za katerega je pred nekaj leti napisal nagrajeni scenarij za film *Punčka za milijon dolarjev*, pred kratkim pa tudi scenarija za filma *Zastave naših očetov* in *Pisma z Iwo Jime*. Eastwood je idejo posredoval družbi Warner Bros. »Clint mi je zelo pomagal in to res cenim,« je dejal Haggis. »Leta 2003 je bila to zgodba, za katero nihče ni hotel slišati, zato bi brez njegove podpore projekt le stežka izpeljal.«

si je izziva: »Agentom sem rekel: 'Dajte mi nekaj, kar ne bo nikoli posneto.'« Poslali so mu članek Marka Boala iz Playboyja, naslovljen 'Smrt in sramota.' »Zelo me je ganil,« je dejal Haggis, »in rekel sem, da želim to narediti.«

»Že dolgo sva iskala tovrstno snov,« je dodal producent Laurence Becsey, ki s Haggisom sodeluje že več kot desetletje. »Paulu je bila tema takoj všeč. To je močna in tragična zgodba. Ko preberete članek, veste, da je to podlaga za pristop, ki se bo dotaknil vsakogar. Kaj je pravičnost? Kaj počnemo, da bi poskrbeli drug za drugega? Kako skrbimo za svoje družine?«

Boalov članek govori o umoru mladega vojaka, ki se je pravkar

»Globlje ko sem raziskoval, bolj se je zgodba razrašala,« je nadaljeval. »Največ poudarka sem se odločil nameniti Hankovemu trudu, da razkrije resnico. Ne glede na to, ali ste za vojno ali proti njej, soočiti se je treba s tem, kaj se dogaja moškim in ženskam, ki jih pošiljamo v Irak. Hotel sem povedati zgodbo o dobrih ljudeh, ki morajo sprejeti strašne odločitve.«

Nastala je napeta zgodba o skrivnostnem umoru, ki pa ima tudi širše implikacije. Gre za zgodbo o vojnem veteranu Hanku Deerfieldu, njegovi ženi Joan in policijski detektivki Emily Sanders, ki združijo moči s Hankom v njegovi misiji iskanja pogrešanega sina. **D**

Medij ljudem - moč idejam!

Blogorolo beri ali piši. Ali oboje. Brezplačni tednik in spletni agregat.
Vsak **četrtek** v vseh večjih krajih. In na www.blogorola.com

blogorola.com

Italijanka

Tekst in foto: Pavel Furlan, SAGA Institute

Mazda CX-7 revolution

veleva strategija hiše. Eleganca in agresija, gmota in lahnost, umirjenost in športnost; prav vse je v svoji najboljši meri zlito v njej. Široki boki, kupejevski zadek, zajetnost pokrova motorja, ozka zatemnjena okenska bočna linija, izpiljenost detajlov, dodatki kroma in stroga prepoznavnost jo postavljajo v sam vrh. Čeprav spada mazda CX-7 v razred SUV-ov, je na njej brezpotno le više nastavljeno podvozje in s tem 20 centimetrov oddaljenosti od tal. Vse drugo bi se dalo pripisati le najboljšim športnim kupejem; tokrat s petimi vrati. Pri tem križancu ali 'crossoverju', kar ne nazadnje nakazuje tudi oznaka C v imenu, je pomembnejši X, ki pove več o izvoru. Pripada namreč odličnemu podvozju iz športnega oddelka Mazdinih laboratorijev in modela šestice z oznako MPS. Torej gre za štirikolesni pogon, opremljen s sistemom 'active torque-split all-wheel drive', ki ga krmili elektronika. V normalnih voznih razmerah spravlja moč na prednji kolesni par, v primeru zdrsanja pa prek elektromagnetne sklopke med kardanom obeh osi na zadnjo os do 50 odstotkov trenutnega navora.

Prav nič čudnega ni v tem naslovu, čeprav ta mazda prihaja iz Japonske in je v bistvu namenjena ameriškemu trgu. Le bežen pogled nanjo in odgovor bo precej na dlani. Mazda CX-7 je eden najlepših in najprivlačnejših avtomobilov v svojem in tudi drugih razredih. Prav zato bi ga Italijani takoj vzeli za svojega.

Lepotica A pustimo zdaj Italijo, vse njene lepote, dobrote in muhe. Mazda CX-7 je japonski izdelek. Prav tako njena oblika. Impresivna in mikavna. Oblikovana v drznem slogu, kot ga

TEHNIČNE KARAKTERISTIKE

TEHNIČNI PODATKI	MAZDA CX-7
vrsta motorja	turbobencinski, štirivaljni, vrstni, 4 ventili na valj
prostornina v ccm	2261
moč v kW (KM) pri vrt./min	191 (260) pri 5500
največji navor v Nm pri vrt./min	380 pri 3000
menjalnik	ročni, šeststopenjski
pogon	na vsa štiri kolesa
mere (dolžina x širina x višina) v mm	4675 x 1870 x 1645
medosna razdalja v mm	2750
prtljažnik v litrih	455
masa praznega vozila v kg	1770
največja hitrost v km/h	210
pospešek 0-100 km/h v s	8,0
poraba (po normah EU) v l/100 km	10,2/8,1/13,8
poraba na testu v l/100 km	15,4
cena vozila v EUR	34.500

Zmogljiva Moč na to mehansko transmisijo z odličnega turbobencinskega stroja spravlja natančen in hiter šeststopenjski ročni menjalnik, s skoraj idealno izbranimi prestavnimi razmerji.

Bencinski štirivaljni stroj z 2,3 litra gibne prostornine ter turbopuhalom variabilne geometrije lopatic in veseljem do vrtenja že pri minimalnih vrtljajih motorja, znan iz drugih hišnih modelov MPS-ovega oddelka, tudi v tem primeru premore 191 kW (260 KM) in 380 Nm navora pri 3000 vrt./min. In delovanje ter zmogljivosti tega skupka so kljub 1,7 tone masne zaloge avtomobila konkretni. Okroglih osem sekund potrebuje ta mazda, da se že giblje s stotimi kilometri na uro, končna hitrost pa doseže omejenih 210 km/h. Ampak svojo odličnost CX-7 pokaže s svojo

odzivnostjo in dinamičnostjo ter športnim temperamentom v nenačnem vleku v vseh območjih delovanja motorja. Kaj hitro, če že ne takoj, se da pozabiti, v kako velikem avtomobilu se pravzaprav vozite. K temu dodatno pripomore odlično izbrano vzmetenje avtomobila, saj je suvereno in prijazno ter zelo dobro uravnovišeno po svoji funkciji tako pri športnih opravilih kot tudi pri običajnem turizmu.

Privlačna In kupejevstvo ni odmerjeno le za tehnično-tehnološki del te mazde. Ta imenitnost, čeprav v modernističnem slogu hišnih studiev, se nadaljuje tudi v notranjosti. »Mamma mia,« bodo rekli Italijani, ko bodo videli, da so detajli v mazdini notranjosti na las podobni tistim v lepoticah iz Milana. Sodobni oblikovalski prijemi v CX-7 vlevajo veliko ravnih površin in ostrih prehodov, vendar v sorazmerju z dinamičnostjo avtomobila. Četudi je bolj športno zasnovana, notranjost ostaja prostorna, zračna in prav nič utesnjujoča. Zajetnost armaturne plošče in masive sredinske konzole dopolnjujejo odlična izdelava, red in pospravljenost. Imenitnost kabine in občutek prestiža dopolnjuje vzorec krokodilje kože iz tekstila, ki je vzdolžno vшит po sredini vseh sedišč. Čeprav dobra in udobna, pa so le-ta le pre malo poglobljena, da bi ob zahtevnejših voznih manevrih lahko dobro zadržala telo na zahtevnem mestu. Zato pa je vrtenje odličnega volana nad vse prijetno opravilo. Prijetna lastnost te mazde je tudi velikost prtljažnega prostora. Vendar pri vsej imenitosti modela CX-7 ostaja kljub najboljši opremljenosti v mogoči izbiri (revolution) poleg dobre elektronske založenosti s pomagali zgolj v povprečju monoprostorska klimatizacija, premajhen in raztresen informacijski prikazovalnik in negotov občutek ob vzvratni vožnji, saj o pomoči parkirnih senzorjev ni ne duha ne sluha. In poraba, pri kateri bodo tudi najpogumnejšim junakom kleknila kolena; 15,4 litra na 100 prevoženih kilometrov v povprečju in krepko čez 20 ob želji 'privoščiti si' zagotovo ni malo.

Sicer ne vem, zakaj je tako, ampak poleg vseh odličnosti in kvalitete, ki jo ponuja, bi tudi ob pogledu na ceno mazde CX-7 zlahka rekli, da prihaja z Apeninskega polotoka. Le dobrih štiriin trideset tisočakov za tako temeljit avtomobil ni veliko, zato si ga velja privoščiti. Kot bi si v svoji največji želji privoščili in imeli za svojo Monico Belluci. **D**

Novice

LAMBORGHINI REVENTON V italijanskem vojaškem oporišču Brescia sta se na 3-kilometrski stezi pomerila Lamborghinijev superšportnik reventon in vojaški lovec tornado. Kljub izjemnemu startu lamborghinija, ki je na cilj pridrvel s hitrostjo 340 kilometrov na uro, je v zadnjih metrih vodstvo prevzel tornado in zmagal.

PORSCHE BOXSTER RS 60 SPYDER

Porsche bo na motošovu v Bologni predstavil novo izpeljanko modela boxster. RS60 spyder spominja na zmagovalno dobo porschejev v motošportu v 60. letih.

ALFA 8C COMPETIZIONE Casey Stoner, aktualni svetovni prvak v motorizmu GP, je na povabilo Alfe Romea testiral njihovega superšportnika alfo 8C competizione. Lepotca, ki bo narejen v samo 500 primerkih, poganja 4,7-litrski 8-valjnik s 331 kilovati.

OPEL INSIGNIA Opel je predstavil novo ime, ki bo označevalo njihove avtomobile srednjega razreda. Nič več vectra, sedaj bo to insignia.

Kompakten in izredno lahek
Prenosen in dostopen

Izredno tanek GPS GARMIN navigator

Če prvič kupujete navigacijo ali enostavno cenite enostavnost in stil za dobro ceno, je Garmin nüvi 200 serija navigatorjev vaša prava izbira.

Za več informacij obiščite: www.garmin.si

Na vse naprave lahko namestite slovenske menije in govorno vodenje.

Na nüvi 200 serijo lahko naložite tudi podrobno cestno karto Slovenije, Hrvaške in Bosne - AdriaRoute.

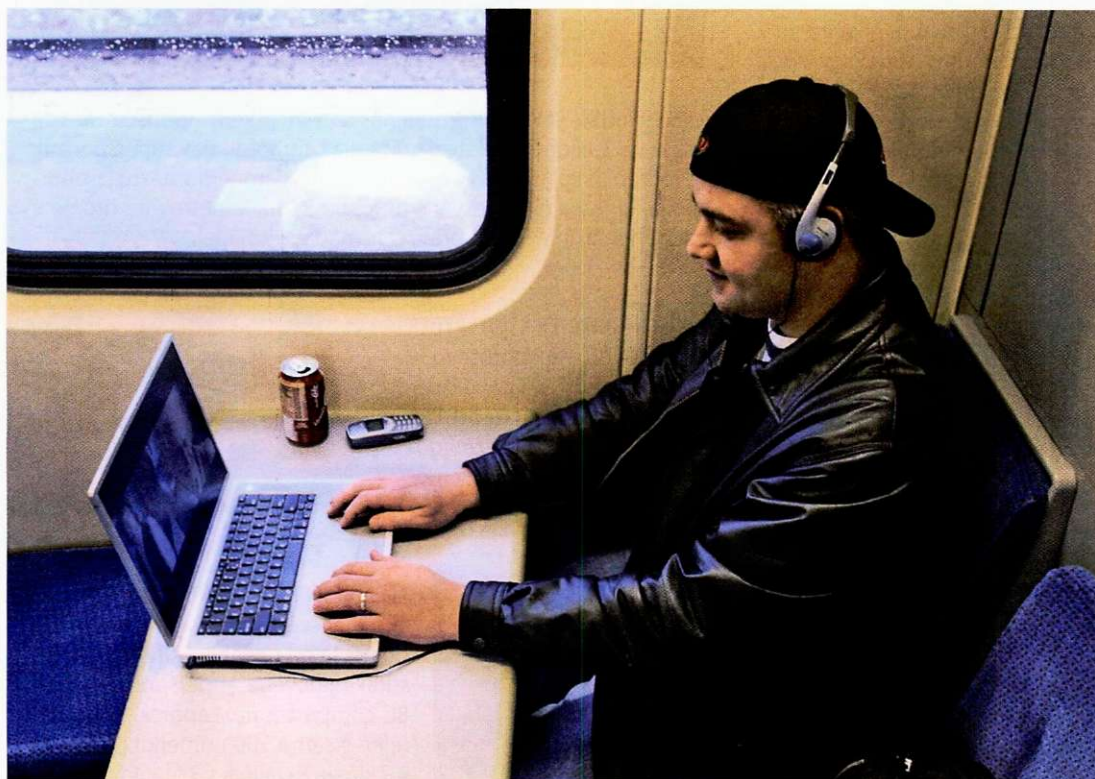

GARMIN

Namiznik ali prenosnik?

Barbara Prevorčič, foto: arhiv Demokracije

Redki so posamezniki, ki lahko v današnjem času shajajo brez računalnika. Bolj kakor z vprašanjem kupiti računalnik ali ne, se ukvarjamo z dilemo, ali se odločiti za namizni ali za prenosni računalnik.

Danes je ponudba tako namiznih kot tudi prenosnih računalnikov izjemno velika, dostopne in sprejemljive pa so tudi cene. Zato je najpogostejše vprašanje, ki si ga postavlja večina kupcev: Prenosnik ali namizni računalnik? Če uporabnik pozna prednosti in slabosti posameznega računalnika, bo odločitev lažja in nakup bo izpolnil pričakovano.

Prednosti prenosnikov Že ime govori o prvi in najpomembnejši lastnosti prenosnega računalnika, prenosljivosti. Za tiste, ki računalnik potrebujejo na več krajih oziroma na terenu, so prenosniki edina izbira. Prenosnike potrebujejo tisti, ki delajo doma in v službi, študentje, ki čez teden ne živijo doma, serviserji, zavarovalni agenti, ki obiskujejo

stranke ... S prenosnimi računalniki lahko delamo v avtomobilu, na vlakcu, letalu pa tudi na kavču, v naslanjaču ali v postelji. Ker ima večina novejših modelov vgrajene brezžične omrežne vmesnike, jih lahko skoraj povsod priključimo v omrežja, tudi na poti. Tako smo lahko vedno na tekočem z dogajanjem.

Pomembna kvaliteta prenosnega računalnika je njegova majhnost, saj ne zavzame veliko prostora. Marsikdaj lahko prenosnik reši prostorsko stisko, vendar pa so cena za to njegove pomanjkljivosti. Kar zadeva povezljivost z napravami, težav običajno ni, saj imajo vsi novejši prenosniki več vrat USB, če pa jih ni dovolj, je mogoče dokupiti poceni USB razdelilnik, imajo vrata FireWire za priključitev kamere, modemska vrata, omrežni pri-

ključek, priključek za zvočnike (običajno le stereo) in mikrofona.

Slabosti Čeprav so prenosniki mobilni, pa nemalokrat povzročajo številne preglavice, na katere moramo biti pripravljeni. Ena takšnih je življenjska doba baterije. Z njimi je mogoče delati le štiri do pet ur, ne da bi se preklonili na elektriko, kar pa je za večino uporabnikov absolutno

premalo. Z mobilnostjo nastopijo tudi težave varnosti, saj smo izpostavljeni tako fizičnim kot digitalnim napadom. Pred obojima je takšne računalnike težko zavarovati. Pripravljeni moramo biti na to, da lahko prenosnik izgubimo ali pozabimo, opremiti pa ga moramo z različnimi varnostnimi nastavitvami (gesla, virtualne zasebne povezave in drugo), ki so lahko večkrat neprijetna nadloga, sploh če v pomembnem trenutku pozabimo kakšno geslo.

Prenosniki so izpostavljeni tudi fizičnim poškodbam. Pomanjkljivost prenosnega računalnika je tudi ta, da jih je težje nadgrajevati. Komponente v njih so namreč tako optimalno »zložene« in tako majhne, da veliko prostora za nadgradnjo običajno ni. Vanje ne moremo kar dodati trdega diska ali optične enote, saj preprosto ni prostora. Že nadgradnja pomnilnika je lahko težava, saj tudi če prostor je, je ta večkrat precej drag. Krajša pa je tudi življenjska doba prenosnega računalnika. V povprečju je leto krajša kot pri stacionarnem in znaša tri do štiri leta.

Namizni računalniki Pomembna prednost namiznega računalnika je velikost zaslona; ti so danes najmanj 17-palčni, medtem ko ima večina prenosnikov zaslon velikosti 15 palcev. Druga pomembna prednost namiznega računalnika je velikost diska. Namiznega računalnika z diskom, manjšim od 80 GB, sploh ni mogoče kupiti. Prenosniki imajo velikost diskov od 40 do 100 GB. Tisti z večjim diskom pa so že precej dražji. Priklon zunanega diska upočasnuje

Namizni računalniki zavzamejo več prostora, vendar so »preglednejši«.

Mobilnost je prednost.

prenos podatkov, hkrati zmanjšuje prenosljivost, saj moramo poleg prenašati še dodatni disk. Za uporabnike, ki bodo na disk shranjevali večje količine digitalnih fotografij, filmov ali drugih podatkov, je zagotovo bolje, da si kupijo namizni računalnik z 200 ali 300 GB velikim diskom. Stroški vzdrževanja namiznih računalnikov so običajno precej nižji od stroškov vzdrževanja prenosnikov. Večina okvar pre-

nosnikov je na zelo kompleksnih in dragih osnovnih ploščah ali displayih. Teh pooblaščenih servisi nikjer ne popravljajo, ampak jih samo zamenjajo.

Dobra stran namiznega računalnika so tudi tipkovnice, ki so večje, udobnejše, imajo numerični del in normalno razporeditev tipk. Za dolgotrajno tipkanje ali vnašanje računovodskih podatkov je tipkovnica prenosnika neprimerna. Seveda lahko tudi na

prenosnik priključimo večjo tipkovnico, vendar le-ta s tem izgubi svojo majhnost in preprostost.

Namizni računalniki imajo tudi več priklopov, tako da nanje lahko brez posebnih težav priključimo tiskalnik, skener, modem, usmerjevalnik, digitalni fotoaparati, MP3-predvajalnik, kamero, zvočniški sistem in drugo. Namizni računalnik se tudi lažje, predvsem pa ceneje nadgradi. Brez težav lahko menjamo grafično kartico, dodamo pomnilnik, optični pogon, trdi disk in podobno. Večina komponent lahko tudi brez težav zamenjamo, če se pokvarijo.

Torej... Končna odločitev, kakšen računalnik izbrati, je torej odvisna od potreb uporabnika. Če želite računalnik v prvi vrsti nameniti računalniškim igraricam, potem pozabite na prenosnik. Enako velja za tiste uporabnike, ki zahtevajo veliko grafično moč in velik zaslon. Če pa boste računalnik potrebovali za nezahtevne stvari, kot so urejanje besedila, brskanje po spletu, delo z elektronsko po-

Radio VIVA
FM 102.1
99.5 stereo RDS
M. Sobota tel: 02/537-1949

Slave Klavora 1
9000 Murska Sobota
Slovenija
tel.: 02/537 1949
fax.: 02/537 1948
GSM: 041/34 66 46
GSM: 031/34 51 51
<http://www.radio-viva.com>
e-mail: viva@radio-viva.com

što in podobno, je odločitev za prenosnik primerna. Vsekakor pa je pred nakupom treba ovrednotiti mobilnost oziroma prenosnost. Če je ta nujna ali zaželena, potem je prenosnik dober, če pa ne, si je bolje omisliti namizni računalnik. **D**

DELEŽ MODRE ENERGIJE
V IZBRANEM PAKETU ZNAŠA LE
0,00417 € na kWh
1 SIT na kWh

**Modri mislimo
na jutri**

www.modra-energija.si

**TUDI VAŠE GOSPODINJSTVO
LAHKO PRISPEVA K LEPŠI
PRIHODNOSTI!**

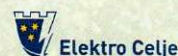
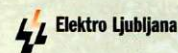
Odločite se za nakup okolju prijazne električne energije iz obnovljivih virov slovenskih rek. Modro energijo pridobivamo v hidroelektrarnah, ki ne obremenjujejo okolja in tako prispevajo k ohranitvi narave in živalskih vrst.

**Pridružite se skupnosti,
ki aktivno skrbi za zdravo okolje!**

Mesečni strošek nakupa Modre energije je nizek – predstavlja približno ceno ene skodelice kave.

VEČ INFORMACIJ PRI VAŠEM DOBAVITELJU ELEKTRIČNE ENERGIJE:
HSE 01 470 41 00 • ELEKTRO LJUBLJANA 01 430 42 70
ELEKTRO MARIBOR 02 220 01 15 • ELEKTRO CELJE 03 420 14 10
ELEKTRO PRIMORSKA 05 333 33 50

Bojan Križaj ni bil kos nalogi poslovnega direktorja.

Vrag vzel šalo pri smučarji

Kristijan Stranščak, foto: Gregor Pohleven, arhiv Demokracije

Pričakovana odločitev vodstva SZS, da Bojan Križaj ni več poslovni direktor alpskih reprezentanc, je zdaj tukaj! V blagajni smučarske zveze manjka 850.000 evrov, za izvedbo celotne smučarske sezone pa potrebujejo okrog dva milijona evrov.

Ali to pomeni, da bodo tekmovalci po polovici sezone nehali smučati? Bojan Križaj je na direktorski sedež alpincev sedel pred minulo sezono, ko je nasledil Toneta Vogrinca. Že od začetka je bilo njegovo delo deležno kritik. Sprva so najhujše kritike letele nanj zaradi izbire pokroviteljev, pri kateri naj bi glavno besedo imela politika in ne poslovne odločitve. V lanski sezoni je Križaj sicer našel pokrovitelje, manj uspešen je bil na področju dogovora z opremljevalci. Njegove težave so se nadaljevale v tej sezoni, ko se je poslovil glavni pokrovitelj zavarovalnica Wiener Städtische, zamenjave pa mu v več kot letu dni ni uspelo najti. Nadaljevale so se težave z opremo. Alpinisti nastopajo z lanskimi dresi, ki niso dovolj kakovostni in na katerih je še vedno napis starega glavnega pokrovitelja. Križaju je prvo leto uspelo zbrati sredstva oziroma je za tisti čas zbral kar ve-

liko denarja in sezona je potekala tekoče, brez finančnih težav, z več strani so prihajale celo pohvale za uspešno opravljeno delo. Na koncu leta pa je prišlo veliko preseñenje, saj je bila v bilanci velika izguba, okrog 450.000 evrov, ki pa naj bi izhajala iz prejšnjih let.

Kdo je kriv Kdo je kriv za dolgo-ve? Je to Tone Vogrinec, mama in oče slovenskega smučanja? V medijih so se vrstile navedbe, da je Vogrinec zapustil Bojanu Križaju 450.000 evrov dolga, vendar Vogrinec te navedbe odločno

Toneta Vogrinca niso prosili za pomoč.

zavrača. Kot pravi, v zadnjih štiri letih oziroma od leta 2002 do 2006 ni bil športni oziroma poslovni direktor, temveč samo direktor smučarskega sklada. Njegova naloga je bila, da v okviru vsakoletnega programa alpskega dela reprezentance zbere potrebna sredstva in opremo. V sezoni 2002/2003 je bil načrt Smučarske zveze Slovenije za alpski del milijon evrov, realizacija pa 1,339.483 evrov, v sezoni 2003/2004 je bil načrt 900.000 evrov, realizacija pa 1,091.443 evrov, v sezoni 2004/2005 je bil načrt 900.000 evrov, realizacija pa 1,346.870, v sezoni 2005/2006 pa je bil načrt milijon, realizacija pa 1,447.874 evrov. Treba je omeniti, da so bila to samo sredstva pokroviteljev. V tem niso upoštevana sredstva ministrstva za šolstvo in šport, Fundacije za šport, Športne loterije in televizijskih pravic za svetovna pokala v Kranjski Gori in Mariboru. Poleg tega je glavni

pokrovitelj, dunajska zavarovalnica, še eno sezono po njegovem odhodu iz Smučarske zveze Slovenije (SZS) prispevala v blagajno znesek v višini 400.000 evrov. To pomeni, da je bil načrt vsako leto znatno presežen in ne držijo podatki, da je zapustil primanjkljaj. Zdi se, da je izguba alpskega dela SZS predvsem posledica prevelikega trošenja in premajhnega nadzora v športnem delu vsakoletnih programov, kjer sta za to skrbeli tako Klemen Bergant kot nazadnje Križaj, oba sedaj že nekdanja športna direktorja alpskih reprezentanc, sam pa je bil alpski direktor do leta 2002. No, Bojan Križaj tako ali tako ni nikoli rekel, da je dolg Vogrinčev, ampak naj bi bil nastal v obdobju Klemena Berganta. Kot kaže, zgodba nima ne repa ne glave, saj tudi Klemen Bergant trdi, da je že ob njegovem prihodu leta 2002 obstajal dolg v višini 300 tisoč evrov, za kar je po njegovem mnenju kriv Vogrinec.

Pokrovitelje zanimajo uspehi.

Kot kaže, bo potrebna revizija poslovanja, ki bo točno pokazala, kako je poteklo poslovanje SZS in kdo je kriv za tako velik dolg. Dejstvo pa je, da je tekoče poslovanje zelo oteženo, če je treba hkrati misliti na sanacijo primanjkljaja.

Zdajšnje stanje Po novi razdelitvi funkcij in pristojnosti pred začetkom letošnje sezone je Bojan Križaj mesto poslovnega direktorja alpskih disciplin prevzel 1. julija in s tem tudi dnevno delo, kot je pregledovanje likvidnosti in izplačevanje računov. Po odpovedi dunajske zavarovalnice sta bili v igri za generalnega pokrovitelja dve podjetji, ki pa sta 30. junija dali negativen odgovor, kar je pomenilo, da poleg 450.000 evrov iz preteklih sezon manjka še dodatnih 400.000 evrov, kar skupaj nanese 850.000 evrov primanjkljaja. SZS je 8. avgusta dobila 400.000 evrov posojila, da so tekoča dela lahko opravljali nemoteno, da so vsem podpisnikom izplačali plače za nazaj in da so vse programe lahko opravili stoodstotno. Zadnji izidi na ameriški turneji to potrjujejo. Zdi se, da bo treba odpraviti še nekatere težave, povezane z opremo, saj smučarji nimajo tako imenovanih high-tech dresov, ki so danes bistvenega pomena za

dober rezultat, vendar bodo tudi te v kratkem dobili, saj naj bi bilo to dogovorjeno.

Pogled v prihodnost Seveda bo treba najprej poskrbeti za sanacijo dolga in poplačati odprte račune za prejšnje sezone. Na srečo za zdaj programi reprezentanc tečejo nemoteno, za kar gre zahvala predvsem nordijskemu poslovnemu direktorju Primožu Ulagi, nekdanjemu vrhunskemu skakalcu, in drugim na SZS, ki so s sredstvi iz svojega deleža omogočili alpincom nemoteno delo. SZS bo morala najti naslednika Bojana Križaja, kar pa glede na stanje ne bo lahka naloga. Nekateri so v kriznih trenutkih pocukali za rokav za marsikoga legendo slovenskega smučanja Toneta Vogrinca, vendar ta pravi, da ga v vsem letu ni nihče vprašal za mnenje, čeprav je želel pomagati, sedaj pa se v to godljo ne bo spuščal. Eden od kandidatov bi lahko bil tudi Jure Košir, ki bi se lahko dolgoročno posvetil temu poslu, saj je po uspešni športni karieri uspešen tudi v poslovnih vodah in ima tudi dovolj veliko ime, da bi lahko pomagal. Vendar Košir pravi, da »snubitvenega« klica ni prejel.

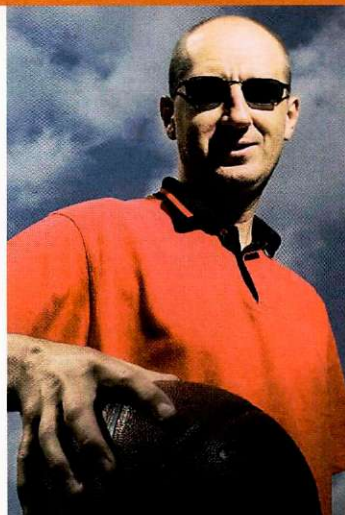
SZS zdaj nikakor nima lahke naloge. Treba bo treba zategniti pas in začeti delati s toliko sredstvi, kolikor jih je na voljo, sicer lahko slovenska smučarija kmalu pride na rob prepada, kar pa bi bil velik udarec slovenskemu ugledu in predvsem slovenskemu športu. Vsi skupaj lahko le upamo na boljše rezultate naših smučarjev, saj brez njih ni pokroviteljev in s tem tudi ne denarja. **D**

Smučarska tekačica **PETRA MAJDIČ** je na tekmi SP v Kuusamu na Finskem prepričljivo ugnala vse tekmice in se veselila prve zmage v letošnji sezoni. V finalu je gladko premagala Norvežanko Astrid Jacobsen na 2. in Slovačkinjo Aleho Prochaskovo na 3. mestu.

Francoz **SEBASTIEN LOEB** je postal svetovni prvak v reliju. Na zadnji dirki po Walesu je osvojil 3. mesto, kar mu je zadostovalo za naslov. Zmagal je Finec Mikko Hirvonen, drugi pa je bil prav tako Finec Marcus Gronholm, ki se je z Loebom do zadnjega bojeval za naslov.

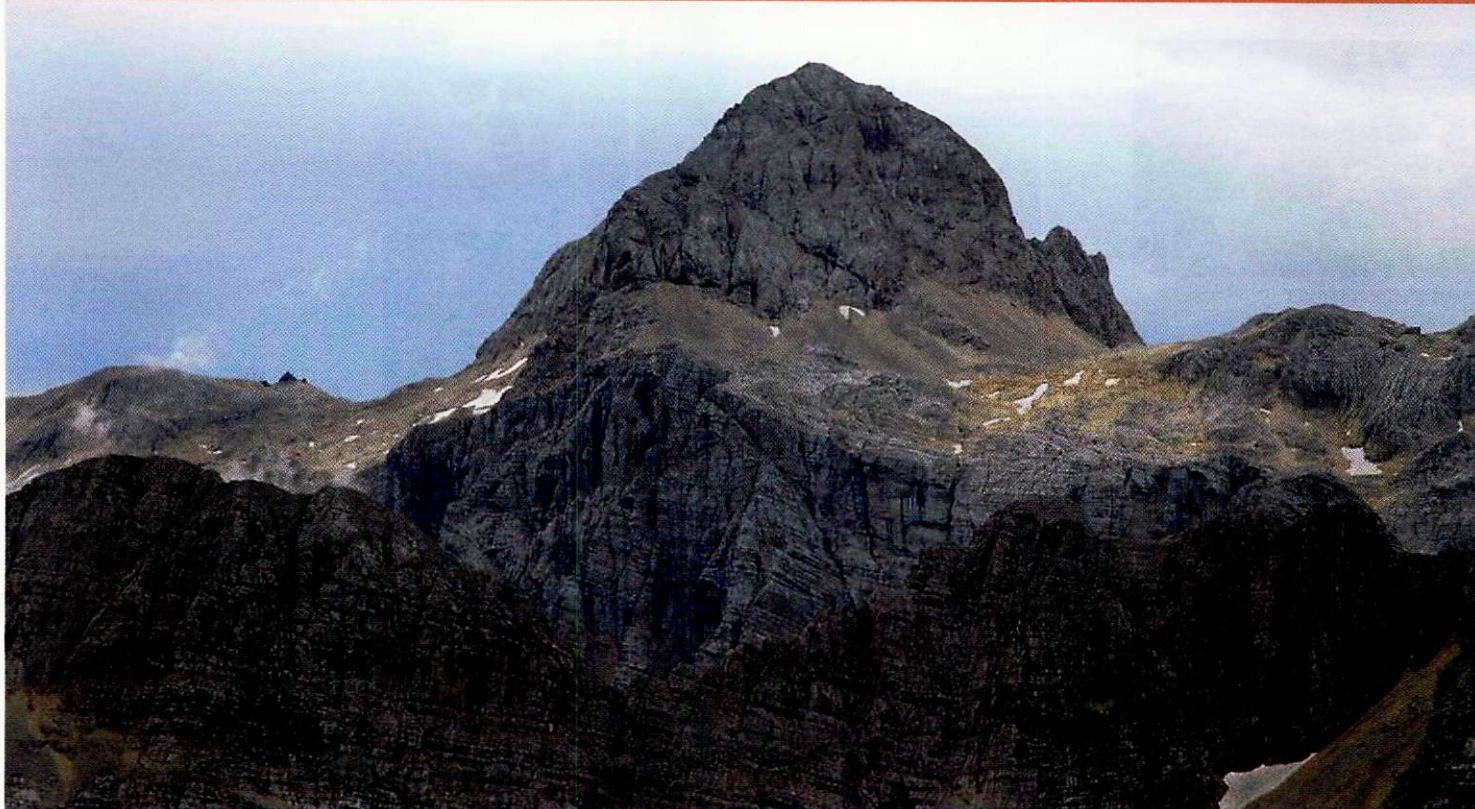

Največji

Esad Babačić

Ob 50-letnici pokala prvakov si je evroliga omislila izbor največjih košarkarjev vseh časov.

Med nominiranci za prestižno čast so igralci, trenerji in celo sodniki. Med 35 košarkarji, ki so zaznamovali najmočnejše klubsko tekmovanje stare celine, bo zbrana resnična elita. Prvi pogoj za uvrstitev na seznam večnih, so uspehi v evroligi, prvi kriterij pa je vsaj en osvojen pokal tega tekmovanja. Tako med nominiranci ni nekaterih resnih kandidatov za osvovitev naslova največjega evropskega košarkarja vseh časov, med katerimi velja omeniti predvsem Dirka Nowitzkega. So pa med njimi tudi igralci z onstran velike luže, ki so zaznamovali to tekmovanje, na prvem mestu strastni zabijalec Dominique Wilkins, najboljši temnopolti igralec, ki je stopal po evropskih parketih. Drugače pa je mogoče med izbranci najti vse tisto, kar premore bogata zakladnica evropske košarke, ki so jo zaznamovali igralci iz nekdanjega vzhodnega bloka in prvi sosedje železne zavese. Največ je torej Slovanov, ki močno vodijo pred Romani in potomci afriških sužnjev. Na prvem mestu sta ruska, torej tudi litvanska in pa jugošola evropske košarke. Slovenci imamo močne adute v Ivu Daneuu, Juretu Zdovcu in Matjažu Smodišu, ki so pustili pečat klubskemu tekmovanju stare celine. Najdemo lahko nekaj tragičnih figur, med katerimi velja omeniti tri velikane, ki so umrli v avtomobilskih nesrečah: Radivoja Korača, Kevina Mageeja in Dražena Petroviča. Tukaj je nekaj izjemnih klubskih igralcev, brez katerih njihovi klubi ne bi dosegali takšnih uspehov, kot so jih. Žarko Varajić, ki je v evroligaškem finalu leta 79 proti močnemu Vareseju dosegel kar 45 košev, pa neverjetni Wajne Brabender in Walter Szczerbiak, da o Moki Slavniću, Kreši Čosiću, Dušku Ivanoviću, Zoranu Saviću, Žarku Paspalju, Davidu Riversu, Dinu Rađi, Dinu Meneghinu, Mirzi Delibašiću, Draženu Dalipagiću, Dejanu Bodirogi, Vladi Divcu, Šarunasu Jasikevičiusu in Antonelu Rivi niti ne govorim. Seveda je poglobljena težava takšnega izbora v določanju glavnih kriterijev, po katerih se lahko oceni kakovost posameznega igralca. Kaj bo tisto, kar bo pretehtalo v korist enega ali drugega kandidata, je težko napovedati. Vendar pa so tu imena, ki jih lahko z zanesljivostjo vidimo med veličastnimi. Poleg nekaterih že omenjenih, med katerimi bo zanesljivo naš dragi Ivo Daneu, imajo mesto tudi Dragan Kićanović, Toni Kukoć, Dražen Petrović, Arvidas Sabonis, Nikos Galis, Juan Antonia Corbalan in Juan Antonio San Epifanio. Po mojem skromnem mnenju ne bi smeli pozabiti niti Žarka Paspalja in Saše Đorđevića, ki sta igrala izjemno košarko.

Letos je bilo največ gorskih nesreč v zadnjih petih letih.

Gora ni nora ...

Petra Janša, foto: arhiv Demokracije

V letošnjem letu je Gorska reševalna služba Slovenije (GRS) zabeležila 345 gorskih in drugih nesreč, od tega kar 38 s smrtnim izidom, kar je največ v zadnjih petih letih. Med ponesrečenci je bilo 30 odstotkov tujcev.

Janez Kosec, član komisije za informiranje in analize pri GRS, je na tiskovni konferenci razložil, da se je največ gorskih nesreč zgodilo v poletnih mesecih, predvsem med mladimi turisti. Letošnje število udeleženih pri nesrečah v gorah je kar za 12 odstotkov višje kot lani, povečalo pa naj bi se tudi število in trajanje iskalnih akcij. Po njegovih besedah je bil delež iskalnih akcij pri reševalnem delu 40-odstoten, kar pomeni, da so od 8.743 reševalnih ur bili 3.088 ur na iskalnih akcijah. V letošnjem letu je bilo devet smrtnih žrtev zaradi kapi, kar je več kot v prejšnjih letih.

Glavni vzroki nesreč Med vzroke smrtnih nesreč med planinci se tako v letošnjem letu na prvo mesto uvršča odpoved srca, zatem zdrs in padec na brezpotju, hoja po označeni poti, med drugimi vzroki pa so nepoznavanje

sestopa, padanje kamenja in zdrs pod vrhom. Glavni vzroki za nesreče v gorah po podatkih GRS ostajajo isti kot v prejšnjih letih, s tem da se povečuje število nesreč pri vodnih aktivnostih, aktivnostih v zraku, gorskem kolesarjenju in sankanju. Največ nesreč, letos 158, se je zgodilo pri hoji po poti, zaradi hoje po brezpotju, pri plezanju, alpskem in turnem smučanju. Največ nesreč, kar 65 odstotkov, se je zgodilo v lepem vremenu, pri neorganizirani skupini in med posamezniki. Največ ponesrečenih je bilo v starostnem

Nevarnost plazov v gorah

razredu med 18 in 55 let, kar dve tretjini vseh pa je bilo moških.

Predsednik GRS Miro Pogar je dejal, da pri GRS največ pozornosti namenjajo izobraževanju kadrov pa tudi organizaciji izobraževanja na področju preventive. Poudaril je, da je prav zaradi možnosti, da ponesrečencu v zelo kratkem času lahko ponudijo prvo pomoč, svoje reševalce izobražujejo predvsem na področju prve in nujne medicinske pomoči. Danes so razmere za reševanje veliko lažje predvsem zaradi helikopterjev in druge napredne tehnike. Tako lahko rešijo precej več življenj kot pred nekaj desetletji.

V zimskem času Član komisije za informiranje in analize pri GRS Jani Belc je opozoril na nevarnosti v gorah, zaradi katerih najpogosteje pride do nesreč v zimskem času. Omenil je predvsem zdrs v gozdni meji in nad njo, v višjih

predelih. Dejal je, da zdrse v gozdnem gorskem predelu najlažje preprečimo z derezami in s smučarskimi palicami, v višjem gorskem predelu pa je treba uporabiti dereze, ki pokrivajo celo stopalo, in cepin. Pomembno je tudi, da imajo planinci naštetu opremo s sabo v vsakem primeru, četudi so pred vzponom presodili, da je ne bodo potrebovali, saj je vreme v gorah zelo nepredvidljivo.

Opozoriti je treba še na nevarnost plazov v gorah, ki so zadnje zime še bolj nepredvidljivi, zato ni nikoli mogoče z gotovostjo trditi, da nevarnost zanje ne obstaja. V zadnjih letih je bilo zaradi sprožitve plazov največ žrtev ob na novo zapadlem snegu, zato naj vsaj sedem dni po večjih me-težih ne bi hodili v gore. Dobro se je zavedati dejstva, da je pri reševanju človeka, ki ga zasuje snežni plaz, le petnajst minut časa, da mu rešijo življenje. **D**

Zdrava pamet svetuje

Akcija Zdrava pamet svetuje opozarja voznike na nevarnosti, ki jih lahko povzročijo s svojim ravnanjem.

Pobudnica akcije je agencija Fantom. Njena predstavnik Kristina Privšek je razložila, da je akcija nastala v želji po izboljšanju sobivanja na cestah, njen ključni element pa je knjižica Bonton v prometu, napisal jo je pisatelj Matjaž Pikalo, ki želi podati praktične nasvete za varno vožnjo. Na temo varnosti je bilo do sedaj povedanega že veliko, vendar je glede na stanje na slovenskih cestah treba poskusiti še druge načine ozaveščanja. Realistično prikazovanje prometnih nesreč žal ni prineslo zelenih rezultatov, saj je bilo po mnenju Privškove gledalcem laže odvrniti pogled oziroma zamenjati televizijski program, kot pa sprejeti oziroma razumeti sporočilo.

Ker živimo v času močne navezanosti na gmotne dobrine, želijo pobudniki akcije voznikom predstaviti prometne nesreče na simbo-

lični način, in sicer v smislu izgube gmotnih dobrin. Samo sporočilo ni šokantno, je celo šaljivo, cinično, ironično, ujame pa nas pri emocionalnem dožemanju kot na primer oglas s sliko telefona in sporočilo v črnem okvirčku »Zaradi nepredvidne vožnje lahko tudi vaši najljubši klici zvenijo v prazno«. Vsi ti oglasi, ki jih želijo približati čim širši populaciji, so predstavljeni v knjižici Bonton v prometu. Avtor knjižice Pikalo je dejal, da je kot pisatelj oziroma nekdo, ki se ukvarja s pisano besedo, sprejel izziv ozaveščanja voznikov in poziva k varnejši vožnji. Knjižica napotkov za varno vožnjo temelji na evropski raziskavi varnega pometa Sartre, vsebina pa se vrti okrog treh temeljnih dejavnikov prometnih nesreč, in sicer prehitre vožnje, alkohola in neupoštevanja prometnih pravil. P. J.

Zabodel zobozdravnico

Prejšnji četrtek se je v Zdravstvenem domu Ljubljana na Kotnikovi ulici okoli 13. ure zgodil brutalen umor.

Devetindvajsetletni moški je z nožem zabodel 33-letno zobozdravnico, nato pa si je poskušal soditi še sam. Po neuradnih podatkih je napadalec, oborožen z nožem, sedel v čakalnici in v trenutku, ko je medicinska sestra odprla vrata ordinacije, jo je ta odrinil in napadel zobozdravnico, ki je prav takrat zdravila neko drugo bolnico. Zobozdravnico je napadalec zabodel v hrbet in v prsi, da se je zgrudila na bolnico na stolu. Bolnica je vstala, pobegnila skozi okno in poklicala številko 113. Zobozdravnik iz sosednje ordinacije je žrtev oživil, a je ta zaradi hudih vbodnih ran izkrevavela. Osumljenec si je v trenutku, ko je spoznal, kaj je storil, poskušal soditi sam.

Kot je znano, naj bi bil storilec, ki je zunaj življenjske nevarnosti, doma iz okolice Novega mesta. Sprva so se pojavila ugibanja, da je

zdravnico umoril narkoman, a se je pozneje izkazalo, da se je pri njej zdravil že dlje časa. Direktor Zdravstvenega doma Ljubljana Zvonko Raubar je pojasnil, da je preiskava do zdaj pokazala, da je šlo za načrtovano dejanje psihično motene osebe. Da so bolniki v ordinaciji, ki je za nujne primere odprta tudi ponoči, večkrat agresivni, je osebe zdravstvenega doma že pred časom opozorilo pristojne, zato se pri tem poraja vprašanje, ali bi napad lahko preprečili. P. J.

www.posta.si

Pomagamo vam deliti srečo.

Običaj izmenjevanja voščil nas spremlja že od najstarejših kultur naprej. Ker je prejeti iskreno voščilo nekaj najlepšega. In zato, ker je poslati srčno željo nekaj čudovitega. Preprosto sreča. Pomagamo vam jo deliti.

V prazničnem času vam želimo veliko lepih voščil. V 2008 naj se tudi uresničijo.

V akciji sodelujejo: Gikar, Pot, T & Graf, Grafocarton, Sidarta, Emma, V.P.C., Hočevar - Gaspari, Šent, Etiketa in Unicef.

Zanesljivo vsepovsod
POŠTA SLOVENIJE
 POŠTA IN FINANCE

Najlepša viža na Bledu

V soboto, 8. decembra, bo v Festivalni dvorani na Bledu sklepna prireditev Najlepša viža 2007, ki jo pripravljata Prvi program Radia Slovenija in Turizem Bled. Prireditve bodo vodili Alenka Resman, Mitja Blažič in Janez Dolinar. Na njej bodo poleg dvanajstih ansamblov, ki izvajajo mesečne zmagovalne viže – RAZPOTNIKI, MLADI DOLENJCI, ALPSKI KVINTET, ansambel GOLTE, ansambel PETRA FINKA, ansambel BUM, ansambel SPEV, ansambel VIHAR, HIŠNI ANSAMBEL AVSENIK, NOVI SPOMINI, MODRIJANI in ansambel BRANETA KLAVŽARJA – nastopili tudi ansambel IGOR IN ZLATI ZVOKI ter številni drugi gostje.

Sklepno prireditev bosta neposredno prenašala Radio Slovenija in Radio Maribor. Najlepšo vižo leta 2007 bodo izbrali poslušalci s telefonskim glasovanjem.

Nastopili bodo na sklepni prireditvi.

Radio Slovenija že osmo leto zapored vsako prvo sredo v mesecu na prvem jutranjem programu s telefonskimi klici poslušalcev izbira najlepšo vižo meseca.

Izbor najlepše mesečne viže se bo nadaljeval tudi v letu 2008, z začetkom 12. decembra letos.

Naomi in Hamilton

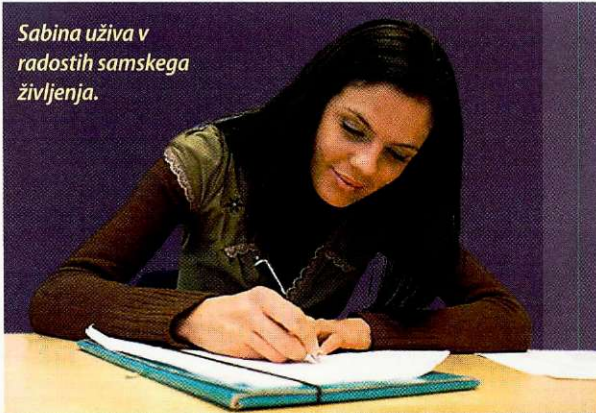
Manekenka Naomi Campbell se je nedavno v Londonu zabavala v družbi mladega dirkača Lewisa Hamiltona. Temnopolta lepotica se je s temnopoltnim 22-letnikom spoznala meseca septembra, in sicer na podelitvi nagrad moški leta. Zgodba, ki je sledila v Londonu, je nadvse zanimiva. Lewis Hamilton in Naomi Campbell sta se zabavala, črna gazela pa je ponorela v tre-

nutku, ko je zapustila taksi. Fotorepoterji so namreč nenehno pritiskali na sprožilec, kar jo je popolnoma razbesnelo. Izbruhi jeze so pri Naomi pogost pojav in niso nobeno presenečenje.

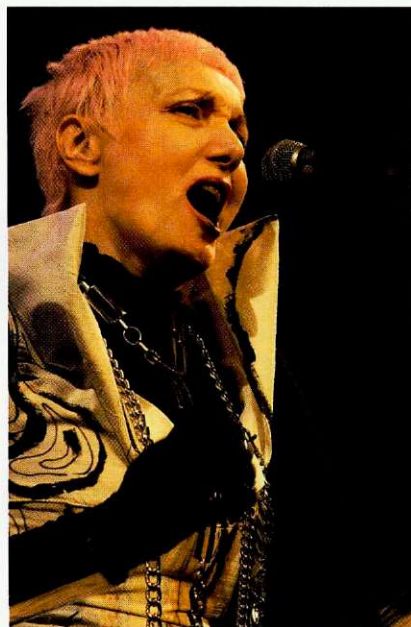
In kako se bo končala zgodba med fotomodelom in dirkaškim talentom? Lewis je lepotico povabil v Brazilijo na zadnjo dirko formule 1 v lanski sezoni. V Angliji tako že krožijo govorice, da Lewis in Naomi nista več samo prijatelja.

Sabina uživa v radostih samskega življenja.

Samska lepotica

Miss Universe 2004, črno lasa Sabina Remar je končala zvezo s hokejistom Gregorjem Polončičem in je po skoraj letu dni spet samska. Par se je razšel po dogovoru, saj nista več hotela živeti preveč ločeno življenje. Zadnje čase zelo zaposlena Remarjeva, ki velja za eno najbolj iskanih slovenskih lepotic, je pred Gregorjem hodila z nekdanjim pevcem skupine Game Over in televizijskim voditeljem Markom Popovičem. Sabina pravi, da se bo zdaj še bolj posvetila delu in karieri, v kateri se bo med drugim ukvarjala s petjem. Dokler se ne prikaže nova ljubezen ...

V spomin na moža

Pevska diva Josipa Lisac se bo v zagrebškem gledališču Gavella na tradicionalnem koncertu spet poklonila svojemu pokojnemu možu, velikemu glasbeniku Karlu Metikošu.

Karlo Metikoš oz. Matt Collins je bil pionir bitniškega obdobja, uspelo

mu je tudi v tujini. V svojih zrelejših letih, ko se je vrnil v Zagreb, je močno vplival na kariero pevke Josipe Lisac. Matt Collins se je v času svoje kariere družil tudi s takšnimi zvezdniki, kot je Paul Anka. Pozneje je Metikoš svojo kariero povsem zapustil in se ukvarjal le s pisanjem pesmi za svojo ženo. Josipa je zaslovela leta 1973 z debitantskim albumom Dnevnik jedne ljubavi. Metikoš je umrl leta 1991 v 51. letu starosti. Josipa je prvi veliki koncert v njegov spomin pripravila že leta 1992. Letos bo na koncertu predstavila tudi DVD, na katerem je njen lanski Koncert ljubavi za Karla Metikoša, in novo pesem 1000 razloga, s katero napoveduje izid svojega novega studijskega albuma.

Svetovna prvaka in plesalca argentinskega tanga. Andreja Podlogar in Blaž Bertonec.

Zito d.d., Smartinska 154, Ljubljana

GORENJK
since 1922

Slastnostrastni

pogledi. Ozračje omamljeno z zvoki violinskih strun in klavirja. Obožujem ta trenutek harmonije ... trenutek, ki je le najin. Zavrtela sva se še močnejše, to ni razumska odločitev.

Čokoladni užitek družine Mistica iz Gorenjke.

Mistica
strast, ki preraste v ljubezen.

www.gorenjka.si

PRINT-DIVISION

Tisk velikih formatov.

www.print-division.com

100,09 €
Plakat vključen v ceno.

economy
banner
system

1-base

227,42 €
Plakata vključena v ceno.

economy
banner
system

roll_screen

450,64 € (100cm)
495,71 € (120cm)
Plakat vključen v ceno.

PALOUP

145,16 €
Plakat vključen v ceno.

rollScreen_classic

Naši izdelki in storitve

- fotopovečave
- display grafike
- plakati
- city light grafika
- zastave
- razstavne in sejemske aplikacije
- tekstilni printi velikega formata
- jumbo panoji
- nalepke velikega formata
- avto grafike / samolepilne folije
- fasadne grafike - mash
- cerade / PVC ponjave / platna
- presvetljene grafike
- laminacija, kaširanje, uokvirjanje, montaža

Vse cene vsebujejo 20% DDV.

Print Division d.o.o., Jezdarska ulica 13, 2000 Maribor, 02/33 04 270, narocila@print-division.com

Ali me imaš rad?

Magični gledalec

Tak je bil naslov letošnjega dobrodelnega koncerta Klic dobrote, ki je vsako zadnjo sredo v novembru. Na prireditvi so zbrali skoraj 200.000 evrov.

Dobrodelni koncert me je tokrat spomnil na očitek nasprotnikov zakona o RTV Slovenija, češ da bo nacionalna TV z novim zakonom postala nekakšna TV Ognjišče. No, za en večer se je to celo res zgodilo. Poleg vedno prijetne Bernarde Žarn je prireditev povezoval Marjan Bunič, znani glas z Radia Ognjišče, medtem ko je njegov kolega Jure Sešek iz klicnega centra sproti sporočal število zbranih sredstev. Vsaj zanj lahko rečem, da se enako dobro kot pred radijskim mikrofonom znajde

pred televizijsko kamero, kar je dokazal že večkrat. Posebnost koncerta je bila tudi prevajalka za gluhe. Pohvalno! Koncert je bil čisto spodoben, čeprav sem kot nekoliko zahtevnejši poslušalec in gledalec pri glasbenem izboru pričakoval več. Prišli so celo družinski ansambli, ki so tako dobili izredno priložnost, da jih vidi vsa Slovenija – doslej so bili le gostje lokalnih televizij in časopisov. Pa tudi humorja ni manjkalo. In da ne pozabimo starih mačkov, kot so Marjan Zgonc, Boris Kopitar, Marjan in Majda Petan, Mladi Dolenjci s skladbo »Nocoj je druga rekla mi«, zmagovalka Slovenske popevke Damjana Golavšek, Igor in Zlati zvoki, dvakratna zmagovalka duhovnega festivala Ritem duha Petra Stopar, ki je to-

krat nastopila brez benda ... Manjkala sta le Adi Smolar z »rolico papirja« in Alenka Godec s skladbo, ki se imenuje enako kot festival. Škoda, da leto družine – zato ima letošnji teden Karitas geslo »Ali me imaš rad?« – ni bilo pred kakšnimi desetimi leti. Takrat bi lahko na primer ansambel Vinka Cverleta igral v čast družinam. Toda nič hudega – dobrodelni koncert je bil kljub vsemu soliden, glasbena raznolikost pa pripomore, da si koncert ogleda čim širši krog ljudi. Morda sem nekoliko zloben, če zapišem, da to prinaša tudi več cekinov – toda ali ni prav zbiranje denarja namen vsakega dobrodelnega koncerta? Že ko so po septembrskih poplavah priredili izredni dobrodelni koncert, je bil odziv ljudi neverjeten. Kdo ve, kako so zapriseženi »svobodnjaki« sprejeli dejstvo, da se je na koncertu prepevalo tudi o Bogu in Mariji in da je neka deklška skupina pela o nerojenem otroku. Bržkone bi kakšna sufražetka v tem videla prikrit napad na svobodo odločanja o rojstvu otrok. Pa kaj potem!

V nečem pa me je koncert prijetno presenetil. Bom kar odkrit: v tem, da tokrat za spremembo nismo poslušali »južno« obarvanih skladb, pa čeprav s slovenskim besedilom. Te navlake je že tako ali tako preveč tudi na nacionalni TV. Očitno se njeni standardi kakovosti znižujejo, vsaj kar se glasbe tiče. Si predstavljate, da bi Werner ali Saša Lendero s svojim južnjaškim melosom nastopala na Slovenski popevki ali pa bi kateri od njiju zmagal na Emi? Zame bi bil to škandal. Že tako je na račun letošnje Slovenske popevke padlo kar nekaj hudih besed, češ da je kar polovica tekmovalnih skladb bolj sodila na kakšen drugorazredni vaški festival kot na Slovensko popevko. Žal. ■

HOROSKOP

Oven
21.3.-20.4.

Situacija v službi se bo stopnjevala in prav nič dobre volje ne boste. Morali se boste prav potruditi, da se boste lahko pogovarjali z nadrejenimi, ki vam bodo te dni šli pošteno na živce. Dobrodošli v klubu nezadovoljnih uslužbencev!

Bik
21.4.-21.5.

Preveč prostega časa vas bo začelo dolgočasiti, zato si boste omislili novo zabavo in povabili veliko prijateljev. Petek bo dan za bolj napeto ozračje v službi, ko boste imeli končno dovolj dela in zadovolžitev glede na sposobnosti.

Dvojčka
22.5.-21.6.

Ker imate pred seboj pomembne nakupe, si ne morete misliti, da bi si ne kupili vsega, kar potrebujete. V odnosu do vas bodo otroci, če jih imate, veliko bolj sproščeni, če jim boste postavili meje. Tedaj bodo vedeli, do kod lahko gredo.

Rak
22.6.-21.7.

Veliko stvari vam bo popilo veliko živcev. Dajte si dopovedati, da s sekiranjem ne boste prišli daleč in da si s takšnim samouničevalskim vedenjem samo škodujete. Poiščite si dobro družbo in dober izziv za naprej, da se boste bolje počutili.

Lev
22.7.-21.8.

Vsi opravki, ki jih imate po uradih in na sodiščih, vas močno spravljajo v slabo voljo. Še dobro, da vam gre zelo dobro od rok vse, česar se lotite. Veliko vam bo prihranjeno, če boste vse vzeli bolj mirno in sproščeno.

Devica
22.8.-21.9.

Ženske tega znamenja se boste znašle v občutljivem obdobju, ki ga boste morale premagati kar z lastno voljo. Moški pa boste v izjemno dobrem, pozitivnem in ustvarjalnem obdobju, ki se bo za vas še prehitro končalo.

Tehtnica
22.9.-22.10.

Tehten premislek bo zopet pozitiven korak, ki ga boste naredili v tem času. Vaša odločitev bo pravilna in ljudje okoli vas bodo z njo nadvse zadovoljni. Vse njene dobre razsežnosti pa se bodo pokazale šele po določenem času.

Škorpion
23.10.-21.11.

Škorpioni, ki imate otroke, boste izjemno napadalni in razburjivi, saj vam bodo malčki hodili po živcih in vas dražili na vse mogoče načine. Nikakor se ne boste mogli pomiriti, ko boste v šoli o njih slišali, kako so uspešili kakšno vragolijo.

Strelac
22.11.-20.12.

Veliko lepega vas čaka, potem ko boste preživeli to neprijetno in težavno obdobje. Vse se bo uredilo, če boste na tem delali, in nikakor se ne boste mogli sprizajtniti z odločitvijo določenega človeka, ki pa bo pravilna in dobra.

Kozorog
21.12.-19.1.

Otroci vas bodo izčrpavali in vam nagajali na vse mogoče načine. Nikar se jim ne pustite provocirati, ampak naredite vse, da se boste lahko končno malo spočili in se sprostili. Veliko veselja boste naredili vsem domačim.

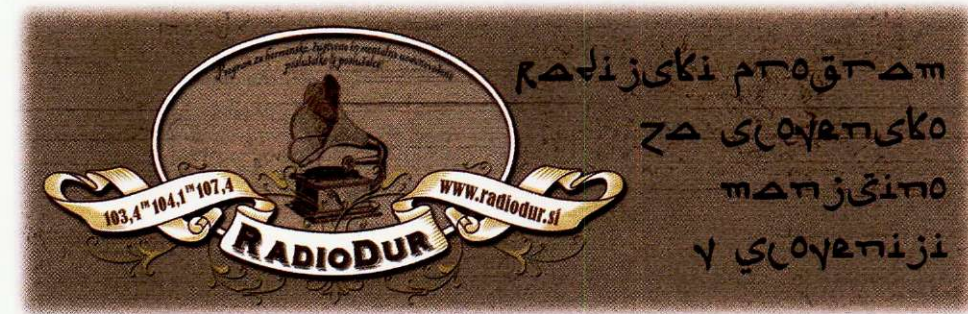
Vodnar
20.1.-18.2.

Prijatelji vas bodo presenetili v pozitivnem smislu, družina pa v malo manj pozitivnem. Razveselili se boste nagrade, če ste v tem času za katero kandidirali. Nikakor se ne boste mogli več zadrževati in boste priredili zabavo prve vrste.

Ribi
19.2.-20.3.

Ribe boste pogrešale poletno vreme in morje, ampak na srečo se bo našel nekdo, ki vam bo približal prihajajočo zimo in se boste ob njem sprostili. Zapomnite si, da vsega človek le ne more imeti. Pomislite na to, kar že imate.

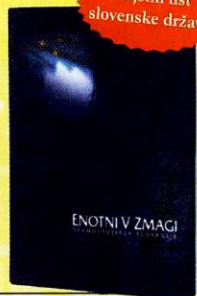
trda vezava, veliki format, 336 strani, 456 fotografij

ENOTNI V ZMAGI

OSAMOSVOJITEV SLOVENIJE

od prvih večstrankarskih volitev do mednarodnega priznanja
(april 1990–maj 1992)

Rojstni list
slovenske države

- predstavitev zgodovinskih dejstev
- kronološko urejena fotokronika
- objava faksimilov najpomembnejših državotvornih dokumentov
- izbor iz takratnega časopisnega in revijalnega tiska (članki, karikature)

Cena: 12.800 SIT (53,41 €)
Za člane kluba Samorog: 9.984 SIT (41,66 €)
Možnost nakupa na tri obroke

Informacije in naročila: knjižni klub Samorog, telefon: 01/ 433 43 06,
naslov: Dalmatinova 1, 1000 Ljubljana, e-pošta: knjizni.klub@samorog.com

Več o knjigi na spletnem naslovu: www.samorog.com

SESTAVIL: MIRAN ERCEG	GESLO	IZVRŠNI ORGAN ALI OBLAST	OVINEK	ILOVICA (ZASTARELO)	SLOVENSKI PISATELJ (NARTE)	OLGA KACJAN										
GORLJIVA SNOV																
OSTANEK PRI PILJENJU																
PORTUGALSKI PISATELJ (ANTONIO ALVES)						KAREL OŠTIR										
ZNAČAJ						KREMENJAK, VRSTA KALCEDONA										
JOŽICA AVBELJ			BALETNIK OTRIN ATA													
DEMOKRACIJA	KAR SE OHRANI IZ PRETEKLOSTI	VZHODNI DEL HRVAŠKE	PORAŽENA ŽENSKA	DEMOKRACIJA	ODPRTO OGNIŠČE V SOBI	RADO NAKRST	LASTNIK TISKARNE	BESEDA BREZ NAGLASA								
OBMEJNA VAS NA KOPRSKEM				PODZEMNI ZUŽKOJED				PREBIVALCI LIKE								
SKUPINA INDO- EVROPSKIH PLEMEN				TENISAČ GERULAITIS				SKANDI- NAVSKO M. IME				JANKO KEKSNIK				
NAJVEČJA REKA V NOTRANJJI AZIJI						MOŠKI, KI PRETIRANO UŽIVA ALKOHOL					NEKDANJI ETIOPSKI KNEZ					
ITALIJANSKI FILMSKI REŽISER (PUPI)						KOVANJE				KEMIJSKI ZNAK ZA TITAN				UŽIVANJE TEKOČINE	POVRŠINA, OBMOČJE	
PREBIVALEC SL. KRAJA LOŽ						VZDEVEK KARLA SOSSA				PUBLICISTKA ŠUKLJETOVA						
TUJE ŽENSKO IME					POGANSKI SVEČENIK					SODOBNIK KELTOV						
KRAJ PRI ZADRU				ANIA RUPEL	PRISTANIŠČE V ALŽIRIJI									ZNAK ZA TELUR		
MESTO V BAKONJSKEM GOZDU					PARADIŽ					TEKSTILNI IZDELEK ZA POKRIVANJE				ZNAK ZA ERBIJ		
DEMOKRACIJA	REKA AARE (KRAJŠE)				ŠVEDSKI ZIMSKO- SPORTNI CENTER					PESNIK DESTOVNIK						

Rešitev prejšnje križanke

ZAPAD, IVO BAN, MALAVI,
STATIK, KANONI, PIRAN,
SKAT, KAVA, KOPAČ, ORO,
PAS, ALANIN, VZ, ARIS,
LORA, ELEN, MANN, ARAT,
SENI, ENDO, RATO, NOIRET,
IV, DUSTIN, EL, AKA,
ŽAR, ACI, DOSTAL, URA,
RAD, MATO

Nagrajenca 47. številke

1. nagrada:

RUDI BENEDIK

Žirovnica 109, 4274 Žirovnica

2. nagrada:

PAVEL HIRŠEL

Vače 76, 1252 Vače

Dobitnikoma čestitamo in ju hkrati prosimo,
da nam pošljeta svojo davčno številko.

Nagrade

1. nagrada: knjiga Enotni v zmagi

2. nagrada: knjiga Enotni v zmagi

3. nagrada: knjiga Enotni v zmagi

Nagradno križanko izrežite
in najpozneje do 13. 12. 2007
pošljite na naš naslov:

Demokracija, p.p. 4315,
1001 Ljubljana,
s pripisom "Nagradna križanka".

VČERAJ, DANES, JUTRI ...

- > **3.12.1967** je v Capetownu (Južna Afrika) v bolnišnici Groot Shur kirurg Christian Barnard opravil prvo uspešno presaditev srca.
- > **3.12.2004** je slovenski državni zbor izvolil novo vlado, ki jo je predlagal mandatar Janez Janša. V vladno koalicijo so vstopile SDS, NSi, SLS in DeSUS.
- > **4.12.1875** se je rodil avstrijski pesnik Rainer Maria Rilke.
- > **4.12.1989** so predstavniki štirih novih slovenskih strank podpisali sporazum o ustanovitvi demokratične opozicije Slovenije – Demos.
- > **5.12.1901** se je rodil ameriški filmski scenarist, risar in režiser Walt Disney. Znani so njegovi liki Bambi, Miška Miki, Racman Jaka, Pluton in drugi.
- > **5.12.1918** so italijanske okupacijske oblasti prepovedale pouk na prvi slovenski realki v Idriji, ki je začela z delom 20. septembra 1901.
- > **5.12.1989** je Srbija začela tudi formalno izvajati ekonomske ukrepe proti SR Sloveniji.
- > **6.12.1921** sta Velika Britanija in Irsko podpisali sporazum, s katerim je bila ustanovljena Svobodna država Irsko s statusom dominiona.
- > **6.12.1990** je Skupščina Republike Slovenije na skupni seji vseh treh zborov sprejela zakon o plebiscitu o samostojnosti in neodvisnosti Slovenije.
- > **7.12.1863** se je rodil italijanski komponist Pietro Mascagni (Cavalleria rusticana). Sit kritike je v svoji novi operi Maske sebi napisal naslednje posvetilo: »Samemu sebi v dokaz visokega spoštovanja in neomajnega zadovoljstva.«
- > **7.12.1941** se je z nenadnim napadom japonskega letalstva na ameriško vojno oporišče Pearl Harbor druga svetovna vojna razširila na Pacifik
- > **7.12.1952** je Ljudska skupščina SFRJ odobrila pretrganje stikov z Vatikanom.
- > **8.12.1991** so v Belorusiji podpisali beloveški dokument, s katerim je razpadla Sovjetska zveza. V njem med drugim piše: »ZSSR je kot subjekt mednarodnega prava in kot geopolitična realnost s tem nehala obstajati.«
- > **8.12.1996** so v Sloveniji volivci na referendumu izbrali večinski volilni sistem. Državni zbor je odločitev ustavnega sodišča izigral s spremembo ustave.
- > **9.12.1987** so delavci Litostroja za uredništev svojih zahtev demonstrirali pred skupščino SRS. Ob tem je sindikalni vodja France Tomšič stavkajoče pozval k ustanovitvi Socialdemokratske stranke Slovenije. Ob njeni ustanovitvi je postal njen prvi predsednik, kasneje pa sta ga nasledila Jože Pučnik in Janez Janša.

POGLED NAZAJ (OD 3. 12. DO 10. 12.)

Niccolò Amati

3. decembra 1596 se je rodil italijanski izdelovalec godal Niccolò Amati. Bil je sin in učenec Girolama Amatija, mlajšega sina Andree Amatija. Velja za največjega mojstra iz družine Amati. Bil je tudi pomemben pedagog, njegova učenca sta bila med drugim kasnejša znana izdelovalca godal Andrea Guarneri in Antonio Stradivari.

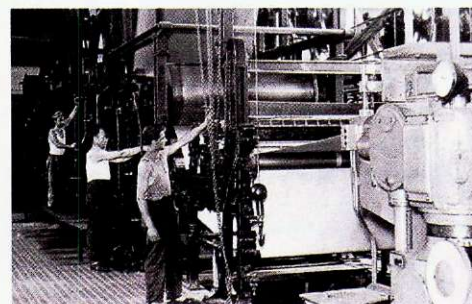
Niccolò Amati se je šolal pri očetu Girolamu, potem pa se je razvil v samostojnega in iznajdljivega mojstra. Violino je izpopolnil v vseh elementih, od debeline lesa in velikosti resonančnih odprtih do oblike trupa in vratu oziroma polža na vrhu vratu za napenjanje strun. Okoli leta 1625 je svoja dognanja združil v slavnem modelu violine grande amati.

Njegove violine so bile nekoliko bolj ploščate, a elegantnih linij in znane po velikem, zelo lepem in mehkem tonu.

Nacionalizacija podjetij

Zvezna skupščina Jugoslavije je **5. decembra 1946** po hitrem postopku sprejela zakon o nacionalizaciji zasebnih gospodarskih podjetij. Do sprejetja je bila to strogo varovana državna skrivnost. S tem zakonom so bila poddržavljena velika in pomembna gospodarska podjetja v državi.

V Sloveniji je bila nacionalizacija za večino od 59 industrijskih podjetij splošno

državnega pomena formalnost, saj so bila že pred decembrom 1946 v celoti ali delno zaplenjena, tako da jih je pod državni nadzor prešlo le zadnjih deset. Nacionalizacija je v Sloveniji uradno potekala od 5. do 17. decembra 1946. Zajela je 161 industrijskih podjetij, 99 žag in lesnoindustrijskih obratov, 63 podjetij na področju trgovine, preskrbe in turizma, več deset gradbenih in prevoznih podjetij, denarnih in zavarovalnih zavodov. Tako je država postala lastnica vseh večjih, skupaj pa več kot polovice gospodarskih podjetij. S tem je bil izpolnjen pomemben pogoj za uvedbo planskega gospodarstva.

Samofinanciranje »ferajnov«

Z nastankom slovenske pomladi in demokratičnih političnih strank je nastalo tudi vprašanje njihovega financiranja. To ni bilo vprašljivo za nekdanje družbenopolitične organizacije, ki so se prelevile oziroma so se začele »prenavljati« (Zveza komunistov v SDP ..., SZDL v Socialistično stranko in ZSMS v LDS) in so imele v lastni pomembne nepremičnine.

O financiranju novih strank so **7. decembra 1989** razpravljali na seji predsedstva Slovenije. Pri tem je Janez Stanovnik omenil, da je od ameriškega kongresnika izvedel, češ da so se alternativci že zanimali za ameriški fond, ki financira demokratične akcije, in da bodo »kao svako umiljato jagneje sisali dve majke«.

Majda Gaspari je bila prav tako vidno ogorčena, češ da bi se s financiranjem opozicije kar tako razmetavalo z družbenim denarjem v taki ekonomski situaciji, Jože Smole pa je bil za to, da se kakršni koli »ferajni« samofinancirajo.

Dimitrij Rupel je kasneje pisal, da je bil Demos deležen finančne podpore Slovencev po svetu. Organizirali naj bi se bili ameriški Slovenci, vendar naj bi bili po trditvah pisca denar nabirali za Demos, poslali pa ga le Omanu in Peterletu. Zaradi razburjanja v SDZ so rezultat popravili, tako da so razdelili »70.000 dolarjev med Omanu in Peterleta, za SDZ pa rezervirali 10.000«.

Spoštovani bralci,

uredništvo si pridržuje pravico do krajšanja pisem, ki presegajo dolžino 45 vrstic. Pisma bralcev objavljamo v skladu z načelom profesionalne novinarske etike, katere namen je služiti interesom javnosti ne glede na politično, svetovnonazorsko ali kakršno koli drugo prepričanje.

št. 48/71

Prva (ne novinarska) peresa Dela (6)

Odgovorni urednik Dela Janez Markeš se še naprej spreneveda. Dobro ve, da je od mene zahteval objavo na istem mestu, kot je bil objavljen članek Ane Jud. V drugem pogovoru 15. oktobra sem mu dejal, da zaradi razveljavitve Rožmanove obsodbe potrebujem prostor za tako pomembno zadevo in njegovega odgovora ne morem objaviti na istem mestu, ampak v pismih bralcev. Zahteval je objavo takoj in na istem mestu. V objavo v pismih bralcev ni privolil. Rekel sem, da to ne pride v poštev in da bo pač njegov odgovor v skladu z zakonom o medijih ter pravici do odgovora in popravka objavljen čez štirinajst dni, kar omogoča zakon. V tistem trenutku je izgubil živce, začel vpiti name in se obnašati popolnoma neprimerno za urednika »osrednjega slovenskega časnika«. Njegov odgovor je bil tako objavljen 25. oktobra na istem mestu in v skladu z zakonom

o medijih. Če ne bi zahteval objave na istem mestu, bi bil objavljen že teden dni prej v pismih bralcev. To je vse. S svojim vpitjem pa je pokazal svoj pravi obraz. V nastopu na nacionalni televiziji v Vročem stolu je svojo agresivnost in nekultiviranost še dodatno potrdil. Ker je Markeš postal praktično redni »dopisnik« Demokracije, za bralce pa je takšna polemika zanimiva in povečuje branost naše revije, ga na tem mestu kot nekdanji honorarni novinar Maga javno sprašujem, zakaj se kot odgovorni urednik Dela in nekdanji urednik Maga v Delu ne zavzame za ohranitev novinarske in uredniške avtonomije Maga, zakaj dopušča, da prva nadzornika časopisne hiše Delo Andrijana Starina Kosem in Stojan Zdolšek izvajata »politkomisarske pritisk« na novinarje Maga, in zakaj ne vzame v bran svojih nekdanjih novinarskih kolegov ter v. d. urednika Silvestra Šurle. Zakaj?

Metod Berlec, Demokracija

št. 48/6

O Delu in medijih nekoč in danes (1)

Demokracija me je spet počastila, tokrat z objavo sedmih citatov, ki sem jih v zvezi z mediji napisal med letoma 2002 in 2003, in tudi s povzetkom pisma, ki sem ga 23. novembra 2007 pisal predsedniku DZ in članu SDS Francu Cukjatiču. O tem želim zelo jasno povedati, da bi vse, kar navaja Demokracija, ponovno zapisal in podpisal. Takrat sem postavil svoje načelno

stališče do centrov politične oblasti, ki vedno in po pravilu skušajo uveljavljati svojo moč nad mediji. Tudi glede nedavnih dogodkov v parlamentu, ko je premier uporabil to svojo moč ter v osrednjem hramu demokracije izrekel trditve, ki dokazljivo ne ustrezajo resnici, sem ravnal enako načelno, in tako bom ravnal tudi v prihodnje, četudi to ne bo povšeči uredništvu Demokracije, ki ima sedež na Komenškega 11, njen urednik pa zatrjuje, da je neodvisno od stranke. Ob tem težko spregledamo, da ima na istem naslovu sedež tudi stranka, katere vodja, ki je tudi predsednik vlade, obtožuje urednika Dela na enak način in v istem času kot neodvisna Demokracija.

Janez Markeš, Delo

'Draga' Zgaga, Šurc!

Še pomnita, tovariša:

1. neraziskan in nekaznovan poskus uboja kritičnega novinarja g. Mira Petka, ki je javnosti razkrival stranpoti prihvatacije v času skorumpirane vlade LDS;
2. kako je novinar g. Tomaž Ranc (ki je v aferi Vič-Holmec, uperjeni v diskreditacijo osamosvojiteljev RS, razkrival zavrženo delovanje udbovsko orientiranih komunističnih vazalov takratnega notranjega ministrstva) s pravnomočno sodbo dokazal, da so v času vladavine LDS proti njemu protizakonito delovali kriminalisti takratnega Bandlerjevega notranjega ministrstva;
3. zelo sporočilno javno dopisovanje partijskih kolegov tov. Boruta Pahorja in tov. Toneta Ropa, ki ga je mogoče povzeti z delovnim imenom 'dragi Borut, dragi Tone' in razkriva, kdo iz SD ali LDS je tisti, ki je bolj in dlje politično obvladoval najvplivnejši nacionalni javni medij RTVS;
4. javno razkritje, da je slovenski Stalin tov. Gregor Golobič kar

po telefonu 'pomagal' tov. Tanji Starič voditi režijo političnega soočenja na RTVS;

5. javno razkritje, da je tov. Tone Rop kolerično po telefonu kričal in grozil novinarju/uredniku g. Dejanu Steinbuchu;

6. ko so v času vladanja LDS na Udbini naslednici Sovi pod vodstvom tov. Iztoka Podbregarja nezakonito prisluškovali tako opoziciji kot množici več tisoč telefonskih priključkov, med katerimi ne dvomim, da se najde tudi vsaj kakšen novinarski telefonski priključek;

7. da je v času vladanja LDS delovala zavržena naveza proudbovskih vazalov, ki je bila organizirana tako, da je bila sposobna na zaprti oddelek državne norišnice protiustavno deportirati dokazano razumnega in mirnega državljana, ki je javno razkrival oblastno finančno korupcijo eldeesovske oblasti, za katero velja, da jo je vedno podpirala večkrat prebarvana, a še vedno enoumno komunistično krvavordeča SD.

Vem, vem, 'draga' tovariša, navedeni elementi na vaju niso naredili zadostnega vtisa, da bi v vaju sprožil reakcijo po pisanju peticije zaradi kriminalno političnega ogrožanja medijske svobode, še več, videti je, da se vama kolca po 'zlatih' časih komunistične medijske 'svobode', ko so se kritične edicije kar zaplenile, to je po 'zlatih' časih komunistične diktature, v kateri so novinarje preimenovali v družbeno politične delavce.

Kot je videti, mnogim med vami še vedno ni uspelo (nekaterim ne bo nikoli) pretrgati komunistične popkovine in se iz predpisane in sprejete vloge pohlevnih komunističnih družbenopolitičnih delavcev preobraziti v samostojne novinarje, kaj šele v neodvisne profesionalne novinarje.

Franc Trunk, veteran vojne za Slovenijo, Portorož ▶

► **Jezik ljubezni in resnice**

V Sloveniji smo bili na volitvah leta 2004 priče skoraj neverjetnemu volilnemu preobratu. Takratna pozicija je šla v boj z vsemi razpoložljivimi pripomočki: podpora z marketinškim propagandnim in kapitalskim pristopom (poleg obvladovanja medijev), s »pravovernimi« novinarji ...

Kljub temu je volitve izgubila. Vendar se ta naveza v času, ko si vlada prizadeva za uveljavitev Slovenije in njen razvoj, briga le za svoje korito. Zato je z omenjenim pristopom in s podrobno izdelanim političnim marketingom ustoličila »našega« na ljubljanski magistrat. Po tem vzorcu je pred kratkim ustvarila umetno politično ozračje, v katerem so volivci spet podprli »našega« kandidata za predsednika države.

Toda glej šmenta, po tako briljantni zmagi je en sam nastop predsednika vlade Janeza Janše pomenil pravo šokterapijo za vest tistih Slovencev, ki jo imajo. Glasovanje po telefonu na nacionalni TV je pokazalo skoraj 77: 33 v korist Janeza Janše nasproti tajkunom.

Kaj je čarobno Janševo zdravilo za slovensko vest nasproti političnim manipulacijam z javnostjo? Čedalje več ljudi čuti, da ima Janša in njegov krog ta narod, to državo, te ljudi preprosto in iskreno rad, jim želi dobro in jih želi obvarovati pred tem, da nekdo njihovo prihodnost nevidno posesa v svoj žep.

Njegove besede niso osladne, je človek široko odprtega srca, govori resnico, ki jo prepoznavamo po delih, uspehih te vlade v skupno korist. To je podoba, ki je za skupno dobro daleč bolj

RADIO
96,4 MHz
Ta pravi!
Slovenske gorice

Trg osvoboditve 5, 2230 Lenart, tel: 02/729 02 20, 720 73 24, fax: 02/720 73 22
ELEKTRONSKA POŠTA: radio@radio-rsg.si, INTERNET STRAN: www.radio-rsg.si

RADIO DMEV

97.2, 99.5, 103.7, 106,2 MHz
UKV, STEREO, RDS

uporabna kot vse spletke političnih manekenov.

Miran Mihelič, Bovec

Hoja za Rudolfom Maistrom

Ob Maistrovi proslavi v Gornji Radgoni je bilo večkrat rečeno, da je ta proslava tretja zapovrstjo. Kdor bo hodil, seveda, ideološko neobremenjen, po spominih na Maistra v času po osamosvojitvi, ne bo mogel in tudi ne smel preskočiti dejstva, da so bile pred temi tremi vladnimi že štiri proslave Maistru v čast, prav tako na državni ravni, le da jih država ni priznala. Šle so mimo zaprtih oči politične in medijske javnosti, zato ker so v svoji zasnovi nosile geslo: Kdor govori o Maistru, borcu za severno mejo, in ne spregovori o aktualni problematiki južne meje v slovensko dobro, govori mimo Maistra in proti njegovim sporočilom.

Danes aktualno vprašanje pravične meje je politično zavarovano, da ne bi prodrlo do Maistrove podobe. Zavarovano je tako, da ne proslavljamo Maistra kot celovite osebnosti, ampak se proslavlja le spomin na njegovo dejanje v novembru leta 1918, dejanje, povezano z Mariborom in s Štajersko. Danes se sliši: »Če govorimo o Maistru, govorimo o domovini, o ljubezni do domovine.« Ob tem me vedno spreleti: tudi Rupnikove legije so se bojevale iz ljubezni do domovine, vendar je bila njihova domovina v obsegu, v katerem ni bilo ne Primorske ne Štajerske! Tudi današnje besede politikov o domovini ne vključujejo najjužnejšega dela slovenskega ozemlja. Kaj je potemtakem domovina in kaj pomeni ljubezen do domovine? Le politična fraza?!

Danes govoriti o ljubezni do domovine in hkrati objokovati, da Hrvaška ni ratificirala Drnovšek-Račanovega sporazuma, ki je nameraval izbrisati polovico legalne občine Piran, je hujske protidomovinsko dejanje, kot ga je storila slovenska oblast takrat, ko je prepovedala Maistru pohod na Koroško, ko je bil še čas, da bi jo prisključil Sloveniji, in ko je bil čas, da bi dosegel pravično severno slovensko mejo. Katera koli politična opcija (poudarjam: katera koli!), ki obžaluje, da nam še ni uspelo odrezati polovice piranske občine in jo vreči tja čez, ne bi smela imeti mandata za organizacijo Maistrove proslave, ker s takšnimi stališči Maistra degradira. Maister ni ljubil svoje domovine pragmatično, ampak jo je ljubil dejansko in v celoti. Resnično bi bil že čas, da bi se nehale govoriti laži, da je Maister s soborci utrdil slovensko severno mejo, mejo torej, ki je še danes veljavna med Slovenijo in Avstrijo. Maistrov življenjski cilj je bil utrditi severno slovensko mejo na robu nacionalnega ozemlja na Koroškem, ne pa meje na Karavankah, ki so jo v resnici utrdili takratni slovenski politiki s pomočjo kraljeve jugoslovske pragmatične politike. Koroška je ostala Maistrova bolečina do njegove smrti. Pripisovati Maistru utrditev krivične severne meje je natolcevanje, pripisovati Maistru izbris dela slovenskega nacionalnega ozemlja na severu Slovenije pa je zlonamerno.

Frane Goljevšček, Izola

Interpelacija proti Mateju

Očitno pobudniki interpelacije zoper ministra Mateja niso spoznali, da ne on ne nihče drug na

položaju ministra za notranje zadeve ne more zagotoviti vsakemu državljanu stalnega spremstva vsaj dveh policistov za zagotavljanje minimalne osebne varnosti.

Kolikor je treba krivdo za kriminalna dejanja za vsako ceno pripisati kakšnemu ministru, bi se bilo bolje vprašati, kdaj je določeni storilec hodil v šolo, kdo je bil v tistem času minister za šolstvo in kakšna je bila takratna vzgoja. Dogodkov v preteklosti se žal ne da spreminjati; vplivamo lahko samo na prihodnost. S preusmeritvijo energije v vzgojo bi zares pripomogli k izboljšanju razmer vsaj v prihodnosti, interpelacija zoper ministra Mateja pa z vidika dolgoročnih rezultatov pomeni nadaljnje brezplodno stopicanje na mestu.

Jakob Grošl, Velenje

Eni živijo od laži

Da eni živijo od laži, ki jih »prodajajo«, se je izkazalo tudi ob razpravah o noveli zakona, komu pripada ali kdo lahko pridobi status žrtve vojnega nasilja (Tarča na TV, 9. 10. 2007). Prvaki opozicijskih strank in tudi DeSUS so govorili, kdo je upravičen do statusa žrtve vojnega nasilja in kdo ne. Pravo vprašanje bi bilo: Kdaj bodo dobili vsaj moralno zadoščenje vsi tisti, ki so bili žrtve komunističnorevolucionarnega nasilja? Toda omenjene govorce je bilo razumeti tako, da so tisti, ki so trpeli nasilje ali krivico s strani komunistične oblasti, že morali biti okupatorjevi sodelavci. Takšna interpretacija pa je v popolnem nasprotju z dokazano zgodovinsko resničnostjo naše polpreteklosti. Ob nepristni in neresnični razlagi naše polpre-

88,3 & 105,1 MHz
ALPSKI VAL

Radio Alpski val
www.alpskival.net
† 05 38 11 886
f 05 38 11 674

tekle zgodovine dobi človek občutek, da v Sloveniji ne teče čas vedno naprej, ampak včasih tudi nazaj v svinčene čase. Očitno pa je, da dedičev totalitarnega komunizma resnica o naši polpretekli zgodovini ne zanima in ne privlači, ampak sledijo samo svojim ideološkimi načrtom in ciljem. Toda RESNICA obstaja kljub zanikanju.

Kdo pa je sodeloval z okupatorjem že v začetku okupacije? Spomnimo se, da so prav komunisti, zvesti paktu prijateljstva med Stalinom in Hitlerjem, navdušeno haljhitlerjevali; da jim sploh ni bilo mar, ko so nacisti preganjali naše duhovnike in jih izselili. Da bi se izkazali lojalne nacistom, je skupina komunistov ustanovila Protiimperialistično fronto (PIF), ki so jo pozneje preimenovali v Osvobodilno fronto (OF). Nasprotovali so tudi upor kraljeve vojske in zahtevali, da se mora slednja takoj vdati. Na plenumu 16. septembra 1941 so komunisti sprejeli sklep, da bodo onemogočili vsakogar, ki bi organiziral upor proti nacistom zunaj komunistične partije. Tudi sestanek partizanskih in nemških vojaških predstavnikov, ki je bil na Bledu 28. julija leta 1943, verodostojno kaže partizansko-nemško prijateljevanje in sodelovanje. (Vir: Tabor št. 1 – 3, stran 7). Kaj pa zrežirani dahavski proces v »zlati« svobodi zoper tiste, ki so se vrnili iz Dachaua, je bila to nedolžna stvar? V knjigi Duhovnik v taborišču smrti avtor Franc Puncer opisuje, kako ga je Udba zasliševala in mu grozila, potem ko se je vrnil iz Dachaua. Vse to kaže, da je bila komunistična ideologija do slovenstva in večinsko verujočega slovenskega ljudstva enako sovražna kot nacistična. Vladavino komunizma, ki je temeljil na laži in prevari, smo hvala bogu preživeli. Boleče in žalostno pa je, da moramo danes v svobodni in demokratični Sloveniji, za katero imajo največje zasluge prvaki strank slovenske pomladi, kot so Janša, Peterle, Pučnik in drugi, ki so zaznali znamenja časa, ter seveda tisti, ki so za obrambo Slovenije darovali svoja življenja, še vedno poslušati slavospeve zmotni in lažni komunistični ideologiji.

Ko je v letih 1936 do 1939 v Španiji potekala državljanska vojna, so komunistični borci, ki so jim kot prostovoljci pomagali tovariši iz Slovenije, med drugim pomorili 4.184 duhovnikov, 11 škofov, 2.658 redovnikov in redovnic ter porušili mnogo cerkva. A ker tam država ni bila okupirana in revolucije niso mogli skriti pod krinko NOB, so bili premagani. Toda zanimivo; zmagoviti oblasti pod vodstvom generala Franca je kljub tolikim žrtvam uspelo žrtve ne le dostojno pokopati, ampak so postavili tudi veličasten spomenik vsem žrtvam državljanske vojne na obeh straneh. Vsem so izkazali spoštovanje in čast. Pri nas v Sloveniji pa v polstoletni komunistični vladavini oblastniki niso zmogli drugega kot obrekovati, žaliti in sovražiti svoje pomorjene rojake. Kot nekoč tudi danes stranke komunističnega nasledstva nadaljujejo komunistično prakso narodove delitve na naše in ne naše, na prave in ne prave, privilegirane in zapostavljene. Znano je, da so slovenski komunisti teoretični del revolucionarnih večšin pridobili na šoli Dzeržinskega v Moskvi, praktičnega pa v španski državljanski vojni. Leninov nauk »Lažite, lažite, lažite, nekaj se bo že prijelo« nadaljujejo v liberalne in socialne demokrate preimenovali komunisti. Kot nekoč v Titovi Jugoslaviji stranke komunističnega nasledstva še vedno zanikajo resnico in uporabljajo dvojna merila. Volk dlako menja, nravi pa nikoli. Pa vendar; maske in krinke so že zdavnaj odpadle. Tudi zastor počasi odstira zakulisje, da postaja znano in vidno, kdo je režiser in kdo so igralci.

Značilno za ljudi in stranke komunističnega nasledstva pa je, da ne zmorejo sebe promovirati drugače, kot da poskušajo odstraniti političnega tekmeca. Prav v tem času smo bili priče, kako so liberalna medijska trobila poskušala z lažjo in obrekovanjem vzeti čast in dobro ime uglednemu ter spoštovanju in zaupanju vrednemu predsedniškemu kandidatu. Tudi Lukšičevo »vzgojno« navodilo študentom za namene vohunstva je pošastno za naš prostor in čas; je korak nazaj v čase, ki si jih ne želimo.

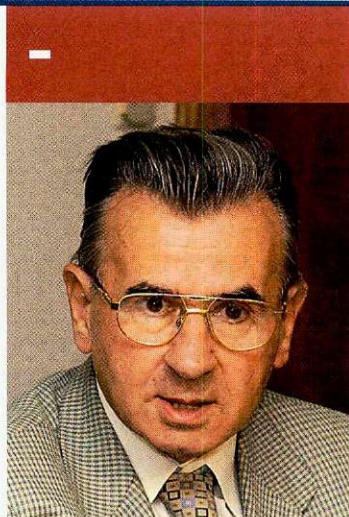
Ivan Glušič, Mozirje

Zlorabljeno novinarstvo!

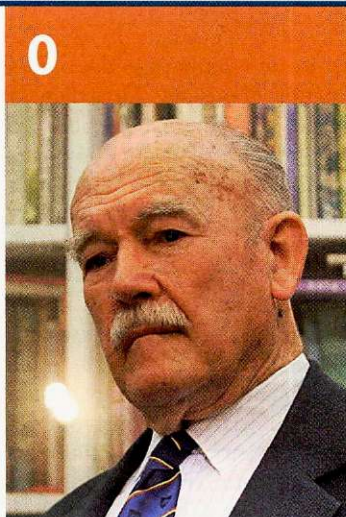
Marija Vodišek

Vemo, da poročanje novinarjev – glede na to, za kateri dnevni časopis pišejo – nikoli ni bilo res svobodno, pisali so in pišejo tako, kot od njih zahtevajo lastniki. To pa se ne bi smelo dogajati v državah, kjer vlada demokracija in svoboda izražanja. Kolikor vem, je v Sloveniji ta svoboda vse od naše osamosvojitve tudi uzakonjena. Vendar se že vseskozi ne le zlorablja, temveč celo prostituira in prodaja v poplavi raznih medijev. Osamosvojitve ni bila pogoda vsem Slovincem in nekatere še danes preveva nostalgija po starih dobrih časih. Takrat so bili vsemogočni. Kako naj se nekdo, ki ni smel ali ni hotel pisati po resnici, tega sedaj navadi? Zadnje mesece pa je zloraba poročevalske svobode podivjala. Nezadovoljstvo prevelikega števila obrobnih, naščuvanih novinarjev je svojo jezo in užaljenost sprostito v novinarskem skrpucalu, polnem blatenja lastne domovine in premierja, ter ga poslalo v tujino na vse mednarodne institucije, na vse predsednike držav EU in zunaj nje. Tega ne dela tisti, ki kaj da na svojo verodostojnost in poštenost. Seveda vse to ni zraslo na njihovem zelniku. Ukaz so brez dvoma dobili pri sedaj »največji« opozicijski stranki SD. Ta stranka v svojem pamfletu očita »vladajoči koaliciji«, da s pomočjo politično-kapitalskih povezav vpliva na programsko vodenje »nekaterih« dnevnih časopisov in s pomočjo kapitala odločilno vpliva tudi na »nekatera« druga javna občila. Po njihovo je tudi sankcioniranje novinarjev delo »vladajoče koalicije«. SIC. Spet nič konkretnega, nič dokazanega, nič dokazljivega. Stara praksa prenovljenih komunistov, ko so nekoga obtožili, obsodili, pa nikoli nič dokazali. Urednik Dela Janez Markeš je prek svojega časopisa avtoritarno zahteval odgovor predsednika DZ Franceta Cukjatiya v zvezi z nastopom premierja Janeza Janše v parlamentu, kar je premierjeva ustavna pravica, in ga označil za zlorabo, menda zaradi omembe »sedanjih« Delovih novinarjev. Gospod urednik Dela je dobil 24. nov. zahtevani odgovor v svojem oz. Šrotovem mediju. Naj nam vendar že povedo, kateri dnevnik v Sloveniji je provladni! V Sobotni prilogi Dela je treba prebrati članek pisatelja Draga Jančarja »Otok svobode in cenzura«. Po tem branju poštenemu državljanu odleže, ker so v njem napisane resnice, nekatere stare že nekaj let, pa zato toliko več vredne. Potem pa prebiram seznam podpisnikov zloglasne Peticije zoper cenzuro in naštejemo 50 novinarjev časnika Delo. Ubogi neboljenci. Kako so le vzdržali vse pritiske vlade in Janeza Janše? K sreči imajo bogatega lastnika, Pivovarno Laško, ki jo zastopa najboljši odvetnik Stojan Zdolšek, in pomoč razumevajočega urednika Janeza Markeša. Vsi skupaj jim torej zagotavljajo »popolno« svobodo pisanja. Pa divizija podpisnikov s POP TV, Radia Slovenija, TVS, samostojni in upokojeni novinarji in seveda STA. Najbolj so me ganile novinarke Cicibana, Cicido in podpisana gledališka kritičarka. Pred 62 leti, 26. maja 1945, je v Slovenskem poročevalcu, št. 30., pisalo: »Mi pa smo že s krvjo vžgali v naša srca maščevanje kot PROGRAM IN VSEBINO ... Tone Seliškar. Veš, poet, svoj zločin?«

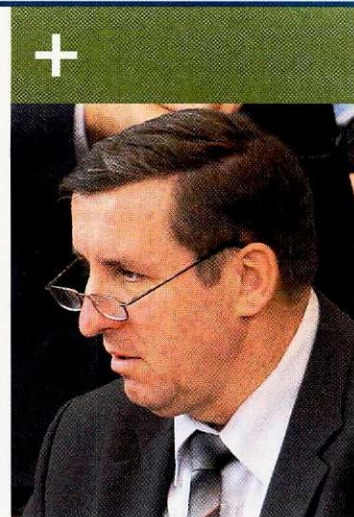
Politični semafor

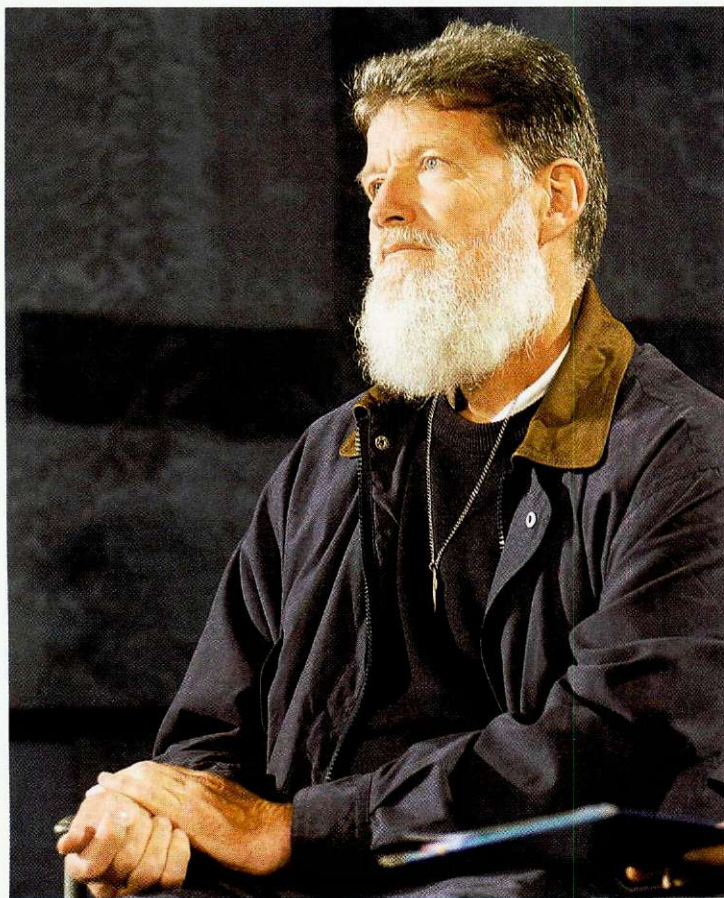
Prehitro v napad Minister za pravosodje Lovro Šturm bi moral glede na sodbo upravnega sodišča v primeru Aleša Zalarja po mnenju Mirana Potrča in Darje Lavtižar Bebler (SD) odstopiti. Upravno sodišče je ugotovilo, da je minister pri neimenovanju Zalarja za predsednika okrožnega sodišča ravnal diskriminatorno. Minister Šturm je napovedal, da bodo v primeru Zalar uvedli revizijo. Po njegovi sodbi ni dokončna, saj pričakuje drugačno odločitev vrhovnega sodišča.

Pozabil na leto 1918 Dr. France Bučar je nedavno izdal knjigo z zelo pomenljivim naslovom Rojstvo države. V njej se je v esejističnem slogu razpisal o dogajanju med drugo svetovno vojno, vlogi Osvobodilne fronte in Dolomitski izjavi. Zanj se osamosvojitve Slovenije začne leta 1941. Čisto pa je prezrl dejstvo, da smo se Slovenci že leta 1918 za kratek čas praktično osamosvojili z nastankom kratkotrajne Države Slovenec, Hrvatov in Srbov.

Ost proti opoziciji Poslanec Slovenske demokratske stranke Jožef Jerovšek je opozoril, da gre pri zagrizenem nasprotovanju opozicije pobudi za sklenitev sporazuma med Slovenijo in Svetim sedežem o duhovni oskrbi v oboroženih silah, policiji in zavodih za izvrševanje kazenskih sankcij za poskus slabitve ugleda države v času pred njenim predsedovanjem EU. Prav tako je prepričan, da nasprotniki pobude s svojim ravnanjem škodijo slovenskim interesom.

Odlikovani misijonar

Predsednik Republike Francije Nicolas Sarkozy je z dekretom 12. oktobra 2007 s francoskim državnim odlikovanjem *vitez častne legije* odlikoval slovenskega misijonarja, lazarista Pedra Opeko. Visoko državno odlikovanje bo v teh dneh slovenskemu misijonarju izročil francoski veleposlanik na Madagaskarju.

Pedro Opeka se je rodil leta 1948 slovenskim staršem v Argentini, in sicer v predmestju Buenos Airesa. Petnajstleten se je odločil, da bo postal duhovnik, in vstopil v semenišče lazaristov. Pri dvajsetih je za dve leti prišel v Slovenijo na študij teologije. Nato je odšel na Madagaskar, kjer je kot zidar deloval po župnijah, ki so jih vodili lazaristi. Tam se je v njem izoblikovala odločitev, da bo misijonar. Na pariškem Katoliškem inštitutu je nato končal študij teologije. To je bil hkrati čas njegovih popotovanj po Evropi in seznanjanja s stiskami prebivalcev stare celine.

Jeseni 1975 je bil v Buenos Airesu posvečen v duhovnika in imenovan za župnika na jugovzhodu Madagaskarja. Leta 1989 je bil imenovan za predstojnika lazaristovskega semenišča v Antananarivu. Kljub temu pa ni mogel križem rok opazovati bede tisočev brezdomcev v predmestju malgaške prestolnice, ki so živeli na ulici ali na odlagališču odpadkov v nečloveških razmerah. S svojimi 412 malgaškimi sodelavci je v okviru človekoljubne organizacije Akamasoa, ki jo je ustanovil leta 1989, okrog 2.900 družinam pomagal zgraditi stanovanja, postavil 6 zdravstvenih domov in ustanovil 9 šol, v katerih se izobražuje 9.275 otrok in mladih. Organizacija je poleg tega pomagala pri ustanavljanju 72 javnih šol, dejavna pa je tudi na področju izobraževanja odraslih. Na ta način je v osemnajstih letih neposredno pomagal kar 250.000 revnim prebivalcem Madagaskarja. M. B.

TURN ON

LG KU580 Hero

Sony Ericsson K530i

Motorola W377

Srečno!

Mobicelova prodajna mreža uporabnikom omogoča nakup akcijskih aparatov na več kot 350 prodajnih mestih po vsej Sloveniji. Zaradi tega je mogoče, da določen model aparata ni na voljo na vseh prodajnih mestih hkrati. Akcija traja do odprodaje zalog. Informacije o cenah in pogojih nakupa so na voljo na vseh prodajnih mestih in na brezplačni številki za Mobicelove uporabnike 041 700 700.